

na izhaja ob 4. jutrnj. m

Stane mesečno Din 25.—; za iz-
jemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglas po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Kraljeva ulica št. 5/L
Telefon št. 3071 in 3804, ponoči tudi
št. 3034.

Rekopis se ne vrača.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištev: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 3036.Ispraviteljski oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 3038Podružnici: Maribor, Aleksandrova
št. 23 — Celje, Aleksandrova cestaRačun pri poštnem čeku: zavodu: Ljub-
ljana št. 11.843 — Praha čisto 78.180
Wien, Nr. 705.941.

Ljubljana, 19. maja.

Prihodnji teden se vrši v Beogradu, odnosno v Dubrovniku zasedanje češkoslovaško-jugoslovenske parlamentarne komisije za gospodarsko in kulturno sodelovanje obeh bratskih držav. Ta institucija je bila ustanovljena povodom obiska češkoslovaških parlamentarcev v Jugoslaviji oktobra meseca 1926. in izraža v svoji obliki in svojem programu živo voljo obeh držav, v stalnem sodelovanju njihovih narodnih predstavitev poglabljati in izpopolnjevati politično bratstvo obeh narodov, ki je vzpostavljeno z zavezniško pogodbo iz leta 1922. Ni ga med nami in tudi ne med češkoslovaškim narodom človeka, ki ne bi bil do dna duše prepričan, da sta oba naša naroda v svoji usodi navezana drug na drugega. Češkoslovaško-jugoslovensko bratstvo ni le izraz sentimentalnih slovanskih tradicij in čustev, ono je posledica praktičnega izkustva in prepričanja, da Češkoslovaška in Jugoslavija močeta doseči in ohraniti svoje pozicije v Evropi in v najtesnejšem, nerazdružnem sodelovanju. Zato je politično zaveznitvo obeh držav nekaj posebi razumljivega.

To naše stalno politično zaveznitvo, vkoreninjeno globoko v medsebojnem spoštovanju in medsebojni ljubezni, pa se mora notranje jačati in poglabljati s čim tesnejšimi neposrednimi kulturnimi in gospodarskimi zvezami. Ustanovitvi češkoslovaško-jugoslovenske parlamentarne komisije je izraz prepričanja, da se to delo ne sme in ne more prepuštili le privatni iniciativi, temveč da so naše države kot take poklicane ga vršiti sistematično in stalno. Tako ima medparlamentarna komisija Češkoslovaške in Jugoslavije dvojno veliko nalogo: iskati praktična sredstva za poglabitev kulturnih stikov in otvoriti pota za čim ožje gospodarske odnose med obeh državama.

Reči moramo takoj, da to delo ni lahko in da dosedaj tudi ni pokazalo mnogo uspehov. Prvo zasedanje komisije se je vršilo lani od 14. do 18. februarja v Pragi, kjer je bil proglašen lep program kulturne zalednice češkoslovaške republike in kraljevine SHS in kjer so bile sprejete dobro premišljene smernice za gospodarsko zblizanje med obeh državama. Od takrat je poteklo več nego leto dni, a se je dosedaj od pravega kulturnega programa še prav malo izvedlo. Na tem polju so nam Čehi gotovo daleč naprej. Oni so pokazali i več smisla i več praktičnega uspeha v delu za skupna kulturna vprašanja, dočim so pri nas in pri našem barbarškem režimu lepe praške resolucije zalede na nerazumevanje in pa celo omalovaževanje. Na tem mestu je treba poudariti tudi obžalovanje, vredno dejstvo, da se Jugoslavija in Češkoslovaška v svoji zakonodaji nič ne skušata približati druga drugi. Sistematično ustvarjanje enotnega pravnega reda je za zblizanje dveh narodov, odnosno držav osnovnega pomena. Avstrija in Nemčija bi nam tu moglo biti vzor!

Jedro češkoslovaško-jugoslovenskega problema pa so gospodarska vprašanja. Premnogim je izgledal in nekatere se še danes zdi ta problem popolnoma enostaven. Zanj imajo preprosto formulo: ČSR je industrijska, Jugoslavija agrarna država, druga drugo dopolnjujeta in vrata k najožji gospodarski zajednici vse tja do carinske unije so na stežaj odprta. Nič ni bolj napačnega, kakor je ta formula. ČSR je industrijska država, ali je najmanj toliko tudi agrarna država in to zelo napredna in zelo samozaveštna agrarna država. Agrarni interesi so v češkoslovaški politiki v mnogem oziru odločilni.

Na drugi strani smo mi v resnici agrarna država in to na žalost primitivna agrarna država. Toda napačno sodijo oni, ki menijo, da je treba podreti meje industrijske zaštite, pa bi naš poljedelec in z njim cela država doživela rešilni gospodarski podvig. Napačno! Princip agrarne avtarke in konkurenca agrarno naprednejših, cenje ter obilnejše produkcij in v eksportu dovršeno organiziranih držav na evropskem trgu postavila vedno nujne na dnevi red naše domače ekonomske politike problem, kako dvigniti notranjo konzumno sposobnost naroda za produkte našega poljedelstva. In tu je pot samo ena: treba je ustvarjati jakke konzumne centre, treba je dvigniti standard of life doma, kar zmore le obrt in predvsem industrija, treba je dati jugoslovenskemu poljedelcu možnost, da se bodo proizvodi njegovih njiv, hlevov in šum na domačih tleh pretvarjali v industrijske produkte, namenjene potrebam širokih mas.

Tako že vidimo glavne težkoče češkoslovaško-jugoslovenskega problema. Niti more češkoslovaška republika na široko odpreti svoje granice našim agrarnim produktom, niti moremo mi dati brezpogojno svobodno pot produktom češkoslovaške industrije. In tako ni slučajno, da niti ena važnejših točk praške ekonomske resolucije ni bila izvršena. Medparlamentarna komisija se le lani februarja izrekla za takojšnji za-

Pospešena pogajanja z Italijo

Pogajanja se vodijo istočasno v Rimu in Beogradu. — Poslanik Bodrero se ne vrne več

Beograd, 19. maja p. Kakor doznava vaš dopisnik iz tukajšnjih diplomatskih krogov, se v Beogradu in Rimu vrše pospešeno pogajanja med našo državo in Italijo. V Beogradu se vodijo razgovori med tukajšnjim italijanskim odpravnikom poslov Petruccijem in pomočnikom zunanjega ministra Bakotičem, v Rimu pa vodi pogajanja naš poslanik Rakić osebno z Mussolinijem in Grandijem. Razgovori v Beogradu se tičejo predvsem tehničnih stvari, v Ri-

mu pa političnih in zlasti vprašanja nettunskih konvencij ter prijateljskega pakta z Italijo. Pogajanja se vodijo pospešeno z ozirom na zelo kratki rok veljavnosti prijateljskega pakta, ki je bil podaljšani med našo državo in Italijo samo za šest mesecev. Pozornost vzbuja, da pogajanja ne vodi poslanik general Bodrero, ki je dobil daljši dopust. Z ozirom na to se vztrajno zatrjuje, da bo poslanik Bodrero odpoklican in premeščen.

Nova pomirjevalna akcija Ace Stanojevića

Zastrupljeni odnošaji med radikali. — Aca Stanojević bi rad pripravil g. Vukičevića k odstopu. — Kompromisni predlogi režimovcev

Beograd, 19. maja p. Četudi se je po zadnji seji radikalnega kluba in po sprejemu znane resolucije, ki je bila sprejeta soglasno, zatrjevalo, da je prišlo med nezadovoljnimi in vukičevićevci do pomirjenja, dokazujejo dogodki zadnjih dni, da se notranja borba v radikalni stranki z nezmanjšano agresivnostjo nadaljuje. Interpelacija poslanca Tomića glede poslovanja Vukičevićevega sina je najboljši dokaz, da hočejo nezadovoljniji izrabiti vsa sredstva, da omajajo položaj g. Vukičevića in strmoglavijo njegov režim. Zanimivo so verzije, da je sedaj tudi že znan radikalni prvak Aca Stanojević, ki si je stalno prizadeval, da ohrani enotnost radikalne stranke in pomiri razprte struje, obupal nad Vukičevićem in se popolnoma pridružil nezadovoljnim.

Aca Stanojević hoče po informacijah njegove najbližje okolice še enkrat poskusiti, da dokaže g. Vukičeviću škodljivost njegovega početja in ga prisili k popustljivosti. V tej zvezi komentirajo v političnih krogih njegove ponovne sestanke z Vukičevićem tekot zadnjih dni. Zatrjuje se, da je Aca Stanojević zahteval od Vukičevića, da prizna radikalni poslanski klub in glavni odbor za vrhovni forum stranke in da mora v vseh važnih vprašanjih odločiti klub, zlasti pa, kadar gre za imenovanje ministrov. G. Vukičević s svoje strani zahteva zase mesto prvega podpredsednika glavnega odbora, dočim prepušča predsed-

niško mesto Aca Stanojeviću. Aca Stanojević predstavlja sedaj največjo avtoriteto v radikalni stranki, vrhu tega pa računa g. Vukičević s tem, da Aca Stanojević ne bo kandidiral za narodnega poslanca in bi tako imel Vukičević kot podpredsednik v stranki in v klubu odločilno besedo. Vukičevićevci upajo, da bo na tej osnovi prišlo do sporazuma.

Ker pa g. Vukičević pri tem sporazumu izključuje ome nezadovoljnije, ki niso poslanci, vlada zlasti med pašičevci veliko nezadovoljstvo. Zato forsirajo pašičevci objavo memorandum glavnega odbora.

Vprašanje rekonstrukcije vlade stoji še vedno v ospredju zanimanja vseh političnih krogov. Zanimivo je, da vladajo tozadevno za vladnimi kulismi velikimi sporti med radikali in demokrati. Eni kot drugi niso zadovoljni s sedanjo razdelitvijo portfeljev. Demokrati smatrajo, da jim pripadajo važnejša ministristva, radikali pa očitajo Vukičeviću, da je že itak preveč odstopil demokratom. Duglej tozadevno še ni bil došen sporazum.

Vesti o skorajšnji demisiiji ministra agr. reforme dr. Andrića še vedno krožijo po kulorjih. Kot vzrok se navaja na eni strani konflikt med Andrićem in Vukičevićem, ki mu zamerja, da je premalo odločen napram dr. Srešiću v Bosni in Hercegovini, na drugi strani pa vzbuja njegova politika med radikalnimi poslanci iz Južne Srbije veliko nezadovoljstvo.

Krasna proslava v čast Otonu Župančiču v Zagrebu

Prvovrstni kulturni večer Slovenskega prosvetnega društva. Velike ovacije našemu poetu

Zagreb, 19. maja r. Šele nedavno osnovalno »Slovensko prosvetno društvo«, ki si je stavilo za program vzdrževati in poglabljati kulturne in družabne stike med Slovenci in Hrvati je posvetilo svojo krstno svečanost proslavi 50 letnice Otona Župančiča. Zagrebška javnost, opozorjena na Župančičev prihod po prisrčnih pozdravnih besedah pesnika dr. Dragutina Domjanica, ki so jih objavile vse zagrebške novine, deloma tudi s kratkimi informativnimi članki o delu slovenskega poeta, je z velikim zanimanjem pričakovala nocojšnjo akademijo, ki se je pod pokroviteljstvom navedenih predstavnikov zagrebških družabnih krogov in oblasti vršila v Glasbenem zavodu.

Proslava se je pričela ob 9.30 zvečer. Velika dvorana je bila polna občinstva. Mestno občino in odtotnega župana sta zastopala magistratni svetniki Carić in dr. Karlović. Proslave so se udeležili tudi predsednik jugoslovenske akademije znanosti

dr. Gavro Manojlović, rektor univerze Miller, armijski komandant Matić, veliki župan dr. Stopar, številni vseučiliški profesorji, pesnikovi prijatelji itd.

Proslavo je otvoril Božidar Borko s svečanim govorom, ki je bil prepleten s citati iz Župančičevih pesmi, ki jih je deklariral Hinko Nučič. Za tem so na lepo okrašeni estradi pozdravili pesnika Župančiča zastopniki Slovenskega prosvetnega društva, Pen-kluba, Društva hrvatskih književnikov, dijaškega pevskega društva »Mla dost« in slovenskih dijaških klubov na zagrebški univerzi, Hinko Nučič in dr.

Ostali del programa so absolvirali s deklaracijami in petjem Pipa Arko-Tavčarjeva, Vika Podgorška, Drago Župan, Mario Šimenc, Hinko Nučič in ob klavirju Sreško Kumar. Oton Župančič je prejel mnogo čvrtja in vencev, okrašenih s hrvatskimi, slovenskimi in jugoslovenskimi trobojnicami, ter je bil ves čas predmet navdušenih ovacij.

ključek trgovinske pogodbe. Do danes se še niso pričeli meritorni razgovori med obeh državama. Povdarila je nujnost rešitve cele vrste važnih vprašanj: direktne železniške tarife, neposredna dunavska zveza, veterinarska konvencija, svoboda delavskega nameščanja, ukinitve vizumov, posebna poštna konvencija itd. Vse to je ostalo na papirju v glavnem za to, ker je v najožjih zvezah s prvim vprašanjem, z vprašanjem, kako urediti izmenjavo produktov jugoslovenskega in češkoslovaškega gospodarstva.

Medparlamentarna komisija se pred pričetkom svojega drugega zasedanja gotovo zaveda, da stoji pred silno težko nalogo, ako hoče nati praktično rešitev. V razgovoru z našim dopisnikom je dr. Kramar, ki je s češke strani glavni referent za ekonomska vprašanja, povdaril težkoče, ki se stavljajo nasproti zadovoljivi rešitvi naših medsebojnih gospodarskih odnošajev. Čas lepih resolucij je minul. Reklo bi se varati sebe samega, ako bi pozdravljali češkoslovaške parlamentarce, ki prihajajo v našo sredino, z optimističnimi napovedmi rezultatov beograjske-

ga, odnosno dubrovniškega zasedanja. Navzlic temu bi bilo zelo pogrešno, podcenjevati pomen te konference. Službeni predstavniki naše vlade že več kot leto dni zama poskušajo priti v meritorne razgovore zaradi trgovinske pogodbe in ne kot očitek, temveč kot prosto konstatacijo povdarjamo, da je v tem oziru češkoslovaška mnogo pasivnejša od Jugoslavije. Službeni vladni predstavniki se morajo držati instrukcij, ki jih dobivajo od svojih vlad, in okvir njihovih razgovorov je strogo določen. Naši parlamentarci pa se bodo smeli in morali svobodno razgovarjati in bodo mogli uporabljati vse argumente in iskati vsako pot, ki vodi h končnemu cilju.

Da je treba priti med obeh državama do intimnejših gospodarskih odnošajev, to ni predmet diskusije; predmet razprav je, kako najti navzlic težavam praktična sredstva, da se temu cilju vsaj čim najhitreje približamo, če ga že na prvi mah doseči ne moremo. In v tem smislu bo sedanja medparlamentarna konferenca, kakor čvrsto upamo, ipak donesla važnih in koristnih rezultatov.

Zakonodajni odbor je definitivno sprejel novi zakon o sodnikih

Lepi uspehi posl. dr. Žerjava. — Sodni inspektorji. — Delovni program zakonodajnega odbora

Beograd, 19. maja r. V zakonodajnem odboru je bil danes po kratki razpravi o nekaterih tekom prejšnjih razprav rezerviranih členov v končni stilizaciji definitivno sprejet zakon o sodnikih. Kakor je bilo pričakovati, je vladna večina večino rezerviranih členov sprejela v prvotni stilizaciji in pristala le na nekatere predloge opozicije, katerim se že ni mogla na noben način izogniti.

Zastopnik vlade, načelnik ministrstva pravde Nestorović je zahteval, naj se rezervirani člen 75. sploh črta, ker da vsebuje enake določbe že prehodne odredbe. Vladna večina je na to pristala in je bil ta člen črtan. Člen 78. je bil sprejet brez spremembe. Daljša debata se je razvila pri čl. 79. Končno je bilo osvoleno stališče, da se bodo začasno novi kasacijski sodniki imenovali na podlagi volitev, izvršenih s strani poedinih edinic nove kasacije, tako da bodo sodniki kasacij enega pravnega področja voljeni samo iz tega področja.

Glede imenovanja sodnih inspektorjev je minister pravde osvojil predlog dr. Žerjava. Številno inspektorjev je reducirano od prvotno predvidenih 70 na 5. Za inspektorje bodo imenovani le najboljši kvalificirani sodniki z najmanj 15 leti sodniške službe.

Pri razpravi o prehodnih odredbah se je poslanec dr. Žerjav toplo zavzel za one sodnike, ki zavzemajo višji položaj, a so uslužbeni pri nižjih sodiščih in bi bili s uveljavljenjem novega zakona nekako degradirani in prikrajšani pri svojih prejemkih. V utemeljevanju svojega predloga je poslanec dr. Žerjav naglašal, da imamo v Sloveniji in Dalmaciji višje sodne svetnike, ki so bili imenovani po 25 letnem službovanju ali v znak priznanja za vestno službovanje. Dr. Žerjav je zahteval, naj se v zakon sprejme določba, da ostanejo že pridobljene pravice neokrnjene in da bodo vsi sodniki tudi v bodoče prejemali iste plače in doklade, ki jih imajo sedaj. Minister pravde je na to pristal in je bil predlog dr. Žerjava soglasno sprejet.

Pri končnem glasovanju je bil zakon o sodnikih z večino glasov sprejet in seja nato zaključena. Prihodnja seja zakonodajnega odbora je sklicana za torek 22. t. m. popoldne. Na dnevnih red pride zakon o državljanstvu. Istega dne se sestane tudi sekcija zakonodajnega odbora, ki razpravlja o zakonu o državnih pravdnikih. Ko bo zakonodajni odbor končal razpravo o državljanstvem zakonu, pride na vrsto zakona o odvetnikih.

Na predvečer volitev v Nemčiji

Volilna agitacija je včeraj dosegla vrhunec, vendar je bila zelo zmerna. — Krvavi spopadi med nacionalisti in komunisti v Hamburgu

Berlin, 19. maja g. Volilna agitacija za jutrišnje volitve se mora v primeru z agitacijo pri zadnjih volitvah označiti kot zelo zmerna. Le notranje mesto je poplavljenost z letaki. Mnogo avtomobilov, šviga po cestah in brezbrojne godbe korakajo po ulicah, vendar pa se občinstvo ne zanima preveč za agitacijo. Volilna agitacija je do sedaj potekala brez posebnih incidentov, ako se izvame incident v Hamburgu. Značilno je, da je borba, ki je zelo občutljiva za politične dogodke, na predvečer volitev priredila hauso. Prevladuje mnenje, da volitve v najvažnejših odločilnih vprašanjih, tako glede republikanske državne oblike in glede nadaljevanja sedanje zunanje politike ne bodo prinesle nobene izpremembe.

Berlin, 19. maja (be.). Na predvečer državnozborskih volitev vlada kljub živahnim agitacijam popoln mir. Le v Hamburgu je prišlo do demonstracij, ki so dovedle do težkih izgredov.

Hamburg, 19. maja d. V noči od četrtka na petek je prišlo v Hamburg-Barmbeke med nacionalisti in komunisti do streljanja. Ena oseba je bila ubita, 7 pa je več ali manj težko ranjenih. Vzrok tega spopada še niso znani. O poteku spopada se je doznalo naslednje: prvi strel je padel s voza, ki so ga komunisti v svrhu propagande vozili skozi mesto. Strel je ubil moža v restavraciji, kjer se je ravnokar vršilo zborovanje nacionalistov. Nastala je velika panika. Kakor se govori, je policijski uradnik, ki je prisostvoval zborovanju, prihitel na cesto, ter prišel streljati na voz komunistov. Pet komunistov je bilo ranjenih, med njimi 3 težko in 2 lahko. Policijski uradnik je bil aretiran. Na drugem kraju mesta je bil nek kovač s strelom v glavo težko ranjen ter je podlegel svojih poškodb. Kot storilec je bil aretiran 20-letni nacionalist Jerhold, ki trdi, da je streljal v samoobranbi.

Kombinacije o pomenu obiska dr. Beneša v Berlinu

Mednarodni politični krogi pripisujejo dr. Beneševim razgovorom veliko važnost. — Po praških vesteh pa je njegov poset v Berlinu zgolj zasebnega značaja

Praga, 19. maja. (pr.) Vsi listi obširno komentirajo obisk češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša v Berlinu in povdarjajo veliko važnost tega obiska, ki bo poglobil prijateljske odnose med Nemčijo in Češkoslovaško in omogočil nadaljevanje dosedanjih mirovne politike. Vse kombinacije inozemskih časopisov, da hoče dr. Beneš s svojim obiskom v Berlinu pripraviti gospodarsko federacijo centralne Evrope, kateri naj bi pristopila tudi Madžarska na podlagi male spremembe državnih mej, so popolnoma brez vsake podlage. Istotako ne odgovarja dejstvom trditve, da skuša Češkoslovaška ustvariti v centralni Evropi protitež proti italijanskim aspiracijam.

Berlin, 19. maja. a. Bivanje češkoslovaškega zunanjega ministra v Berlinu je pred vsem zasebnega značaja. V ponedeljek bo dr. Beneš imel razgovore z državnim taj-

nikom dr. Schubertom, ki namesto obolenega dr. Stresemanna vodi zunanje posle. Nocoj bo posetil podjetje »Ufa«, jutri pa bo napravil izlet v Potsdam. Dr. Beneš je gost nemške vlade.

Praga, 19. maja. a. K posetu zunanjega ministra dr. Beneša v Berlinu piše oficijozna »Češkoslovenska republika«. Med nami in Nemčijo vlada dobro sosedstvo. Med obeh državama ni nobenega spora. Dr. Beneš ni potrebno pripravljati nove kombinacije ali se o takih pogajati. Njemu ni potrebno prošiti za posredovanje z Madžarsko. Mi nimamo ničesar nuditi Madžarski razven dobrega nasveta, naj opusti svoje bedaste iluzije glede vzpostavitve stare Madžarske. Dr. Beneš se ne bo pogajal niti glede tako zvane podunavske federacije, čeprav ima naravno interes na gospodarskem sodelovanju srednjeevropskih držav.

Dr. Kramar v Beogradu

Beograd, 19. maja p. Tekom dneva sta bila zastopnika češkoslovaških parlamentarcev dr. Kramar in dr. Uhlir v Beogradu povsod prisrčno sprejeta. Popoldne sta posetila Ljubo Davidovića, Svetozarja Pribičevića, dr. Korošca in ob 6. zvečer predsednika vlade Veljo Vukičevića. Nocoj sta odpotovala v Subotico poslanca g. Vilder in dr. Behmen, da počakata na ostale člane češkoslovaške parlamentarne delegacije, ki dosepejo v Beograd jutri ob 17.35.

Beograd, 19. maja p. Češkoslovaški parlamentarec dr. Kramar je bil pri predsedniku vlade Velju Vukičeviću in nato pri zunanjem ministru dr. Voji Morinkoviću do 8. zvečer. Odhajajoč iz predsedništva vlade je dr. Kramar izjavil vašemu dopisniku, da je iznenaden nad prisrčnim sprejemom, ki ga je doživel. Dr. Kramar polaga posebne nade na delo parlamentarnih delegacij, ki bodo ustvarile atmosfero za mnogo večja dela in v prvi vrsti za zaključ-

tev trgovinske pogodbe, o kateri se bodo pričela pogajanja v drugi polovici junija v Pragi.

Amundsen proti Nobilu

Kodani, 19. maja g. Na izjavo generala Nobila, da v bližini Leningovega ozemlja ni našel drugega ozemlja, je Amundsen podal protizjavo, v kateri trdi, da se tamkaj nahaja celina. On sam je pri svoji polarski ekspediciji potoval s sankami po tem ozemlju ter je tam zbral tudi razne vrste kamena. Na istem otoku je bil tudi ruski kapetan Vilčevski, ki je z dvema spremljevalcema izvršil kartografska merjenja. Tudi dejstvo, da je general Nobil na svojem poletu v teh krajih videl odprto morje, je dokaz, da mora biti v bližini Leningovega ozemlja otok, ker sicer v polarnem morju ne bi bilo odprto morje.

Praga, 19. maja. a. Kombinirano moštvo Sparta-Slavija je danes zaslužen zmagalo nad angleškimi profesionalci Blackburn Rovers z 2 : 0 (2 : 0). Oba gola je zabil Puč.

Dunaj, 19. maja. s. V finalni pokalni tekmi je zmagala Admira nad WAC z 2 : 1 (2 : 1).

Še o škandalu z orožniškimi penzionisti

Kleroradikalni režim ne respektira niti zakonov, niti razsodb Državnega sveta

Od poučene strani nam pišejo: V »Jutro« ste povodom nezastavljenega škandala, ki se je odigral v finančnem odboru Narodne skupščine, ko je klerikalni radikalni režim upravitelj Dr. Kramerjev predlog glede draginskih dokladov za upokojene orožnike, dobro podprli zakonolomni način, kako je Vukičevićev hegemonistični režim ogoljufal državne penzioniste za že pridobljene pravice. Da se škandal še bolj spozna, naj navedemo še nekaj podrobnosti, kaj se je zgodilo, ko je takrat Državni svet (30. novembra 1926) razsodil, da pripadajo upokojenim orožnikom draginske doklade, kakor vsem drugim državnim upokojencem.

Kakor znano, je Vukičevićeva vlada s členom 164. finančnega zakona za leto 1927/28 izdala sodbu Državnega sveta, češ da penzioniranim orožnikom ne gredo doklade po uredbi z dne 8. okt. 1924. Državni svet se je nato postavil na stališče, da finančni zakon lahko nekaj odredi za bodoče, vendar pa ni mogoče retroaktivne moči in ne more vpokojenim orožnikom vzeti že pridobljenih pravic. Državni svet je zato izdal tako znan akt na temelju čl. 43 zakona o Državnem svetu in upravnih sodiščih. Te pravne akte (103 po številu) je izdal Državni svet dne 8. februarja 1928. V teh aktih ugotavlja Državni svet sledeča dejstva:

1. Da je Državni svet storil 29. novembra 1926 sklep, s katerim je bilo razsojeno, da imajo tudi vpokojeni orožniki v smislu čl. 27. zakona o orožniškem pokojninskem fondu pravico do draginskih dokladov v smislu sklepa ministrskega sveta z dne 8. oktobra 1924.

2. Da so bile razsodbe Državnega sveta dostavljene finančnemu ministru glasom ekspedicijske knjige Državnega sveta dne 21. decembra 1926.

3. Da je z ozirom na to državni svet s pismom z dne 8. oktobra 1927 zahteval od ministra financ obvestila o razlogih, zakaj ta razsodba ni bila izvršena v zakonitem roku. Ministrstvo financ na to pismo Državnega sveta v predpisanem roku ni odgovorilo.

4. Da se imajo določbe čl. 164 finančnega zakona za leto 1927/28, ki spreminjajo predpise o draginskih dokladah za orožniške upokojence izvajati šele od 1. aprila 1927, to je od dneva, ko je stopil ta zakon v veljavo.

5. Da je v skladu tega postopanja finančnega ministrstva nastopil slučaj neizvršitve razsodb Državnega sveta predviden v čl. 43 zakona o Državnem svetu in upravnih sodiščih.

Z ozirom na to in na podlagi čl. 47 zakona o Državnem svetu in upravnih sodiščih odreja Državni svet, da blagajna delegacije ministrstva financ v Ljubljani izplača vsem tožilem razlike draginskih dokladov med onimi, ki so jih faktično prejeli in onimi, ki jim pristojajo v smislu sklepa ministrskega sveta z dne 8. oktobra 1924 in to za dobo od 8. oktobra 1924 do 1. aprila 1927.

Ta sklep Državnega sveta je bil dostavljen tožilem, finančnemu ministru, generalni direkciji državnega računovodstva in glavnim kontrolam.

Ta akt Državnega sveta, ki predstavlja neke vrste izvršno naredbo najvišjega sodišča v državi, je bil koncem marca letošnjega leta dostavljen finančni delegaciji v Ljubljani, da izplača prisojeno razliko vsem tožilem. Ljubljanska finančna delegacija je ta predlog odstopila komandi 8. šandarmerijskega polka v Ljubljani, ki pa ga je poslal komandi celokupne šandarmerije v Beogradu s prošnjo za otvoritev potrebnih kreditov. Kljub tej popolnoma jasni razsodbi Državnega sveta pa finančno ministrstvo še vedno vztraja na svojem prvotnem stališču in ne dovoljuje zadevnih kreditov za izplačilo dolžnih dokladov. Na ta način je postala razsodba Državnega sveta neizvršljiva. To postopanje finančnega ministra seveda ni le slučajno, marveč popolnoma odgovarja duhu sedanjega režima, ki ne respektira niti zakonov, niti razsodb Državnega sveta. Tako so orožniški upokojenci moralno zmagali, materialno pa so ravno tam, kjer so bili poprej. Nečuvno postopanje, ki pomeni brezprimerni škandal, je izzvalo v vseh resnih političnih krogih najostrejšo obsodbo. KDR bo ne le v obrambo pravic najsiromašnejših upokojencev naše države, marveč tudi v dokaz, da smo vendarle še pravna država, podvelja najodločnejše korake v Narodni skupščini. Ta afera bo posebno našim klerikalcem v večno sramoto.

Pred ponovno razpravo v Narodni skupščini

Beograd, 17. maja. I. KDK je vložila v Narodni skupščini s ozirom na zakonski predlog posl. Kramerja, ki je bil v seji finančnega odbora od večine in vlade odklonjen, naslednje odločeno mišljenje:

Narodni skupščini S predlogom večine, ki je odklonila zakonski predlog nar. poslancev dr. A. Kramerja o draginskih dokladah za državne uslužbenke, vpokojene po zakonu o orožniškem pokojninskem fondu, ni ne so-glašamo. Večina je s tem prevzela odgovornost za upravljanje škandalozno postopanje vlade napram siromašnim upokojencem, ki so pošteno služili državi. Jasno je za vsakogar, ki objektivno motri ta slučaj, kaj je tudi z velikim številom razsodb Državnega sveta dognano, da je bila od dne uveljavljanja uredb ministrskega sveta DR br. 107.201 od 8. oktobra 1. 1924 dolžnost finančne uprave, da prizna tudi tej skupini vpokojencev doklade po tej uredbi. S tihiotapskim vstavljenjem čl. 164 v finančni zakon za l. 1927/28 se ni mogla ukiniti za nazaj že dosežena pravica. Prazen je izgovor ministra financ, ki pravi, da bi se morala predlagati izprememba zakona o orožniškem pokojninskem fondu z dne 1. aprila 1. 1922. Stilizacija, ki jo je predlagal nar. poslanec dr. Kramer, je popolnoma jasna. In če sta že hoteli vlada in njena večina nekaj izpremeniti, ne bi smeli tega zakonskega načrta odbiti v natečaj. Zato predlagamo, naj Narodna skupščina zakonski predlog nar. poslancev dr. Kramerja sprejme v načelu in poedinosti. Za poročevalca manjšine smo določili nar. poslanca dr. Gr. Žerjavo.

cev; demokratski 1.902.646 glasov, 32 mandatov; gospodarsko združenje 21 poslancev; bavarska ljudska stranka 19 poslancev; Völkische in nacionalni socialisti 891.676 glasov in 15 poslancev ter 2 dijake. Če primerjamo volilni izid z dne 7. decembra 1924. s predzadnjimi volitvami, ki so se vršile 4. maja istega leta, ugotovimo, da so največ napredovali socijalni demokratje, in sicer za 31 mandatov. Napredovali so deloma tudi nemški nacionalci za 4 mandate. Nazadovani pa so komunisti, ki so zgubili 1 milijon glasov in 17 mandatov ter nemški fašisti, ki so izgubili celih 17 mandatov in več kot polovico glasov.

Delati napovedi za današnje volitve je odveč in tudi nemogoče. Če se razne lokalne volitve zadnjih mesecev tolačije resnično razpoloženje nemškega naroda, potem bi bilo pričakovati precejšnjega napredka levice, predvsem socijalne demokracije. Vendar je popolnoma negotovo, kam se bo tokrat odločila množica omahujočih elementov, ki odloči navadno izid, in zlasti, kako bo glasovalo 5 milijonov novih volilcev.

Glavna pozornost velja socijalni demokraciji. Če se ta znatno okrepi, kakor mnogi upajo, se brez nje ne bo dalo več vladati v Nemčiji. Nacionalci bodo vrženi od krmila in na površje pride tako zvana »velika koalicija« (socijalisti, demokratje, centrum, ljudska stranka dr. Stresemanna in bavarska ljudska stranka), ki bo utrdila nemško republiko in omogočila nemoteno nadaljevanje mirovne zunanje politike. Centrum in stresemannovci so, kakor se zdi, pripravljeni zapustiti nacionalce in skleniti »veliko koalicijo« s socijalno demokracijo. Da pa se bodo tudi resnično odločili k temu, zlasti za socijalno zelo konservativno ljudsko stranko, bo moral biti napredek socijalistov znaten. Od 131 bodo morali narasti na 150 mandatov, srednje stranke pa bi morale vsaj obdržati svoje sedanje pozicije. Tako bi se ustvaril močan vladni blok 300 poslancev. Če pa se to pričakovanje ne izpolni, obstoji nevarnost, da se klerikalci in ljudska stranka končno vendarle še vrnejo v objem zastopnikov veleposrestva in nacionalnega šovinizma.

Ali se zgodi eno ali drugo, nato bodo odgovorile današnje volitve.

Vitek stas!

Vzravnata dama in gospod dobri takoj s nošenjem šala-pasa od dr. Ballowita. Berlija elegantni viki stas! Pa pas izročno konstrukcija. Naši moški pri naj-nijem dnevnem delu saj ne morejo la. odstraniti svo. nepotrebnega masnega črna de 100 em 165 Dm, nad 100 em 185 Dm Centifolia kometi. Zastavljate brezplačno.

zavod, Zagreb, stila br. 97. — Zastavljate brezplačno.

Stabilizacija dinarja v odločilnem stadiju

Povratak generalnega direktorja Narodne banke iz Pariza in Londona. — Ze izdelani stabilizacijski načrti bo treba na željo angleških finančnikov spremeniti

Beograd, 19. maja. p. Danes opoldne se je vrnil v Beograd generalni direktor Narodne banke dr. Dragomir Novaković, ki je bil poslan od vlade v Pariz in London zaradi stabilizacije dinarja. V Pariz je bil poslan zaradi protuvne načina stabilizacije, v London pa, da doseže o tem sporazum s skupino bankirjev, ki nam daje posojilo. Dr. Novaković je nocoj prišel v predsedništvo vlade, kjer je ministrskemu predsedniku Velji Vukičeviću, zunanjemu ministru dr. Vojku Markoviću in ministru dr. Spahu kot namestniku finančnega ministra poročal o uspehu svojega potovanja. Vašemu dopisniku je dr. Novaković izjavil, da je bilo nje-

govno potovanje izključno v zvezi s vprašanjem stabilizacije dinarja in da ni imelo nobene zveze s najetjem posojila. Naglašal je, da bo naša država izvedla stabilizacijsko dinarja, kakor so jo izvedle druge države. Baje bo tudi Francija izvedla zakonito stabilizacijo svojega franka in sicer po mnenju dr. Novakovića v dveh mesecih. Dr. Novaković je razen tega izjavil, da je k našemu prvotnemu načrtu, ki ga je izdelala vlada, skupina finančnikov predlagala izpremembe, o čemer se sedaj vrše razgovori. Ker je stvar šele v teku, ne more o tem več povedati.

Vedno večji nered na Kitajskem

Južno-kitajske čete zmagovito prodirajo proti Pekingju. — Japonci groze z najostrejšimi represalijami, če ne bodo prenehali izgrediti proti Japoncem

London, 19. maja. a. »Daily Telegraph« javlja iz Pekingja: V mestu je precej mirno. V noči na petek je bilo ustreljenih 16 dijakov. Polo-igrišče poleg poslaniškega dela mesta se uporablja sedaj za letališče japonskih letal.

Sanghai, 19. maja. s. Japonske oblasti so prepričane, da demoralizirane severne čete ne bodo mogle držati Pekingja in Tientsina proti resnim napadom nacionalistov. Ako se bodo severne čete umaknile proti Mandžuriji, jih nameravajo Japonci razorožiti v Shanghai-Kiamu.

Sanghai, 19. maja. (10.) Kljub delnemu uspehu severnih kitajskih čet pri Paoingju je moralno razpoloženje severnih kitajskih čet tako padlo, da ne bodo mogli braniti črto Peking-Tientsin proti vedno močnejšim napadom južnih kitajskih čet. Ako se umaknejo severne kitajske čete proti severu, jih

bodo Japonci pri Čangvanu preestregli in razorožili. Japonski glavni stan je pripravljen sodelovati z inozemskimi vojaškimi oblastmi v vsej Kitajski, ne bo pa trpel nikakega vmešavanja v mandžurske politične zadeve.

Sanghai, 19. maja. (be.) Južnokitajske čete zmagujejo na celi fronti in prodirajo nevdržema proti severu. V vseh trgovskih središčih južne Kitajske se sistematično izvaja protijaponski bajkot. Japonski konzul v Shanghaiju je predložil nankingskemu zunanjemu ministru noto, v kateri izjavlja, da bo v slučaju izgredov proti Japoncem nastopila japonska vlada v Mandžuriji s svo odločnostjo v varstvo japonskih interesov.

Tokio, 19. maja. (ri.) Kakor poročajo časopisi, je japonska vlada poslala vsem vladam fotografije, ki kažejo mučenje japonskih državljanov v Tsinanfu.

Bogastvo črne gore in Hercegovine

Dunaj, 19. maja. s. Pod vodstvom dunajskega profesorja dr. Otmarja Kühnla je odšla začetkom aprila ekspedicija, ki je štela 20 udeležencev, v obsežno gorovje Hercegovine in Črne gore v svrhu geoloških študij. Sedaj se je ta ekspedicija vrnila. Eden izmed udeležencev javlja, da so v teh krajih našli ležišča premoga in aluminija. Zlasti ležišča aluminija so tako velika, da se jih mora smatrati za največja na svetu. Vendar pa ni do teh ležišč niti navadnih potom, vsled česar so težko dosegljiva. Kljub temu so se za ta ležišča aluminija zainteresirali nemški in ameriški finančniki.

Angleški odgovor na ameriški predlog

London, 19. maja. s. Chamberlain je danes dopolnje izročil ameriškim poslanikom angleški odgovor na ameriško noto glede protivojnega pakta.

London, 19. maja. s. Angleški odgovor na ameriško noto se posebno ozira na francoske pridržke. Noto izjavlja, da ne obstaja med ameriškim in francoskim stališčem posebne razlike. Čl. 1. ameriškega načrta določa možnost samoobrambe tako, da izprememba tega člena ni potrebna. Anglija sprejme ta pakt pod pogojem, da bo kršitev pogodbe od ene stranke osvobodila ostale stranke od vseh obveznosti proti kršitelju. Anglija smatra dalje spoštovanje obveznosti, ki izvirajo iz statuta Društva narodov in iz locarnskih pogodb za načelno podlago. V noti se dalje zagotavlja, da je Anglija pripravljena sodelovati z Ameriko, da bi prišlo do te pogodbe.

Rusija za zblizanje z Nemčijo in Ameriko

Berlin, 19. maja. (be.) Dopisnik lista »Deutsche Allgemeine Zeitung« piše, da upajo ruski politični krogi v Moskvi, da pride do izboljšanja političnih odnosov med Rusijo in Nemčijo in ameriškim Zedinjenim državami, posebno zaradi tega, ker so ameriške Zedinjene države zelo razočarane nad japonsko in angleško politiko na Kitajskem. Sovjetsko časopisje povdarja posebno dejstvo, da ameriški gospodarski interesi v Rusiji vedno bolj naraščajo in spremlja s posebno simpatijo vedno bolj množče se znake nemško-ameriškega priatelstva. Časopisje z obžalovanjem komentira doneški proces proti nemškim inženjerjem in povdarja, da je prišlo do tega procesa v zelo neprimernem trenutku.

Proces proti nemškim inženjerjem

Moskva, 19. maja. (be.) Otvoriti razprave proti inženjerjem v doneškem ozemlju je pristojoval večerj tudi nemški poslanik in več članov poslanstva. Sodišče je razen dveh odklonilo vse razbremenjevalne priče. Berlin, 19. maja. (be.) Kakor se poroča, sta dva branitelja v doneškem procesu znorala. Branitelji so zahtevali, naj se pristupi važna priča Subjoena. Predsednik sodišča Rilenko je pristupil samo štiri priče in odklonil Subjoena, Bleymana, Koesterja in druge nemške priče. Razprava se bo vršila pri zaprtih vratih.

Preiskava o nesreči v tržaški luki

Trst, 19. maja. o. Mornarji parnika »Vak«, v katerega je snoči zavozil norveški parnik »Frey« in ga potopil, so danes popoldne zapustili bolni-ko razven kuharja Pavla Graška iz Paža v Dalmaciji, ki je bil še prej bolan in ki se je le s težavo rešil, ko se je parnik potopil. Na pristanišče povelištva sta bila zvečer zaslišana poveljnica obeh ladij, da se ugotovi, kdo je zakrivil nesrečo. Izid preiskave dosedaj še ni znan.

Pod kakšnimi pogoji dobi danes učitelj nadučiteljsko mesto?

Pod tem naslovom je »Jutro« 31. januarja 1910. priobčilo notico, ki se glasi:

Zupniki pošiljajo na učitelje, ki se potegujejo za kako nadučiteljsko mesto, pismo takele vsebine: Spoštovani! gospod učitelju! Kakor sem izvedel prošite za nadučiteljsko mesto v našem kraju. O Vašem političnem prepričanju se ne čujemo ravno pohvalne izjave. Ker moram čuvati interese ljudstva. Vam moram odkrito povedati, da dobite zaproseno učno mesto le pod sledečimi pogoji:

1. Da se za krajevne socijalne razmere in zadeve sploh ne bode brigali.
2. Da torej pod temi pogoji ne bode sodelovali pri nobenem društvu, ki bi nasprotovalo mojemu delu.
3. Da se tudi sami ne bode udeleževali prireditve, ki bi se mi zdele nasprotni mojim načelom.
4. Da sploh ne bode občevali s onimi ljudmi v kraju, ki so meni nasprotni.
5. Da ne bode naročeni na časopise, ki so nasprotni našemu duhu.
6. Da mi v šoli ne bode ukrepali kaj, kar bi mi ne bilo po volji.
7. Da bode redno zahajali v cerkev in se udeleževali tudi popoldanske službe božje.

Če ste voljni sprejeti ta navedene pogoje, potem prosim, da se mi pismeno zavžete jih izpolnjevati. Hkrati pa prosim, blagovolite mi tudi naznaniti, če bi bili voljni tudi sodelovati pri naših društvih in prireditvah. Le pod temi pogoji Vas bodem priporočil na merodajnih mestih in bode službo tudi gotovo dobil. Če pa morebiti ne bi bili voljni sprejeti omenjenih pogojev, moram pa v interesu ljudstva nastopiti pri merodajnih faktorjih zoper Vas. Z odličnim spoštovanjem

N. N. župnik.

Tako je bilo l. 1910. v deželi kranjski. In danes? Ako bo kleroradikalni režim še nekaj časa trajal, bodo slovenski učitelji kmalu tam, kjer so bili pred vojno, ko je smatral župnik učitelja za svoje orodje in ko je deželni odbor med vsemi avstrijskimi deželnimi odbori najslabše plačeval učiteljsvo, draginske doklade pa delil v korupcijske svrhe samo tistim, ki so bili klerikalni partizani. Sedaj tudi že slepci izpregledujejo, da je klerikalizem vedno isti. Čim je prišel do vladne moči, je začel zopet kazati svojo prismo nprav ter uvajati staro svojo predvojno korupcijsko in tiransko prakso.

Imenovanje sodnikov po novem zakonu

Definitivno besedilo čl. 13. novega zakona o sodnikih.

Beograd, 18. maja.

Zakonodajni odbor je danes sprejel definitivni tekst čl. 13. zakona o sodnikih, ki je ves čas sem tvoril predmet ostre borbe med KDK in vlado. Koalicija je deloma zmagala: za imenovanje nižjih sodnikov je sprejel sistem konkursa, a vlada je ostala trdovratna glede imenovanja najvišjih sodnikov: za podpredsednika in predsednika kasacijskega sodišča je obveljalo, da jih bo postavljali (seveda s kraljevim ukazom) ministri pravde po svobodnem prevdaru. V bodoče se bodo torej sodniki v naši državi postavljali na tri načine: 1. okrajni in okrajni sodniki ter starejšine okrajnih sodišč na podlagi konkursa po dvojnem predlogu nadrejenega okrajnega odn. apelacijskega sodišča, 2. predsedniki okrajnih sodišč, člani in predsedniki apelacijskih sodišč ter kasacijski sodniki po dvojnem odn. čerovnem predlogu kasacijskega sodišča in 3. podpredsednika in predsednik kasacijskega sodišča po svobodni izbiri ministra pravde iz vrst kasacijskih sodnikov.

Definitivni tekst čl. 13. zakona o sodnikih se glasi:

»Za vsako izpraznjeno sodniško mesto pri sreskih in okrajnih sodiščih ter za mesta starešin sreskih sodišč razpiše minister pravde natečaj v »Službenih novinah«. Podrobnejše navedbe o tem predpiše minister pravde s posebno uredbi. Izmed prijavljenih kandidatov izbere pristojno okrajno, odn. apelacijsko sodišče v svoji redni splošni seji dva kandidata, izmed katerih nato minister pravde predloži enega kralju v imenovanje. Za slučaj da se za razpisano sodniško mesto ne prijavi več kot pet kandidatov, se vrši izbira kandidatov potom okrajnega odnosno apelacijskega sodišča iz spiska sodnikov ministrstva pravde.

Minister pravde predlaga kralju v imenovanje predsednika okrajnih sodišč, predsednike in podpredsednike ter sodnike apelacijskih sodišč in sodnike kasacijskega sodišča na osnovi izvolitve kandidatov potom sodišč, pristojnih po tem zakonu.

Minister pravde vodi spisek oseb, ki se lahko imenujejo za sodnike sreskih in okrajnih sodišč ter za predsednike, podpredsednike in sodnike apelacijskih in sodnike kasacijskih sodišč. Ti spiski se izpopolnjujejo po predlogu pristojnega sodišča in na zahtevo kandidata ki pa mora v tem slučaju predložiti dokazne dokumente za predlagane odnosno zahtevane izpopolnitve. Začetkom vsakega leta dostavi minister pravde prepis tega spiska okrajnim in apelacijskim sodiščem odnosno kasacijskemu sodišču in jim tekom leta sporoči vse spremembe in dopolnitve.

Za vsako izpraznjeno mesto predsednika okrajnega sodišča ter predsednika ali sodnika apelacijskega sodišča predlaga kasacijsko sodišče po dva kandidata iz spiska ministrstva pravde, nakar predloži minister pravde enega izmed predlaganih kandidatov kralju v imenovanje. Za vsako izpraznjeno mesto sodnika kasacijskega sodišča izbere kasacijsko sodišče v svoji redni seji iz spiska ministrstva pravde štiri kandidate, izmed katerih nato minister pravde predlaga enega kralju v imenovanje.

Predsednika in podpredsednika kasacijskega sodišča imenuje kralj na predlog ministra pravde v sporazumu z ministrskim svetom iz vrst sodnikov kasacijskega sodišča.

Volitve v Nemčiji

Današnja nedelja je veliki volilni dan v Nemčiji. Izvolil se bo ne samo državni zbor, marveč tudi deželni zbori na Pruskem, Bavarskem in Wirtemberskem.

Pričakovati je, da bo izmed 40 milijonov volilnih upravičencev glasovalo vsaj toliko kot pri zadnjih volitvah 7. decembra 1924., t. j. vsaj 30 milijonov. V Nemčiji ima volilno pravico vsak državljani obeh spolov, ki je dopolnil 20 let. Izvoljiv pa je vsak državljani ali državljanka, ki je prekoračil 25. leto. Vsa Nemčija se deli na 35 volilnih okrožij. V teh okrožjih se vrše volitve po listah, a mandati se razdele po čistem proporciju. Število poslancev nemškega Reichstaga ni določeno vnaprej, marveč je odvisno od večje ali manjše udeležbe pri volitvah. Mandat dobi stranka, ki je zbrala v enem okrožju vsaj 60.000 glasov.

Da ne bi šil v zgubo ostanki izmed količnika 60.000, se seštejejo ostanki ene in iste stranke v več sosednjih okrožjih in stranka dobi toliko naknadnih mandatov, kolikorkrat po 60.000 znašajo sešteji ostanki. Pa tudi po tej operaciji še ostanejo neuporabljeni glasovi. Ti se seštejejo za celokupno ozemlje Nemčije in »državna lista« sleherne stranke dobi še toliko mandatov, kolikorkrat po 60.000 znašajo njeni zadnji ostanki. Če po končni operaciji vendarle še ostane vsaj 30.000 glasov, dobi stranka še en naknadni mandat.

Da pa te odredbe ne bi pospeševale ustanavljanja malih strank, določa volilni zakon, da ne more dobiti posameznika stranka na »državni listi« več mandatov, kot jih je prejela v posameznih okrožjih. Potemtakem ne dobi na državni listi mandata nobena stranka, ki ni dosegla v kakem okrožju vsaj 60.000 glasov.

Pri sedanjih volitvah je postavilo kandidatne liste 31 strank in stranic. Nekatere med njimi imajo prav šaljiva imena in zelo dovipno sestavo, kakor n. pr. stranka za zaščito samcev, ali pa kar tri stranke za novo revalorizacijo.

Nekje kandidira kar cela družina, ki je zbrala podpise med žlahto. Za dosego mandatov pa pride v poštev le 10 do 12 strank, predvsem one, ki so bile zastopane v razpuščenem parlamentu.

Pri zadnjih volitvah v Reichstag 7. decembra 1924. je bilo izvoljenih 493 poslancev, in sicer so dobili socijalni demokratje 7.788.250 glasov in 131 poslancev; nemški nacionalci 6.122.255 glasov in 110 poslancev; katoliški centrum 4.061.593 glasov in 67 poslancev; Stresemannova ljudska stranka 3.017 tisoč 132 glasov in 51 poslancev; komunisti 2.679.000 glasov in 45 poslan-

Naši kraji in ljudje

Slovensko „javno mnenje“ ob bistri Savinji

Skupina slovenskih novinarjev v Laskem povodom obnega zbora novinarskega udruženja. — Med novinarji so predstavniki mesta, okraja in uradov v Laskem gg. župan dr. Roš, podžupan Elsbacher, gerent okrajnega zastopa dr. Godnič, sreski poglavar Pinkava in predstojnik okrajnega sodišča dr. Pernat.

Naši fantje v petrovaradinski trdnjavi

Petrovaradin, v maju.

Ob ostrem kolenu Dunava, kjer se je mogočni veletok globoko zajedel v skalnate ostenke Fruške gore, se dviga živo zidovje petrovaradinske trdnjave. Dolga streljača so šla mimo nje, ne da bi zapustila občutne sledove. Solidna zgradba je kljubovala vsem vplivom in zgodovinski dokument burne preteklosti se nam je ohranil nepoškodovan do današnjih dni. Bivša rimska naselbina se je spreminjala, širila in večala ter po prvem križarskem pohodu Petra Amijenskoga dobila ime Petrovaradin, kakor se imenuje še danes. V raznih dobah so utrjevanja napredovala do ogromne razsežnosti, vendar je »ključ Vojvodine« kakor so Petrovaradin imenovali še nedavno, v moderni dobi zgubil obrambno strateško važnost; podedoval pa je v popolni meri svoj nekdanji vojaški značaj. Fortifikacijski objekti, ki nudijo štreho desetstotni posadki, so tudi danes povsem izkoriščeni v vojaške svrhe. Najrazličnejše vrste orožja, od težkega topništva pa do rečne mornarice in letalstva, imajo v nekdanjih utrdbah odobna stanovanja, skladišča, delavnice in učilnice.

Med vojaškim življenjem, ki se je v vseh strani prostrane domovine nagelnet v trdnjavi, je prav mnogo Slovencev. V gornji trdnjavi jih je okrog sto, v dolnji pa približno polovico manj, tako, da ni nikjer kotička, kjer bi stanovalci mirnih zgradb in mogočnih stavb ne iztaknili rojaka iz zelene Slovenije. Povsod je najti sledove dobrega vojaka s hladnega in resnega Zapada, ki se z ljubeznijo ramo ob rami pripravljajo z drugim iz ravne Hrvaške, ponosne Bosne, kršne Dalmacije in herojske Srbije za sveto dolžnost, katero mu je naložila svoboda do neosvojenosti.

Sicer ima vojaško življenje dve strani in je mnogokrat prav trdo, vendar ni med Slovenci nikogar, ki bi z nevoljo izvrševal vojaški poklic. Narobe, ravno pri njih se opaža največje resnosti, volje in vestnosti, tako da upravičeno uživajo s strani predpostavljene mnogo zaupanja. Tudi v ostalem se njih življenje dokaj razlikuje od življenja ostale pestre sosesčine. Kljub manjšini dajejo kasarnam, kjer se nahajajo večje skupine, posebno obeležje in se njih prisotnost močno občuti.

Takoj ob vzhodu v gornjo trdnjavo pozdravi gosta vratar. Ljubljancin Dušan, ki vsakega točno ponči, kje se nahaja ta ali ona uniformirana osebnost. Noč in dan preži na vratih in pozna vse stanovanje ogromnega mravljišča. Nihče ne pride in nihče ne odide iz trdnjavskega obzidja, da ga ne bi opazil s svojimi vsevidnimi očmi. Res, velika je njegova funkcija!...

Ni manj ni spoštovan in upoštevan Jože iz St. Jurja, — garnizijski trobentač, ki že dolge mesece z različnimi znaki ureja življenje v kasarni. Njegov rezki ti-ta, ti-ta, ti-ta, ti-ta... prekaša vsako budilko. Na njegov znak

potovanje z avtomobilom. Na ta način namerava mala šoferka potolči dosednji rekord neke Američanke, ki je absolvirala samo 57.000 km. Diferenca, ki znaša celih 43.000 km, je torej prav lepa. V svrhu kontrole, da bo vseh 100.000 km zares absolvirala, je na avtomobilu montiran taksameter, ki je zapečaten, a razen tega nosi gđ. Wurm s seboj debelo knjigo, v kateri potrjujejo mednarodno priznani Avtoklubi, da je avto pasiral njihovo mesto. Doslej je smela dunajska sportistka prepotovala s svojim očetom Avstrijo, Madžarsko, Češkoslovaško, Rumunijo, Nemčijo, Švico in Italijo, odkoder sta preko Rakeka pred dvema mesecema prišla v našo državo. V tem času sta Jugoslavijo prekrizala vsevpred, absolvirala sta 14.000 km in spoznala vse naše pokrajine, kakor menda malo-kateri Jugosloven. Na vprašanje, kam jo vodi pot iz naše države, je gđ. Wurm odgovorila našemu uredniku pri skupnem kosilu:

— Danes zapustiva s papanom vašo lepo in simpatično državo, ter se vrneva v Avstrijo, odkoder pa kreneva dalje na Bavarsko, v Francijo, Španijo, Belgijo, Anglijo in odtam v Ameriko. Na povratku iz Amerike prepotujeva vnovič Nemčijo, nato Poljsko in Češkoslovaško ter se nadejava, da bova 17. septembra točno po dogovoru zopet na Dunaju.

— Kakšne višje odnase o našem narodu, naših prirodnih lepotah in naših cestah?

— Vaš narod je krasen. Gostoljubljen, uslužen in ljubezniv, in kar je treba posebej poudariti: vaše ljudstvo naju je povsod sprejemalo odprtih rok, iskreno in toplo. Za naju dva, ki sva v Italiji slišala utvrdbe neverjeme sivari o Jugoslaviji, je ta država prijetno presenečenje, tem bolj ker nisva nikjer opazila, da bi pasaža cest

oživi vsa trdnjava in na mah so hodniki polni vojakov, ki v skromno odmerjenem času točno opravljajo jutranjo toaletto. Vse se mu slepo pokorava. Jože kliče h kosilu, vabi k molitvi in napoveduje uro počitka, — sploh vse zavede, ki se tičejo vse garnizije. Mogočen je njegov čudodelni instrument.

Od 7000 hlebcev vojaškega kruha jih pride mnogo izpod rok mlinarjskih silov iz Koprške, Sorške in Savinjske doline. V mizarjskih, strojni, kovaških in drugih delavnicah so zaposleni slovenski fantje. Tudi v tipografskem oddelku so stavci iz Ljubljane. Slovence najdeš celo v velikem golobnjaku pri golobih pismonošah, tako, da je mnenje, da se brez njih nič ne zgodi, dovolj upravičeno. Okrog stopenj deset jih je v vsej kasarni in ni orožja, niti stroke, kjer bi se več ali manj ne udeleževali. Najbolj pa so zastopani v posameznih četah: Med artiljeriji, balonci, v podoficijski šoli in v šoli rezervnih oficirjev.

Povsod imajo dobre pevske zборе in redkokdaj mine dan, da se ne bi glasila raz trdnjavske okope slovenska pesem. Čestokrat nastopajo ob večerih, zlasti ob sobotnih odmorih, kar po trije zbori, ki odgovarjajo drug drugemu, krog njih pa se zbero številni poslušalci. Ob takih trenutkih je vsem svečano pri srcu, kajti pesem jim nadomesti vse, česar jim vojaško življenje ne more nuditi.

Glasovi tonejo v mraku prostrane Vojvodine, ki jo nežno božajo vode zavratnega Dunava, dočim jim misli beže potok ravnega Podravja in Posavja v ožjo domovino k svojem, ki s skrbnostjo in ljubeznijo spremljajo sleherni korak njihovega vojaškega življenja.

V. C.

Mlada avtomobilistka, ki bo v 365 dneh prepotovala 100.000 km

Navdušenje Dunajčanke Lizike Wurmbove za naše prirodne krasote.

Ljubljana, 19. maja. Pred hotelom »Slon« se je dopolne ustavil interesanten avtomobil, ki ga je takoj obkrožila velika gruča radovednežev. Kajpak, avto je imel na prednji strani naslednjim nemški napis: »100.000 v 365 dneh« — in vsakdo je takoj pogodil, da gre za stavo. Za razliko od drugih svetovnih potnikov pa je potovalka tokrat simpatična mlada gospodična Lis Wurm, o kateri smo kratko poročali že preteklo nedeljo. Simpatična prostodušna devojčica v cvetu svojih 16 let je lani 17. septembra krenila s svojim očetom prof. A. G. Wurmbo, znanim dunajskim slikarjem, na pot, ki jo bo zaključila letos 17. septembra, ko se oba s svojim avtom tipa »Steyer« vrneta na izhodišče svoje ture na Dunaj, dokoder bo sta dotlej premerila celih 100.000 km.

Gđ. Wurm je lani stavila z nekim Američanom, da bo brez fika v žepu odnošno v torbici prepotovala v 365 dne 100 tisoč km po vseh mogočih državah in po teh, ki jih drugi smatrajo neprimerne za

Odlični predstavnici mednarodne ženske alijanse v Ljubljani

Gospa Corbett-Ashby, predsednica Internacionalne alijanse za žensko volilno pravico.

je relativno mlada žena, ki je postala predsednica Internacionalne alijanse že l. 1923. kot najposlednejša od mnogih sposobnih žen, ki se udeležujejo v tem pokretu.

Toda ona je po svojem rojstvu in po svoji vzgoji, a tudi po svojih darovih in nagnjenju naravnost predestiniрана za mesto, ki ga zavzema. Že njena mati je bila vse svoje življenje zavedna feministka, ki je feministem razumevala v njega najplemenitejšem smislu. Kot advokat je vršila v najsiromakejšem delu Londona brezplačno advokatsko prakso za siromašne žene; delila je moralno in gnetno pomoč v velikem obsegu vsem slabim in pomoči potrebnim iz svoje okolice ter z brezpričnim hrabrostjo krčila pot socialnemu delu in ženskim pravicam.

Tudi njen oče je bil politik, vseskozi prožet z visokimi cilji liberalne stranke; bil je član gornjega doma ter občinskega odnosa in je ob vsaki priliki zastopal prava žene. Pri vzgoji svojih otrok ni nikdar delal razlike med hčerko in sinom, ampak jih je vzgajal v istem pravcu. Kaj čudo torej, da se je gospa Ashby že v zgodnji mladosti, še kot diakinja, s polnim razumevanjem posvetila političnemu delu.

Svoj prvi politični govor je imela, ko je bila stara 16 let in sicer o potrebi agrarne

in vzgojne reforme. Po dovršenih študijah — študirala je klasične jezike — je pričela z intenzivnim delom na socialnem in političnem polju. Postala je tajnica »Women's Suffrage Society of England« ravno v dobi, ko je vladalo za to organizacijo največje navdušenje ter so se težnje feministične pričele realizirati.

Delo, ki ga je vršila na polju zaščite deč pod ministrom za javno dobrobit in narodno zdravje in kot član varuškega sveta v največjem, a najsiromakejšem delu Londona, je podžigalo njeno strastno željo, da izboljša žene politične pravice, kar znači več svobode in več odgovornosti.

Napetost evropske politike pred letom 1914. je vzbudila njeno zanimanje za mirno vprašanje. Takrat je dobila Anglija večje število socialnih reform: zakon o zaščiti deč, zavarovanje za primer bolezni in brezposelnosti, šolski in prosvetni zakon. Vse to je zahtevalo energijo in entuzijazem. Ali istočasno je bilo ostražje prenapeto od internacionalne nezaupnosti in nestrplivosti, zaradi česar se je sumljivo jačalo vojno brodogej in armada. Grozote svetovne vojne so dale neposredni povod, da je začela gospa Corbett-Ashby neumorno delovati za idejo svetovnega mira. O plemenitosti njenega nazoranja najbolje pričajo njene lastne besede:

»Dobra volja in težnja za mir je v srcu vseh narodov. Delavski razred vseh narodov vdruži skupna zavest, istotako mora vladati medsebojna simpatija med materami vseh zemelj in ras. Trgovina in industrija moreta cveteti samo v atmosferi zaupanja in miru. Prepričana sem, da bodo žene svojo novo politično moč s čvrsto voljo in poštenostjo izkoristile v prid socialnemu napredku in miru. Povsod so potrebe človeštva enake in dolžnost žen je, da z organizacijo in samovzgojo potom politične moči uničujejo usodopolni vpliv sovništvene tiska, da zlomijo privatne vojne interese in da paralizirajo nesposobnost in glupost politikov. Energijo, napore in vztrajnost, ki se sedaj troši za vojne priprave, moramo staviti v službo miru in moramo imeti voljo, da celo na račun našega samoljublja in nacionalnega ponosa priznamo lastne pogoške: krivico moramo izrebiti povsod, pa naj se krivica v boju med rasami, med manjšino in večino, za kolonije. Žene, ki

MAGNA
PURGA

Cisti

osvežuje, desinficira želodec in čreva

Odstranjuje

žeravico (zgago),
napetost,
vzpehavanje,
katar

Izdeluje

Laboratorij

Alga - Sušak

Za 2 poskusna omota priložite naročilu 10 Din v znakmah.

Dobiva se po vseh lekarnah omo za 4 Din.

smo bile tako dolgo teptane, in ki sedaj dobivamo svobodo, zavedajmo se, da smo pozvane, da osvobodimo druge!

Ga. Irene Malaterre-Sellier

je podpredsednica Internac. alijanse za žensko volilno pravico in predsednica francoskega ženskega pokreta, za katerega neumorno dela. Čuvena so njena predavanja, ker slovi kot ena izmed najboljših konferencijskih; dvorane, kjer predava, so navedno nabito polne, ker zadivi celo razvajeno francosko publiko s svojim šarmom, svojo eleganco, predvsem pa s svojo duhovitostjo.

Narodni ženski savez, ki je tudi član Internacionalne alijanse za žensko volilno pravico, vabi članice vseh ženskih društev, ki so v savezu, da pridejo k predavanju g. Corbett-Ashby in g. Malaterre-Sellier. Predavanje bo v sredo ob osmih zvečer v veliki dvorani univerze.

Deputacija železniških profesijonistov v Beogradu

Beograd, 16. maja

Včeraj se je oglasila v klubu KDK deputacija društva železniških profesijonistov pod vodstvom predsednika Rudolfa Ogriana. Deputacija, ki jo je sprejel posl. dr. Žerjav, je izročila svoje predloge k izpravi zakona o prometnem osebju za kvalificiranje in nekvificiranje delavcev v kulirnicah in delavnicah. Železniški profesijonistov je v Sloveniji čez 3 tisoč. Od teh so bili svoj čas nekateri prevedeni v položaj zvanikov, večina pa je ostala izven vsake definitivne razvrstitve ter se nahaja v položaju, da lahko zleti vsak dan po 15, 20 in še več letih službe na cesti. Zato zahtevajo profesijonisti naj bi se na vse kvalificirane in nekvificirane osebe raztegnil zakon o prometnem osebju, na podlagi katerega bi bila temu osebju po do-

Dalmatinska elegija

Spomin, kako ste lepi in bridi obenem! Sedim v kotu za mizo, okoli mize znani in tuji obrazi, na mizi pa v malihni steklenicah beli, rdeči, črni dalmatince. Po sobi se valji dim v gostih oblakih, da ne vidiš gostov za nasprotno mizo, in mali Mate, ki ga je njegova dobra ali zla sreča privedla iz solnčnega Šibenika v našo megleno Ljubljano, se pojavlja s svojimi malimi ribicami iz onih oblakov kakor prikazen v filmu.

— Gospod, prosim, še jedan? Izvolite ribice? Izvolite bakala? Malu ih veliko porciju? Za tri li pet dinara?

Fantič govori že precej dobro — jugoslovenski!

Cetrli, cetrinke, fritali in kvartini, prazni seveda, izginjajo in se vračajo, beli, rdeči, črni, in lezik se gostom razvzrova.

— Ne vem, ali je danes še tako, kakor je bilo včeraj. Zdi se mi, da ni tako. Kaj praviti?

— E, saj je ravno tako, motiš se! Kaj pa vi pravite, ki ga poznate?

— Tako, tako, kakšno pa! Dobro je, glava me ne boli po njem in zraga me ne dere. Seveda, če ga je preveč — — —

— Mate, još jedan!

— Pa še meni!

— Meni tudi!
— Kaj sem pa jaz, da se ne brigaš zame?
— Dečko, ali ne vidiš, da je moj tudi prazen?

Pa se valji dim vedno v gostejših oblakih po sobi — — —

Pri tretji četrtinki prihaja na dnevni red Narodna skupščina in beogradska cincarstvo. Zajetne, težke so kakor oven, s katerim se zabijajo mostniki, besede, ki padajo od vseh strani, in gorje tistim tam doli v naši slavni prestolnici, ako bi v resnici morali občutiti na svoji koži, kar jim tako radodarno naklanja tretja četrtinka dalmatinca. Po Milanovi in Terazijah bi se polomili vsi kandelabri pod njihovo težo! Potem pa prihaja četrti!

Vračamo se v našo ljubo slovensko domovino.

Bože moj, kako je revlja zapuščena, kako lo vijejo in bilejo, kako lo izkoriščajo in izmagovali, kako le prišlo že tako daleč, da ubogi Slovenec na svojih lastnih slovenskih tleh že dobesedno strada, čisto malo manj, ko Hercegovci v Hercegovini, Dalmatinci v Dalmaciji in Crnogorci v Crni gori, in si revež ne more privoščiti niti kapljice boljšega, temveč se mora zadovoljiti s tisto brozgo, ki mu lo prefrigani »Dalmatinci« na vagone in vagone vlačijo semkam in zastrupljajo z njo ubogo slovensko paro.

— Ali je to življenje?! Sramota! Mate! Mateeee! Pazi vendar! Ali naj vložim kolkovano prošnjo, da dobim še enega?

Oblaki dima se vale in objemajo glave in duhove — — —

In tla se začnejo majati pod nogami junakov, ki vstajajo s težkega mejdana — — —

Vozilj smo se iz Visa proti Hvaru.

V Visu so nas počastili, kakor le zna počastiti svojega najmilejšega gosta neizčrpno dalmatinsko gosposlujbo, a ko smo odhajali, odhajali v razpoloženju, ki je bilo več kot divno, so nas obložili s popetnic, ki bi bila zadostovala za prepotovanje vse Dalmacije, ne pa samo za kratki skok iz Visa v Hvar.

Sedeli smo na zadnjem delu ladje, cela pravcata naša Kraljevina z zaščitno znamenko SHS, toda jedro smo tvorili, kakor vedno ob takih prilikah, mi Slovenci, ne razdruženo združenje z našimi vrtilmi Sarajliami, a okoli nas vsa množestevlona korona ostalih »narodov« in »plemen«, od zagrebčevca »Cujmo« do subotičkega »naplotovca« in od beogradskega več ali manj dispozicijskofondovskega vgašaenca do splitskega novodobša. Dva tle naših dobrlih tovarišev, našega Steva iz Sarajeva in ravno tako našega splitskega Vinka, že krije hladna naša zemljica, ki nam je tedaj dala in dajala toliko lepega in dobrega. Ali

transeat to za danes!

Sedeli smo na »bokaorti« in okoli nje, in dasiravno smo bili še veliko bolj pisani, kakor so pisane zgodbe iz naših krajev v »Slovenskem Narodu« in je pisana družba pri »Dalmatincu« v Ljubljani, se nismo prav nič zavedali, da nismo »jedan«, temveč smo z združenimi močmi, sicer kolikortoliko hripavimi, pa vendar še vedno krepkimi in stalno naraščajočimi silami peli čast in slavo zemlji, ki nam je dala v najobilnejši meri vse najboljšo, kar je rodila: zlata bratska srca in divno svoje vino.

Bil pa je med nami Splitsčanin Dujo, vesela mu majka!

Ko smo v viški luki stopali na parkir, je Dujo vihtel v svoji despic steklenico, v kateri se je žarilo, kakor se žari samo »zlatno sunašce«, ko vstaja zjutraj izza Dinare. Vpraševali smo ga:

— Dujo, kaj lepega, kaj dobrega si ogretil? Dal, da vidimo!

— Nemol, dušo, kam se đjavola! Otrov ti je tu unutri; a ti mlad, lip i zdrav pak neču da te otrujem. Kanl se čoviče smrtne nesrče!

Pa sedj Dujo na koncu klopce proti krm in poje z nami naše slovenske, kakor ve in zna. Oni strahoviti strup pa je položil pod klop, misleč, da nihče ne vidi, in ga je skrbno pokril s celim kupom cvetla, s katerim so nas obmetavale Višanke ob

našem slovesu. Pa sedi Dujo brezskrbno in poje.

Tedaj pa se je zgodilo, da je začelo morje porajati konjčke, ki so se v diru in skoku podili okoli ladje. Nekam neprijetno in se je začelo zabiti in marsikatero rdeče lice je hipoma pobledelo. Nu, kar je res, je res: naše jedro je bilo nedostopno za take nevščunosti, zabava je postajala čimdalje živahnješa in veselejša in Dujo so dovptli kar vrveli iz ust. Prisedel je celo k njemu drug Slovenec, ki se kar ni mogel naslištati njegovih šal, in smeh ga je lomil, da se je revež prigrabil že kar do samega krova, pri čemer je bilo edino to nekam čudno, da je njegova leva roka, v kateri je držal svojo zakrivljeno palico za drobnik konec, dosledno uhajala pod klop, kar so njegovi slovensko — serajlijski tovariši spremljali z največjim zanimanjem. Točnejši opazovalec je končno celo mogel opaziti, da je ključa na palici dosegla svoj cilj in da je nekaj na skrivnostem način izznilo tja med družbo. Pa te vstal potem tisti s palico in se opotekel, kakor da so ga omamili konjički in poprosil Stevo, naj mu posodi svoj dežni plašč, češ, da ga mrazi in mora tja doli v kuhinjo na čaj. Samo malo se je osmuknil okoli družbe, srslnil nekaj pod plašč in izgnil. Ko pa se je vrnil, je prinesel v roki steklenico, v kateri se je žarilo, kakor se žari samo

vrišnju začasne službe in položiti strokovnega izpita zaimena stalno. Po nastavitvi naj bi to osebo bilo takoj prevzeto v skupino po pripadajočih službenih letih. Osebe naj bi se delno na služitelje, zvaniki 1. in 2., ter uradnike 3. kategorije. Služiteli bi bili vsi nekvalificirani delavci, zvaniki prve kategorije vsi kvalificirani profesionalisti z učenim izpizovalom, zvaniki druge kategorije vse nekvalificirane osebe z najmanj dvema razredoma srednje šole. Zahteva se možnost dosega

višjega mesta za uslužbenca, ki se izkaže za poslednjim strokovnim izpizom. Premijer naj bodo po zakonu za državno prometno osebo zvaniki za 20 %, kakor po stari avstrijski pragmatiki. Nadale zahtevajo službeno in delovno obleko, posebno honorarje za nadurno delo (50 % ob praznikih 100 %). Dosedanji provizijski fond naj se z usakovitvijo gornjih zahtev ukine. Deputaciji je obljubil posl. dr. Zerjav vsa svoja pomoč ter bo KDK odločno podpirala njihove težnje.

Naš tujski promet in evropska konkurenca

Vtisi potnika po Nemčiji in Avstriji. — Nedostatki naše propagande. — Neznana Slovenija

Tekom zadnjih dveh let je tujski promet v naši državi pokazal nepričakovano lep napredek. Tudi za letošnje sezono se pričakuje velik obisk gostov, ako bo vreme ugodno. Ne upoštevaje onih okoliščin, ki niso odvisne od nas, moramo priznati našim tujem prometnim organizacijam, da z vestnostjo in prizadevanjem vršijo svoje naloge. Da pa se uveljavimo v močni evropski konkurenci, ki jo sistematično razvijajo druge evropske države, ki prav za prav tujcem ne morejo nuditi prav nič več kakor mi, a vendar znajo s spretno propagando privabljati goste, bo treba pri nas storiti še marsikaj. V pouk in nasvet naj navedem samo naslednje lastne izkušnje s svojega nedavnega potovanja po Nemčiji in Avstriji.

V eni največjih potovalnih pisarn na kontinentu, »Unter den Linden« v Berlinu, kjer ima Coock svoj »Weltreisebureau«, zagledaš velikanski propagandni prostor z nešteti prospekti in brošurami v krasnih opremah, z »vsega sveta«, kakor ti pove službojoči uradnik. Nalagaš ga prosim za informacije glede Jugoslavije. In glej, edini prospekt iz Jugoslavije je od »Jadranske Plovnice« na Sušaku, kjer je na par straneh nekaj suhih podatkov za potnike, ki so se že odločili potovati k Jadranu. O Sloveniji pa sploh ne vedo ničesar. V neki knjižnici mi poišče tabelo »Durchschnitt-Tagesverbrauch in den Ländern«. Servira mi podatke za Jugoslavijo v letu 1928, in sicer v treh stopnjah: skromne, srednje in luksuzne razmere, povprečno 250, 280 in 320 Din. To me je frapiralo, saj so penzijske cene pri nas vendar mnogo nižje! Moje čtivo je vendar uradnik s pojasnilom, da so to najnovejši podatki, ki jih je zbral »Mitteleuropäisches Reisebureau«. Zanimal sem se za ostale zastopane države, med katerimi prednjači seveda Švica z izbornimi organizacijami. Vsaka letovišarska postojanka ima svoje plakate in prospekte v več sto izvodih na razpolago, zraven tega vidiš brošure raznih »Verkehrsvereine« in še »Schweizer Hotelführer 1928«, kjer so točni podatki iz vsake švicarske vasi o hotelih in cenah. Vodič izdaja »Zentralbureau des Schweizer Hotellervereines« in je izjemen informator v vseh zadevah. V primeri z informacijo o cenah v naši državi je Švica za 50 % cenejša, dočim je v resnici za toliko dražja od Slovenije!

Nekoliko objektivneše podatke sem dobil v »Lloyd Reisebureau« v Dražda-

Mladini prepovedano!

DANES DANES
ob 3., pol 5., pol 8. in 9. uri.

VELIKI »UFA« FILM

Grand Hotel Boulevard

»Prvo vrstni igralci kot MARY CHRISTIAN, WERNER FUET, TERER, ERNA MORENA.
Vedemestno hotelsko življenje. — Kaotično življenje veleestnega hotela. — Mlada medicinska sobarica. — Tajna ljubezen. — Strast učenjaka. — Zločinec iz ljubljene do sloveštva. — Družba, ki se boji policije. — Ples v maskah. — Policijska preiskava.

DANES VSI V

ELITNI KINO MATICA

Telefon 2124

»zlatno sunašce«, ko vstaja jutraj izza Dinare, doš:

— Čas bo konjiško furacii ...

Začet je krožiti kozarec, ki ni bil mnenjen, in prvi je bil na vrsti naš Tonček.

— Živio naš Dujo, ki nas tako imenitno zabaval! — pa je izpraznil čašo. Ali da bi ga bil videl!

Kri mu je šinila v glavo in kopal je lovil sapo: bil je Dujo »otrov«, star, prastar, najstarejši tropinovec, kar ga je hrani! Vsi! Vedel je Dujo, kak zaklad nosi s sobo!

E, pa tudi Tonček se je hitro oddahnil in kozarec je romal od drugega do drugega, samo Dujo se je izogibal, dokler ni bila steklenica prazna. Tada pa se je tudi Dujo zasvitalo.

Seže pod klopi in začne prometavati svetle, toda »otrova« ni nikjer.

— Lopovi! Ukrali ste moj »otrov«!

— Ne, Dujo! Ne žali tovarišev! Pogled teklenico! Saj to ni tvoja steklenica! Bog ve, kam si vtikal naš svoj! Išč! Jo, morda jo našel! — Pa je zletela prazna steklenica v morje — tista, v katero je oni naš drug v kuhinji prelil Dujo »otrov«.

Pa je potem iskal Dujo svoj »otrov« vse do tve, da se je polavil pred nami stolp hvarske katedrale in z njim za nas zopet pov yir novega spoznavanja, novih užit-

Tatvine nočnega čuvaja

Tržič, 16. maja.

Tovarna »Peko« ima od nekdaj nastavljen nočne čuvaje, da ji varujejo imetje pred neželimi gosti. To službo je v zadnjem času opravljal Ivan Gomboc, doma iz Prek murja. Za družbo je imel dva huda psa ovčjaka, ki sta na potnike, ki so šli mimo za veliko ograjo tako grozovito lajale, da je marsikoga obšla groza, češ: tema dvema bi ne prišel rad zobe. Nočnega čuvaja Gombocva sta ubogala na migljaj.

Tovarna je v ponedeljek zvečer izdala tri pare specialnih čevljev, namenjenih za ljubljansko prodajalno, kateri naj bi se v sredo jutraj odpotili. Vse je bilo pripravljeno. Pomoči pa je prišel v skladišče nočni čuvaj s pomočjo pomarejenih ključev. Stikal je okoli zabojev, kjer se je na nekem žeblju precej ranil v roko, tako da je puščal za seboj sledove krvi. To ga pa še vedno ni motilo, da ne bi pograbil par parov čevljev. Naključje je hotelo, da so bili to ravno oni specialni pari, namenjeni za Ljubljano. Ko so prišli jutraj skladiščniki v tovarno

kov, novega dalmatinskega razkošja! »Divne li Dalmacije zaboravit ne ču!... Če pa sediš pri Dalmatincu v Ljubljani! Spomin, kako ste lept in bridki obenem! »Divne li Dalmacije zaboravit ne ču!... —r.

Z. K.:

Pomladna misel

Občutil sem jo ... Bilo je, kakor da me oklepa enota vsega prerodenega življenja, ki je povsod in v vsem oznanjala brezkrainost obnavljanja.

V duši je zaživelo in zahrepenelo — nisem vedel, kaj mislim, da je bil to moj drugi jaz ... Duša je čista slika velike narave — duša se obnavlja ob prihodu solnca — in duši je solnce — spoznanje.

Bil sem del enote kipečega življenja, čutil sem, da sem človek: oglašile so se v meni strasti, ki so kvas življenja — Srce se je obnavljalo ob prihodu solnca in srcu je solnce — ljubezen ...

Občutil sem jo ... Začutil sem jo že prej kot mogočno solnce, a doznal sem jo pozno, zdrznil sem se — to je pomlad!

Cvetje ... Vedno mi je uganka vse to: razcvet cvet — zakaj cvet? Zakon narave in vir zakona je solnce. — Ven-

in hoteli takoj odpustiti čevlje, pa ni bilo, pač pa so bili krvavi sledovi. Sum je takoj padel na nočnega čuvaja in se je še povečal, ko so opazili, da ima zavezano roko, ki je bila prejšnji večer zdrava. In kar s kleščami so ga prišli. Gomboc je spočetka malo tajil, toda dokazilo so bili tako zgovorni, da je pod njihovo pezo delanje priznal. Kradel je že dalje časa. V celoti pravi, da je vzel kakih 30 parov čevljev, ki jih je pošiljal v Prekmurje in sicer kar na svoj račun. Denarja je imel v resnici vedno dosti. To se je videlo tudi v predpustu, ko je prav rad obiskoval veselice. Na vsaki veselici si je privoščil pošteno merico zemeljskih dobrot. Kako daleč segajo njegove tatvine nazaj, bo pokazala preiskava. Gomboc pa so aretirali in odpeljali v Ljubljano.

Razburljiv poskus samomora v Tivoliju

Včeraj se je v javnem parku zabodel ruski emigrant Lemeško.

Ljubljana, 19. maja

Samomorilna manija, ki ji je iskati vzrokov v vseh mogočih utripih življenja, se polša letos v prav posebnem meri ljudi po vsem vesoljem svetu. V Ljubljani se venomer ponavljajo taki tragični dogodki.

Poseben razburljivemu samomorilnemu poskusu so bili ljudje popoldne priče v Tivoliju. Nekako ob 18. se je pojavil tam gori med drugimi sprehajalci prav lepo oblečen možik, ki ni vzbujal nikake posebne pozornosti. Sprehajal se je po tivoljskih potih dobre pol ure, naka je krenil v novi park levo od glavnega drevoreda. Tam-

Tolpa drznih rokovernjačev v mariborski okolici

Dobro oborožena družba vlomilcev ogroža javno varnost v Dravski dolini

Maribor, 19. maja

Ponovno smo že poročali o celi seriji vlomov in tatvin. Tolpa ogroža že nekaj tednov mariborsko okolico. Višek te serije je bil vlom v Titingrjevo gostilno v Ruti, občina Cinčak. V noči od 15. na 16. t. m. so neznani zločinci odprli s ponarejenimi ključji in vtrili klet gostilne ter tam popili 5 steklenic piva, 30 steklenic pokalke, 5 steklenic kisle vode, okrog 150 litrov sadjevca so pa najbrže v jezi, ker niso takoj našli lanske starije, razlili. V kleti je manjkalo tudi okrog 50 litrov vina, katerega je vlomilski tolpa gotovo odnesla s seboj. Pred odhodom so narisali znamenje, ki spominja na določ Jurčičevih »Rokovernjačev«. Narisani so bili s kredno na vratih pravokotniki v raznih legah s številkami ter s poševnimi in navpičnimi črkami. Za vlom je bila posebno pripravna viharna noč, ko je burja tako tulila okrog oglov, da sosedje izropane gostilne niso mogli slišati škripanja in razbijanja pri vlomljenih vratih.

Po vlovu v gostilniško klet so se napotili zločinci na železniško postajo Sv. Lovrenc na Pohorju ter so istotako neovirano odprli vrata v skladišče. Tu so našli nakopičene vreče raznih velikosti ter so jih začeli po vrsti parati. V prvih vrečah je bil umetni gnoj, ko so se pa lotili drugega kupa, kjer je bil sladkor, so začuli bližajoče se korake. Načelnik postaje je postal pozoren zaradi ropota ter se je sam približal skladišču. V temni noči so zločinci skočili ven ter ga sprejeli s strelji iz vojaških pušk. Streljal je tudi načelnik, a zadet pa ni bil nihče. Med streljanjem se je zločinska tolpa umaknila. Drugi dan so okrog skladišča našli več nabojev, izstreljenih iz vojaških pušk in pištol večjega kalibra, očitno vojaških.

V petek je sledil malo pred 22. uro nov napad na postajo Sv. Lovrenc. Zločinska tolpa se je hotela očitno maščevati, ker ji je pogumni načelnik preprečil temeljito raziskavo železniškega

Pozor, potniki na Zagreb!

Hotel J. Volčanšek

BREŽICE, tik kod dvora

Vam nudi ugodno priliko, da lahko prenočite tukaj mesto v Zagrebu in z jutranjim vlakom potujete dalje. — Hotel je nov in moderno urejen. Soba stane samo 20 Din. Kuhinja in klet prvovrstna. 6297-a

dar zakaj je cvetje? — Enostavno: to je začetek življenja, potreba življenja — ploditev ... Nastanejo vprašanja: zakaj je ploditev, zakaj obnavljanje, zakaj boj za obstanek, zakaj hrepenenje, zakaj je vobče življenje in to vedno nihanje med začetkom in koncem življenja, zakaj je konec življenja začetek življenja in narobe?

Vse uganke dehtijo iz nežnega cvetja, ime jim je pomlad, a vsebina — življenje ...

Občutil sem jo — pomlad, in zdelo se mi je, da smo vsi, ki živimo, velika nerazrešena skrivnost narave, ki ne bo nikoli dovolila svojim otrokom, da bi prečitali njeno skrivnostno knjigo ...

Radioemanacijsko terminalno kopalnišče 389 do 390 c DOLENSKE TOPICE (Toplice pri Novem mestu), postaja Straža—Toplice doljenke železnice, oziravajo sigurno revmatizem, nevralgije, (ishlas), ženske bolezni, ostarelost itd. Vsaka tukajšnja kura trvati in pomlajuje. Uspehe tega že stoletja starega zdravljenja ne dočete nobena druga terapija. — V predsezoni znatno znižane cene — 20 dni z vsem pavšalno 1200 Din. Sezona od maja do oktobra. Železnični popusti. Fina restavracija. Zahtevajte prospekte.

kaj se je za hipec vsedel na moko klopi, takoj nato pa se je dvignil in napravil par korakov proti visokemu jagnedu. Tu je nenadoma posegel v žep, potegnil stilet, nekoliko razgalil obleko in si bodalo z vso silo potisnil v prsi. Hip nato mu je postalo slabo in se je zgrudil na tla. V neposredni bližini se nahajajoči ljudje so postali pozorni nanj šele, ko je ležal na tleh. K neznancu je takoj pohitelo več ljudi, ki so čuli njegovo stokanje, naka je nesrečnejš padel v globoko nezavest. Kri mu je curljala iz prsi tik pod srcem. Na dogodek so pasantje opozorili v naglici v Tivoliju patrolirajočega stražnika, ki je nemudoma odhitel na policijsko direkcijo ter pozval rešilni avto. Ta je ranjenca, okrog katerega se je jela medtem že zbirati čedalje večja množica, odpeljal v naglem diru v bolnico.

Kakor se je dognalo, je samomorilec 30-letni ruski emigrant, po poklicu veterinar, ki pomočnik Antonin Lemeško, stanujoč v Beogradu. Samomorilni kandidat, čigar stanje je izredno opasno, je pripotoval šele 18. t. m. iz Beograda ter se nastanil v hotelu »Slon«. Pri njem so našli pismo v zaprti kuverti, naslovljeno na policijsko direkcijo. V pismu prosi Lemeško, naj ga pokopljejo spodobno in naj ne izvrše na njegovem truplu obdukcije. Navaja dalje, da gre v smrt prostovoljno, ni pa navedel nikakih razlogov. Lemeško je hotelski račun poravnal danes popoldne in pustil v sobi samo svoj povzročnik. Nenavadni samomorilni poskus je med ljudmi povzročil razne komentarje, med drugim tudi tega, da mladi mož morda pripada klubu samomorilcev.

postajnega skladišča. Zločinci so prišli v dveh skupinah. Oboroženi so bili z vojaškimi puškami in z vojaškimi pištolami, nekateri so pa morali imeti tudi lovške puške. Dva izmed njih sta bila v vojaških uniformah. Tokrat zločinci niso imeli sreče, ker so jih čakali tudi v treh skupinah kretnik, uradnik, neki posestnik in dva orožnika. Zločinci niso mogli priti do postaje in so se morali umakniti že pred prelazom. Pri streljanju je bil eden iz tolpe očitno ranjen, kajti na torišču boja je ostal prestreljen klobuk s krvavim madežem. Ranjenca so gotovo odvlekli s seboj. Danes popoldne so »rokovernjači« napadli med Pušavo in Sv. Lovrencem nekega delavca, ki je bil poslan od svojega delodajalca k zdravniku. Napadalcu so mu vzeli denar ter mu milostno dovolili, da gre svojim potom. Osebe sv. lovrenške železniške postaje pričakuje še nadaljnjih napadov ter je o dogodku obvestilo že vsa varnostna oblastva.

Iz Zagorja

— Zopet dva okostnjaka našli. Občina zapeljuje že dalje časa delavce, ki napeljujejo vodovodne cevi od takozv. Kazine do Ceglovnice. V petek so delavci pri kopanju jarka našli na dva okostnjaka, ki ju pa niso mogli dvigniti, ker sta se prej razsula. Celi sta ostali le spodnji deljosti z zobovjem. Dogodek je vzbudil v Zagorju veliko senzacijo. Pred sto leti je vodila mimo Kazine glavna cesta proti Trojanam. Za časa francoske okupacije so bivali tu Francozi, ki so si na tem kraju postavili svojo kazino, naka so pričeli ljudje imenovati kraj Kazina. Na tako zvani »Ocepki gmaginj« so našli že mnogo raznega orožja, denarja in tudi več okostnjakov, ki izhajajo izbrskone vsi iz francoskih časov.

— Podružnica NSZ v Zagorju poziva vse člane, da se danesjšega sestanka, ki se bo vršil ob 10. dopoldne v Solskem domu, sigurno udeležijo. Določiti je treba za občinske volitve nosilca liste in postaviti kandidato listo.

— Nenavaden samomor. Ko je te dni vozil rudniški vlak, natovorjen s premogom, na postajo, je strojevodja opazil, da se od apnenice pomika proti železniškemu tiru velik maček, ki je obstal na tračnicah, položil glavo nanje in čakal, da mu je vlak odtrgal glavo. Dogodek je občinstvo tolmučilo kot primer, da je epidemija samomorov prešla tudi že na živali.

Iz Trbovelj

— Trboveljska podružnica SPD bo priredila o Binkošti dvadnevni izlet v Kamniške planine. Člani, ki se nameravajo udeležiti izleta, naj se čimprej javijo pri tajniku G. Kostanjniku. Število izletnikov je namreč treba že začetkom tega tedna naznaniti železniški direkciji v Ljubljani, da dosežemo polovično vožnjo. Odhod v nedeljo po binkošti se bo vršil izlet na Kum, na kar že danes opozarjamo.

— Smrtina kosa. Umrla so: Ana Grličeva, žena rudarja, 36 let; Terezija Černetova, žena desinfektorja, 39 let; Ivana Podjarjeva, hči rudarja, 2 let; Jože Konajzler, čuvaj, 44 let; Pavel Dolinšek, rudar v p., 73 let.

— Rezervnim oficirjem. V sredo 23. t. m. ob 12. uri se morajo vsi rez. oficirji trboveljske občine javiti komandantu pukovske okrožne komande, in sicer v Društvenem domu v Trbovljah. Rezervni oficirji, ki stanujejo na Vodi, se zberbo ob 11. uri v rudniški restavraciji in oddajo skupno v Trbovlje II. — Uprava sekcije Trbovlje.

— Akademija Sokola v Hrastniku. V četrtek se je vršila v Narodnem domu prva telovadna akademija »Sokola«. Nastopili so vsi domači oddelki in v zborna vrsta celjskega Sokola. Vsi oddelki so izvajali svoje vaje v splošno zadovoljnost. Zenske oddelke je s posebno spretnostjo vodila gđ. Zorana Hauptmanova. Prav strumno in vzorno je nastopila moška deca s prostimi vajami s »alicami« pod vodstvom g. Groznika. Mnogo zanimanja je vzbudila tudi celjska vzborna vrsta s prostimi vajami in z vajami na orodju.

— Gospodarsko predavanje kmetijske podružnice v Trbovljah je bilo prav lepo obiskano. Predaval je ravnatelj kmetijske

Popolnoma novo! Prvič v Ljubljani!

Premijera velikega senzacionalnega filmskega dela:

Požar na vzhodu

(Raznoma novarnost)

6 delov in vzhajajo v Hubezni na Južnem morju v glavni vlogi kralji filmskih igralcev

LON CHANEY

Homenje danes Kine v Hube. Velike pomorke, bitke pri Hankau. V boju s kitajskimi uporniki. Krasni naravni posnetki iz Sanghaia. Sodeluje celokupna

ameriška vojna mornarica

Telefon 2739. KINO »DVOR«.

Danes ob pol 11., 3., pol 8., 6., pol 8. in 9.

družbe g. inž. Lah iz Ljubljane o umetnih gojilih, o njih učinkih in rentabilnosti, o poljedelskih strojih, o rasti rastlin itd. Vse to je prikazoval s filmom. Opozarjal je na važnost moderne urejene gnojne jame in gnojiska, kar je to prva in nujna naprava pri dobrem gospodarstvu. Predavatelj je žel za svoje zanimivo predavanje burno odobravanje.

— Velika obravnava v Hrastniku. Jutri 21. t. m. se bo vršila v Hrastniku sodnjska obravnava proti kemični tovarni »Za« slišanih bo okoli 150 prič.

— Vincencijeva družba. Naš klerikalci so pred kratkim pričeli nabirati prispevke za družbo sv. Vincencija. Prof. organizacija, ki takimi nimamo nič, protestiramo pa, da bi gospodje iz trboveljske farove in Društvenega doma nabirali prispevke za svoje ustanove med nameščenci premoga kopa po rudniškem ravnateljstvu, kot so je to zgodilo!

Iz Litije

— Nakup stavbišča za planinsko kočjo na Sv. Gori. Podružnica litijskega SPD je kupila na sodni dražbi lepo stavbno parcelo za svetogorsko kočjo. Da si ni mogla litijska podružnica sezidati od sedaj lastnega krova, ki bi bil namenjen predvsem planincem, je bil vzrok ta; ker ni nihče hotel prostovoljno odstopiti primerne prostora. Z navedenim nakupom pa ima naša podružnica najlepšo priliko, da se še bolj razmahne na lepi planinski postojanki.

— Sokolov društveni prednjački izpit. Litjsko Sokolsko društvo proslavi prihodnje leto 20letnico svojega obstoja. Da se društvo pripravi za jubilej predvsem idejno in si pridobi med vaditelji dovolj izpranih moči se je vršil v četrtek društveni prednjački izpit. Pred komisijo, ki ji je predsedoval br. Stane Trček iz Ljubljane je položilo izpit deloma z dobrim deloma z zadostnim uspehom pet članov in tri članice prednjačnega zbora.

— Renoviranje gradu v Črnem potoku. To dni so pričeli črnotopiški grad, ki je znan še iz Valvasorjevih časov, pa je prišel pozneje v roke barona Wurzbacha, se daj pa je v lasti graščaka g. Medice, renovirati. Okrog gradu napravljajo lične nasade. Grad je zanimiv v stavbi in ima mnogo zgodovinskih spominov, v posebno lepem slogu je izdelana obednica. Litijanci, ki prav radi ubero pot mimo Črnega potoka na prijazne Javorje, odobravaljo agnost g. graščaka Medice, primorskega rojaka, ki bo s svojo spretno roko uredil to lepo točko naše najožje okolice.

— Železniške zapornice so polomile. Pred dnevi je našel progovni obhodnik litijskega kolodvora zlomljene zapornice pri prehodu ceste v Ponoviče, nedaleč od Kosove čuvajnice. Ker bi se zaradi odtrganih varnostnih drogov lahko zgodile razne nesreče, so pričele oblasti poizvedovati za storilci in so jih zaradi pažnega poizvedovanja le izsledili. So to štirje vinski bratci iz ponoviške okolice, ki so prišli v Litijo na majniški izlet, kjer so se ga po močno navlekli. Od polnih čaš se jim ni nikamor mudilo, da pa popravijo zamudo, so pa kar odtrgali zapornice, ki so bile zaradi prihajajočega vlaka zaprte. Za svoj neujunaši čin pa pride štiripredna deteljičica ki tako mrzi železniške naprave, pred sodišče.

— Nevaren in popadljiv pes. Ko je šel pred dnevi g. Luka K. iz Device Marije v Polju doma skozi Zg. Ribče pri Litiji, so je zadržal v njega velik pes čuvaj, last Jere Š. Vsel strahu je dobil potnik živčni šok. O hudem psu pa ve povedati tudi ga, da mu je bil v tik pred porodom, ki je šla ravno k zdravniku, pa je bila tudi napadena od hudega lajavca, ki ji je strgal obleko.

Iz Jesenic

— Mladinska akademija Sokolskega društva v Jesenicah, ki se je vršila v nedeljo zvečer, je lepo uspela. Akademijo je otvoril petletni Sokolič Dušan Batagelj s šaljivim prizorom »Jutranja vežba«, ki jo je podal zelo pristržno. Lepo je uspela deklaracija Sokolič Marijana Segolina kakor tudi šaljivi prizor Sokoličice Mežkove. Strumno kakor vedno je nastopil možki naraščaj z župnimi prostimi vajami, na kar so sledile uspele vaje z rutami 9 najmanjših Sokoličev. Burjo odobravanja in smeha pa so povzročili »Mladi vojaki«, četica 13 dečkov, starih od 5 — 8 let, s svojimi poveljniki in bobnarjem, ki so nastopili zelo samozavestno in strumno izvedli vaje s puškami ter lepo zapeli »Mlade vojake«. Prav srčkana je bila tudi deklaracija »Veseli pastir«, katerega je dobro prednašal Svarcov Janez v družbi brhkih pastirčič Sokoličev, ki so tudi lepo zapeli. Enako dobro so uspeli rokoborba in boks dveh Sokoličev ter enodejanki »Trgovka« in »Luknja v namiznem prtu«, v kateri je zelo dobro prednašala nervozno gospodično sokoličica Zora Vehrova. Najlepa in najbolj dovršena točka večera pa so bile ritmične proste vaje in telovadni valček, s katerima je nastopil ženski naraščaj ob spremljanju klavirja. Obe točki sta bili izvedeni vzorno in sta se morali na zahtevo občinstva ponoviti. Vsa prireditelja je nudila izredno lep užitek in vsi posetniki prireditve so prišli v polni meri na svoj račun. Znatno je dvignil razpoloženje prisotnih polnoštevilni orkester jeseniške »Ednosti«, ki je med odmore lepo odigral več komadov. Bil je zelo lep večer. Želimosi še nadaljevanja. Marljivim aranžirjem prireditelja za njihov velik trud vasa čast in priznanje.

V Kranj na sejem!

To ni nič posebnega! Vsaj na Gorenjskem ne, ker mora vsak pravi Gorenjec priti v Kranj, kadar na rotovž obišče roko z dolgim, brčklim mečem. Zadnje čase sicer te roke z mečem ni več, dolžnost pa vendarle še veže vse od Smarne gore do Bohinja in od Kamnika daleč noter do Blegaša. Dosti sveta je to, da ne vidite vsega s Smarjetne gore in tudi ne pregledate s Sv. Jošta. Ta čudodelni svetnik je že skoraj tako visoko, pa je vendar še prenizko, da bi se videle vse domačije, ki rede živino zato, da je v Kranju likof. Odstavljena Smarjeta vam pa spet pokaže le one vasi, ki se ne smejo in ne morejo zadržati ponedeljka, tržnega dne v Kranju.

Semnji in tržni dnevi, navadno ponedeljki, so pa v Kranju zadeva zase. Vse imenitne, velike in male svetnike, ki so stoletja prirejali in urejali, varovali in ščitili kranjske semnje, so pred kratkim pripravili ob to službo. Prvič to ni lepo, drugič pa tudi ni prav, kar prica o nehuvalnosti. Svetniki so le svetniki, stari in vsega spoštovanja vredni.

Je pa tudi zares lep takle semnji in tržni dan v Kranju, da ga človek kar zamuditi ne more. Eden najlepših in najbolj je pa ravno sv. Marka, edini spomladanski semnji. Sv. Jurij, ki jezdi pred sv. Markom, je stvar s premaknitvijo na ponedeljek vzel tako za zlo, da Marku ne da več konj za paračo. Čeprav ima Marka leva in moč, pa mu je vendar ostala le še goveja živina in pujski, ki bi bili bolj za Perjana, ker ima žehtar.

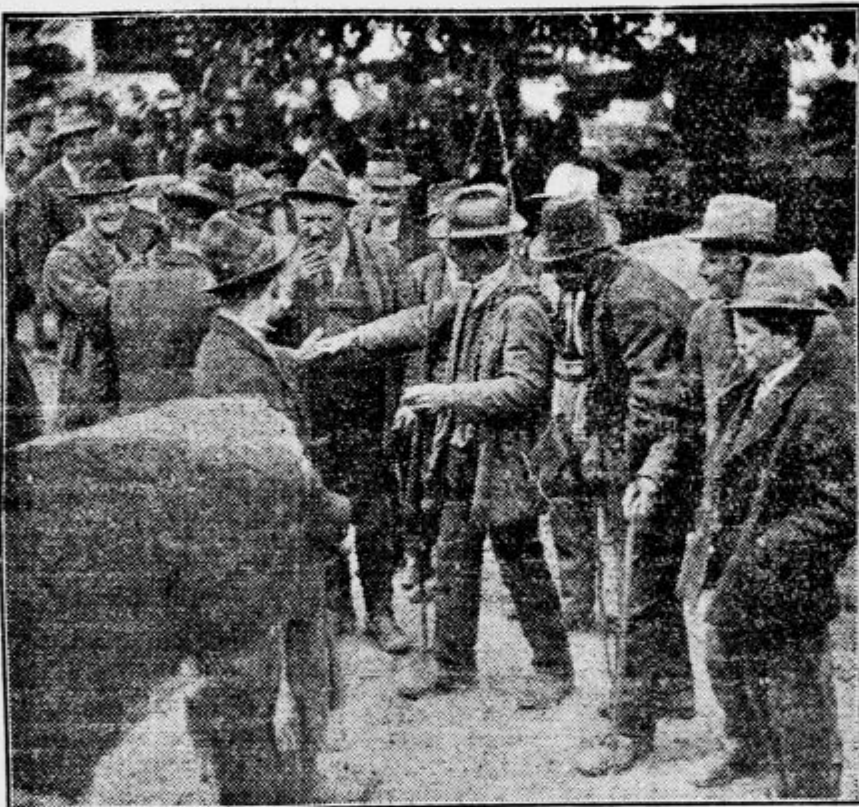
Vreme je kazalo, da bo. In se je tudi res držalo! Pa samo v Kranju, povsod naokrog je nagačalo, da so se ljudje brez hujših izgovorov lahko odtrgali od doma, češ da na poljsko delo še misliti ni ob tako premočni zemlji, posebno še, ker bo prav gotovo dež in človek doma nič ne zamudi. Kot bi mignil je naprežen zapravljivček in prazna vreča na njem. V Kranj grede semnjiar mamigne na to prazno vrečo: »Po malo ribničana za seme še moram.« na poti proti domu pa pokaže na isto prazno vrečo in odgovarja: »Malo ribničana sem peljal...«

Saj človek ne hodi na semnji samo, da bi kupoval ali prodajal in barantan! Tudi kar se cen tiče, za žito in živino, za vse, prav za vse mora biti na čistem, kdor noče priti v škodo. In še vse drugo se zve v Kranju, kjer pride toliko ljudi od vseh strani skupaj. Za pametne žemine in petične neveste, za posestva, ki so na prodaj, ali pa za Amerikance, ki svet plačajo najbolje. Dosti je tod priložnosti za poizvedbe, če je potrebna pri hiši trdna dekla ali če je denar najboljši varen. Nikjer ni lepše prilike za politiko in za vsokupitje sploh, zakaj Kranj je borza Gorenjske.

Že v Ljubljani v vagonu se čuti kranjski semnji. Pogovor se razpleta, da

bodo ves denar znošili v Kranj, kakor so ga nekda, ko so hodili tja še z bisagami, sedaj pa z nahrbtniki — v resnici se pa kmetje po večini pripeljejo z zapravljivčki, da je z njimi zabasan most čez Savo. Po vseh cestah in potih se vlečejo nepretrgane verige voz proti Kranju. A koliko je teh cest in potov, ki se vozijo v Kranju, pogledite s Smarjetne gore, ki najočitneje razgrinja tja do gora obdelano ravnino travnikov, brezovih poljan in temnih lesov, ki se sponjajo do planin in snega, kakor bi se ta čudovito pisana preproga hotela zaviti do oblakov. Visoko pod robom oblakov in doli do savskih prodov pojo zvonovi stotine cerkva čudovito skladno pesem, da tod orje in se poti, žanje in se na vesele semnje vozi premočni gorenjski kmet.

»Bog daj srečo!«

Kako trden je Gorenjec gospodar, prica sam sv. Marko s svojimi nebeskimi tovariši, ki so dali imena kranjskim semnjam in cerkvam po farah in podružnicah.

V pravo mesto pride gorenjski gospodar že z debelim denarjem, ki ga skupi pred mestom ali pa pod njim, kjer je ob Savi semnji za živino, poljske prideke pa spravi v denar pred mestom, kjer imajo veletrgovci svoja skladišča. Stara pošta, Jelen in Jahač pa velike hleve in dvorišča, da se ni treba z vozovi ogibati košaram in kurnikom, ki se v štirih vrstah tiče drug drugega.

Vsaka izmed teh starih gostiln je semnji za se, kakor Figovec v Ljubljani. Prav nikjer ni toliko gostoljubnosti krčmarjev, brhkih natakarič in tako izdatnih porcij najokusnejših vampov, kakor baš v Kranju. Brez števila kilometrov gre tudi rezancev po juhi, vendar ne toliko kakor na Brezjah, zato pa Kranj poseka vso Gorenjsko, kar se tiče pi-

rača po množini in po dobroti brez razlike, če je vino, pivo, črna kava ali druge opojne pijače, ženske pa ne morejo prehovati belega kofeta, ki je mnogo boljši kakor doma. Da ne bo krivice, povemo takoj, da nikdo več ne pije čez zmoro kakor nekda, temveč le po potrebi. Ta je pa seveda razne mere.

Po vampih gredo možje šele nakupovat. Najbližje v Kotu je glavno za gospodanje: zapravljivčki, konjske opreme za vse prilike, za težko in lahko vožnjo, da se komati kar svetijo, zraven pa vrvarji ponujajo uzde in drugo svojo robo in ni tako velikega senenega voza, da bi ne našel dosti dolge vrvi, pod Jahačevimi okni zvone kose, višje gori pred slavno Geigerjevo kavarno so pa že rete in druga suha roba, ki jo je nerodno nositi po gneči in jo kupujejo možki, ker so bližje voz.

Nihče ne zamudi iti na živinski trg pod mesto, kjer je gneča največja, semnji najglasnejši Zašpehani usnati sukničji in kastorci označujejo glavne funkcionarje, mešetarje in mesarje. Kakor trobojnica čez ramo in prsa ovita veriga izdaja kupca, navadno pa ne pomeni več kakor tisti že znani prazni žakeč. Podobnih permanentnih semnjskih vstopnic je še več in jih poredko rabijo tudi ženske, čeprav jim zadostuje kopa jajc za izgovor, da pridejo do najbolj razburljivih novic, ki rastejo na semnju, kakor živini dobre lastnosti. Vsaka stara šavra ima toliko mleka, da ji kar kaplja samo od vimena — drugo, vse razkuštrano revše s komaj vidnim vimenom ima pa ogromen prostor, kjer se mora pri sami spremeni zraka razviti najbohotnejša posoda nikdar vsahiljivih množin mleka.

Doma na deke natančno stehantani voli se med potjo na semnji zrede tako, da se jih prodajalci branijo na tehtnico iz strahu, da se ne bi podrla, mesarji pa zopet slone, privzdigujejo in vihte z eno

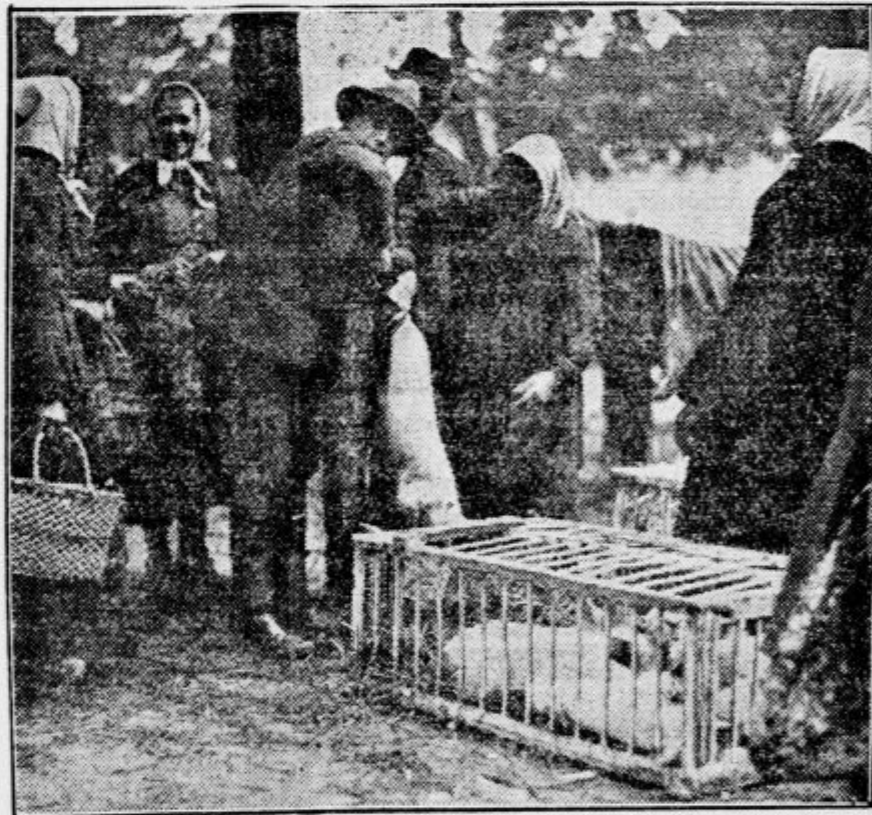
Uspeh se obeta!

Izmed vseh lastnosti, ki ženam pripomorejo do uspeha, je najsigurnejša — zdrava sveža polt, ki je vrhutega najlažje dosegljiva. Ako stalno uporabljate Elida Favorit Milo, boste imeli mnogo lepšo polt, kakor kedaj popreje. Elida Favorit Milo je tako nežno in čisto, skozi in skozi parfimirano, prijetno ter osvežujoče.

ELIDA Favorit MILO

nos meščanov in okoličanov, zlati plod njih skupnega dela in neomahljivega medsebojnega zaupanja. To palačo so si ustvarili meščani in kmetovalci ob ponedeljkih in semnjih, te dni tudi novo mestno hišo, ki presega vse rotovže daleč čez slovenske meje. Ne samo po solidnosti in lepoti, še bolj po vsebini svojega postanka, ki odkriva temelje gorenjskega blagostanja: tradicija, spoštovanje, stare podedovane solidnosti in poštenosti, združena s smotrenim napredkom. Zato tudi že stoji veličastni Narodni dom in pred njim prvi spomenik v Sloveniji kralju Petru I. Velikemu

Osvoboditelju. Prenavlja se povsod, zi-da se na vseh krajih in industrija je ob-jela mesto na skali napredne misli. Ta prestavlja mesto in okolico, ki že sega do Smarne gore in do državnih meja na severu in zahodu. Vzgledi so to, ki prepričujejo in kličejo v srceih po vsej širni okolici kakor seme, kupljeno na trgu, — vzgledi so to, ki podirajo in kosé nazadnjaštvo kakor sekire in kose, — vzgledi, ki orjejo globoko kakor plugi, ki kmetje preskušajo njih moč tam, kjer so preskusili svojo moč napredni meščanje, ko so podrla široki, saženjstvu v slavo postavljeni vodniki.

Barantanje za pujske

Poverjenikom in članom Vodnikove družbe!

Vodnikova družba v Ljubljani bo izdala v letu 1928, t. j. v tretjem letu svojega obstoja naslednje štiri, nad vse zanimive, zabavne in poučne knjige:

Vodnikova pratika za leto 1929 prinese poleg koledarske vsebine tudi celo vrsto zelo zanimivih spisov iz gospodarstva, zdravilstva, gospodinjstva in raznih drugih vprašanj, ki nas danes najbolj zanimajo. Bogato bo okrašena tudi s slikami.

Fran Govekar: »Olga«. Povest je zaje-ta iz burnega življenja poveljnih let in glo-boko razarjanja bolesti, rane in strasti, ki so tedaj razjedale pod pritiskom trenutnih vojnih milijonarjev vse naše javno življenje v mestu in na deželi.

Ivan Matičič: »Na mrtvi straži«. Ta zgodovinska povest nam bo obudila ve-like spomine davnih časov ter pokazala ono dobo, v kateri so se morali naši predniki boriti za svojo svobodo in življenje s krvoločnimi Turki.

Ivan Lah: »V borbi za Jugoslavi-jo«. Ta velezanimiva knjiga bo podala ob 10-letnici našega osvobodjenja vse one ve-like dogodke, ki so se godili tik pred voj-no in med vojno okoli nas in pri nas, dok-ler nam ni zasijal 1. december 1918. Knji-ga nam bo pripovedovala, kako se je po-javil beli orol nad Balkanom, kako je sto-pil na prestol naš kralj Peter I. Vel. Osvob-oditelj, kako se je mala Srbija pripravila na veliko delo, kako so se hitro vrstili zgodovinski dogodki, dokler ni izbruhnila balkanska vojna in tik nato svetovna. Pri-povedovala nam bo, kako je tudi sloven-

ske vprašanje stopilo pred evropski svet in smo Slovenci iskali svoje rešitve v Jugo-slovenstvu, tako da smo lahko rešili sebe in svojo zemljo iz tujih rok. Knjiga bo bo-gato ilustrirana.

Prosimo vse gg. poverjenike(ce), da po-agitirajo s tem lepim književnim darom med znanci in prijatelji s pozivom, da naj pristopajo v velikem številu k Vodnikovl družbi. Ta lepi književni dar naše Vodni-kove družbe naj vzpodbudi vse gg. pover-jenike(ce), da naj tem intenzivneje nabi-rajno člane in skušajo pridobiti družbi čim več članov.

Vsakega člana pa prosimo, da naj tudi on v svojem ožjem prijateljskem krogu zbudi interes za Vodnikovo družbo. Vsak član Vodnikove družbe naj skuša pridobiti druž-bi vsaj enega novega člana ter ga naj pri-ljavi poverjeniku svojega kraja, odnosno centralni pisarni v Ljubljani.

Vse ljubitelje lepih knjig, ki še niso čla-ni Vodnikove družbe, pa prosimo, da naj prijavijo svoje članstvo pri poverjeniku svojega kraja, odnosno pri centralni pisar-ni Vodnikove družbe v Ljubljani. Za mali znesek 20 Din bo dobil vsak član zgoraj omenjene štiri lepe knjige. Torej na delo za Vodnikovo družbo! Pristopajte k druž-bi v velikem številu!

Vodnikova družba je ena naših največjih kulturnih ustanov!

Selmsko vrvenje na kranjskem trgu

Mogočno stoji med temi trdnimi tr-govskimi hišami Mestna hranilnica, po-

Dr. Karel Kramář o Jugoslaviji in Slovstvu

Izjave odličnega češkoslovaškega voditelja našemu uredniku

Beograd, 18. maja

Danes je došel v Beograd bivši čsl. ministrski predsednik dr. Karel Kramář, ki ima na predstojajoči jugoslovensko-češko-parlamentarni konferenci glavni referat o gospodarskih odnosih med obema bratskima državama. Dr. Kramář, ki se od ustanovitve naše države prvič nahaja v naših krajih, je bil, kakor sem poročal, že na meji in potem v Novem Sadu, a posebno še v Beogradu pristočno sprejet, kakor to zasluži kot stari odlični prijatelj našega naroda in kot eden prvih mož bratske slovenske države. Vaš dopisnik je pozdravil dr. Kramářa že v Subotici ter ga je potem v vlaku naprosil za intervju, na katerega je g. Kramář ljubeznivo pristal. V razgovoru je podal dr. Kramář veleslavinne izjave o nekaterih dogodkih iz polpreteklega časa, ki so vodili do razpada Avstro-Ogrske in do osvoboditve slovenskih narodov in v katerih je dr. Kramář igral tako odlično vlogo. Nič manj zanimiva niso njegova mišljenja o slovenskem vprašanju in o odnosih med ČSR in Jugoslavijo.

G. predsednik, Vi ste bili vedno v ospredju nacionalne borbe in v stalnih stikih z narodnimi prvaki na našem jugu. Od kdaj datirajo Vaši odnosi z našimi ljudmi?

G. dr. Kramář se je zamislil, nato pa je začel živahno pripovedovati iz svojih bogatih spominov, kakor da lista po knjigi:

»Moje simpatije do Jugoslavije so stare in segajo v mojo rano mladost. Že kot dijak in pozneje tekom vsega svojega delovanja v Avstriji sem protestiral proti politiki, ki je vodila do konfliktov s Srbijo in Slovancem. Ta politika se je pričela z okupacijo Bosne in Hercegovine. Dokler je bil tam vojaški režim, je bilo stanje še znosno. Odnosi pa so se bistveno poslabšali v trenutku, ko je dobil Kallay s svojim madžarskim imperijalizmom vajeti v svoje roke. Spominjam se, kako sta takrat prišla na Dunaj bosanska Srba Šola iz Mostarja in Jevtanović iz Sarajeva, ki sta zaprosila za avdienco pri kralju, da se pritožijo proti temu režimu. Kallay je hotel to za vsako ceno preprečiti. Oba sta se nato obrnila na mene in posrečilo se mi je, da sem jima izposloval avdienco. Ta intervencija pri vladarju pa je, žal, ali danes lahko rečem hvala bogu, ostala brezuspešna. Kallay je nadaljeval s svojim režimom. Od tedaj sta bila Šola in Jevtanović z menoj neprestano v zvezi in jaz sem jima šel vedno po svojih najboljših močeh na roko. Do tesnejših in sistematičnih stikov s Srbi pa sem prišel šele pozneje na slovenskem kongresu, ko se nam je posrečilo pomiriti Ruse in Poljake, tako da so sprejeli skupno resolucijo. Srbi, Hrvati in Slovenci so že tedaj dali najlepši vzgled slovenske sloznosti.

Kmalu nato je sledila anekdota Bosne in Hercegovine. Zunanji minister Avstro-Ogrske baron Aehrenthal mi je takrat ponovno zagotavljal, da ima za ta usodni korak pristanek ruskega zunanjega ministra Izvoljskega. Mi smo bili zaradi tega prepričani, da bo Avstrija na kak drug primeren način odškodovala Srbijo. Le na podlagi tega zagotovila so slovenski člani parlamentarne delegacije pristali na glasovanje. Ko pa sem pozneje prišel v Rusijo, mi je Izvoljski dokazal, da baron Aehrenthal ni držal dane besede. Od takrat sem z baronom Aehrenthalom prekinil vse stike in nisem z njim nikdar več spregovoril niti besedice. Od tega trenutka sem bil prepričan, da mora anekdota neminovno dovesti do mednarodne krize. Vedel sem, da Rusija še ni bila pripravljena na vojno. L. 1909. mi je predsednik ruske vlade izjavil, da potrebuje Rusija za svoje obrambne priprave najmanj še 10 let ali v najboljšem primeru 8 let. Postalo mi je jasno, da bi izgubljena vojna za Srbijo in za vse slovenske narode pomenila nepopravljivo katastrofo.

Na kongresu v Sofiji, kateremu sem bil častni predsednik, sem storil vse, da ojačam srbsko-bolgarsko zблиžanje. Spominjam se še prav dobro zanimivega predavanja srbskega ministra pravde Stojanovića, ki je dokazal, da se mu je posrečilo emancipirati srbsko javno mnenje od misli, da tvori pot preko Avstro-Ogrske edini izhod za srbski eksport, temveč da je tu še druga solucija: izhod na Solun. Sledela srbsko-bolgarska kolaboracija in vojna proti Turčiji je izzvala pri nas nepopisno navdušenje. Znano je, da so se javljali češki zdravniki kot prostovoljci in kako smo se veselili vsake srbsko-bolgarske zmage. Ne da se popisati, kako nas je bolelo, ko je pozneje Bolgarija, predvsem po krivdi svojega povsem od Dunaja odvisnega kralja, prelomila to zvezo in pričela vojno proti Srbiji.

Ko je prišlo na dnevni red zamotano albansko vprašanje, sem po prihodni do avstrijske delegacije v Budimpešto takoj posetil tamošnjega generalnega ruskega konzula Muravjeva in se z njim dogovoril, da bom zaradi nepriljubljenosti Rusije poskusil vse, da preprečim konflikt. Po posredovanju srbskega generalnega konzula je prišlo nato do mojega sestanka s Pašićem. Z vednostjo zunanjega ministra grofa Berchtolda sem pod tujim imenom popolno-

ma incognito odpotoval v Beograd, kjer sem imel štiri dolge konference s pokojnim Pašićem, Pačujem, Stojanovićem in poznejšim dunajskim poslanikom Jovanovićem. Pokojni Pašić mi je pri tej priliki zagotavljal, da je Srbija pripravljena stopiti v dobre odnose z Avstro-Ogrsko in ji dovoliti dalekosežne trgovinske koncesije, če Avstrija kot protikoncesijo pristane na to, da dobi Srbija prosto roko v Albaniji. S tem predlogom sem se vrnil na Dunaj in poročal grofu Berchtoldu, ki me je pazljivo poslušal, na koncu pa dejal: »Prosim vas g. poslanec, poskusite prepričati o tem moje sekcijske šefe... To se mi seveda ni posrečilo. In kriza se je čimdalje bolj ostrila.

Dr. Karel Kramář

Spomladi l. 1914 sem imel v tajni seji avstrijske delegacije velik govor. Rotil sem avstrijske politike, naj spremene svojo protisrbsko politiko, ker bo sicer prišlo do dogodkov, ki avstrijski monarhiji ne bodo koristni. Po mojem govoru me je pozval grof Ciam-Martinic, poznejši ministrski predsednik, intimni zaupnik takratnega prestolonaslednika Frana Ferdinanda in me vprašal: »Ali je vse to res, kar pravite, ali ste o tem prepričani?« (To se razume samo po sebi, ker ne govorim stvari, o katerih nisem globoko prepričan). Grof Ciam-Martinic je nato energično zamahnil in dejal: »Potem je treba seveda drugače postopati.« A ostalo je vse pri starem.

Pred atentati sem vedno svaril, ker sem vedel, da Rusija in Francija nista pripravljene. Ko je 2. avgusta 1914. nastalo vojno stanje med Rusijo in Nemčijo, sem vedel, da je svetovna vojna neizogibna. Dne 4. avgusta sem napisal v čeških listih članek, v katerem sem podprl izrek Bethmann-Hollwege, da bo v bodoči vojni šlo za borbo med Germanstvom in Slovancem. Opozoril sem češkoslovaški narod, da je nastopil trenutek, ko mu je treba z novimi čustvi gledati v bodočnost. Tega dne sem se za vedno ločil od Avstrije in prisegel, da ne grem več na Dunaj. Kakor veste, je pozneje sledila aretacija, proces in moja obsodba na smrt...

Na mirovni konferenci sem bil v najboljših in stalnih stikih z dr. Trumbićem in pokojnim Pašićem. Ponovno sem svaril italijanskega državnika Orlando, s katerim sem bil v dobrih odnosih, naj Italija nikar ne anektira slovenskega ozemlja. Opozorjal sem ga, da Čehi kljub svojemu dobremu razmerju z Italijo ne morejo spreminiti svojega slovenskega čustvovanja in bodo vsi slovenski narodi vedno stali na strani Jugoslavije. Žal, je bil moj glas prešibak. Sklenitev miru je Jugoslovenom, s katerimi sem se v dunajskem parlamentu dolga leta boril rama ob rami, zadalo najtežje rano. Zagotavljam vam, da se nisem in ne bom niti za trenutek iznevil našemu geslu »Zvestoba za zvestobo« in danes morate sami priznati, da je to obenem temeljno načelo naših celokupnih odnosov napram vaši lepi Jugoslaviji.

Vaš poročevalec je nato prošil g. dr. Kramářa za izjavo o gospodarskih odnosih med Jugoslavijo in Češkoslovaško, odnosno o smernicah, ki jih predvideva gospodarska resolucija, o kateri bo poročal dr. Kramář na predstojajoči konferenci obeh parlamentarnih delegacij.

»Tega pa ne,« je izjavil dr. Kramář. »Najprej moram o tem obvestiti delegacijo, potem šele novinarje.«

Vaš poročevalec je nato pokrenil razgovor o odnosih med slovenskimi narodi in vprašal dr. Kramářa, kako gleda on na bodočnost Slovanstva, zlasti na bodočnost Rusije.

»Da vam odkrito povem svoje mnenje: Jaz bi izgubil vsak nadaljnji interes na politiki, če bi ne bil tako globoko prepričan, da slovensko vprašanje z boljševizacijo Rusije ni rešeno. Skozi 25 let sem vsako leto nekaj mesecev prebil v Rusiji in jo dobro poznam. Zato vem, da bo tudi boljševizma kmalu konec in da bo Rusija v doglednem času zopet vstala v svoji stari veličini in moči, toda ne več v fanatični interna-

cionalni obliki, marveč globoko nacionalna in slovanska. Z zvestobo do Rusije bodo imeli vsi slovenski narodi in vse slovenske države svojo bodočnost v trdnih rokah. Prepričan sem, da bo neminovno prišlo do obnove Rusije. Slovanstvo bo igralo še veliko vlogo, dokler slovenske države ne izpolnijo svoje zgodovinske misije. Nič ni bolj neprimerno kot strah pred Slovanstvom, ki igra še vedno veliko vlogo n. pr. v Angliji in drugod, kjer so razpoloženja še pod pritiskom starih ukoreninjenih predsodkov, ki sta jih znali tako spretno širiti Avstro-Ogrska in Viljemova Nemčija. Slovanstvo je element miru in prave demokracije. To politiko branim in zagovarjam pri nas, kjer sem doslej storil vse, da ne stopimo v tesnejše stike z boljševiki. Upam, da tako dolgo, dokler bomo čutili slovensko, naša republika ne bo priznala boljševikov de jure, kar bi nas kompromitiralo za vse večne čase. Prepričan sem, da bo v tem oziru tudi Jugoslavija šla z nami roko v roki.

Pogovor je zopet krenil na čsl.-jugs. odnose. Dr. Kramář je pri tem obžaloval, da je obol el referent jugoslovnske delegacije posl. dr. Kramer in da se s tem svojim starim znancom, ki ga kot treznega politika in kot slovenskega borca spoštuje, ne bo mogel sestati. Glede gospodarskih diforenc, ki vlada-

jo trenutno med Češkoslovaško in Jugoslavijo, je dr. Kramář naglašal, da so resne narave in se ne dajejo takoj in lahko odstraniti, vendar pa upa, da bo prevladala na obeh straneh treznost in uvidenost ter da se bo našla primerna solucija, ki bo omogočila tesnejšo gospodarsko zблиžanje.

Na opombo vašega poročevalca, da pomeni že njegov prihod v Beograd afirmacijo tesnejše gospodarske naslovnitve obeh slovanskih držav, druga na drugo, je dr. Kramář dejal: »Vedemo«.

Razgovor je nanasel tudi na naše politične razmere.

G. dr. Kramář je pri tem naglašil svoje globoko spoštovanje do Svetozarja Pribičevića zaradi njegove doslednosti in nacionalne neupogljivosti. Naglašal je, da stalno zasleduje pokret KDK in občuduje njeno energijo in borbenost, ki sta dokaz velike notranje sile celega gibanja. Zelo toplo se je izražal tudi o Stjepanu Radiću, ki ga smatra za plemenito slovansko naturo ter za enega najbolj duhovitih politikov.

V prijetnem razgovoru smo tako dospeli do Novega Sada, kjer je bil dr. Kramář predmet navdušenih ovacij in kjer so ga nato okupirali njegovi znaninci in prijatelji.

Po proslavi sedemstoletnice Lavantinske škofije

Z nenavadno velikim pompom se je prošli teden izvršila v Mariboru cerkvena proslava 700letnice ustanovitve Lavantinske škofije. Trajala je dva dni. Ta obletnica se je smatrala za tako važno, da se je osebno udeležil papežev nuncij iz Beograda Hermenegild Pellegrinetti, došel je tudi ljubljanski škof dr. Jeglič, značilno pa je, da so izostali vsi drugi jugoslovnski škofje, dasi so bili povabljeni.

Ta proslava se je hotela s cerkvene strani predstaviti kot nekaj narodni praznik. Papežev nuncij so pod vodstvom mariborskega škofa dr. Karlina sprejeli na lovdvoru predstavnikov vojaške oblasti in državnih uradov, zastopniki oblasti samouprave in mesta ter deputacije raznih cerkvenih društev. Sprejema se je udeležila mladina ljudskih in meščanskih šol, deloma vsled direktnega ukaza, vsa šolska sprostila so bila na ukaz z mestnega magistrata okrašena z zastavami. Na poslopiju Slomškovega trga so plapolale papeževe, državne in narodne zastave; zvečer so razsvetlili svoja okna tudi državni uradi: policija, pošta, finančno ravnanstvo, zakar sicer niti na predvečer rojstva kralja in kraljice ni sredstev.

Ali je bila proslava dogodka 700letnice ustanovitve v taki obliki in takem obsegu res tudi umestna, ali je bila zgodovinsko utemeljena?

Zgodovina nas po ravnokar izšli obsežni knjigi profesorja dr. Fr. Kovačiča (»Zgodovina Lavantinske škofije«) uči, da ne. Pred 700 leti je Solnograd ustanovil sv. St. Andraž v Labodski dolini novo škofijo z neznanim obsegom, h kateri sta od sedanjega škofjskega ozemlja spadala samo Dravograd in Remšnik in ki je bila tako skromna, da sploh niti svojemu škofu ni mogla nuditi primernega stanovanja. Ustanovljena ni bila morda iz verskih razlogov, ampak predvsem zaradi tega, da bi se solnograški nadškof izognil morebitni zahtevi koroškega ali štajerskega vojvode po ustanovitvi nove, od Solnograda neodvisne škofije. Bila je samo nekaka ekspozitura Solnograda. Za to pričajo njeni škofje, ki so bili sicer večinoma brezpomembni, toda vsi nemški knezi, grofje in baroni, ki jim je bil njihov življenjski cilj in poklic določen že v zibelci.

Šele pod Jožefom II. je postala Lavantinska škofija pomembna tudi za Slovence. Šel leta 1786. se je vsled cerkvenih reform cesarja Jožefa II. razširila na velkovško in celjsko okrožje, dočim je ostalih dvestotisoč štajerskih Slovencev prišlo pod nemško sekovsko škofijo. Navzlic temu, da so bile sedaj samo tri dekanije na Koroškem, nemške, vse druge pa slovenske, se je Lavantinska škofija smatrala še naprej za nemško, ki so ji vladali nemški škofje. Ostala je orodje cerkvene in vladne germanizacije še naprej.

Ali ni značilno, da je postal šele leta 1824. prvi domačin lavantinski škof, Ignac Franc Zimmermann, sin poštarja iz Slovenske Bistrice, ki se je najbrž šele kot kaplan naučil slovenski? Njegov naslednik Franc Kutnar iz St. Vid pri Stični na Dolnjemskem pa je bil prvi Slovenec vsaj po rodu, ki je bil 1843. imenovan za lavantinskega škofa.

Šele leta 1846, ko je Anton Martin Slomšek postal lavantinski škof, je prišel na to mesto prvi mož. Šele Slomšek je tisti, ki bi se ga smelo imenovati ustanovitelja naše Lavantinske škofije, ker se je šele njegovi energiji in politični dalekovidnosti posrečilo, leta 1859. obnoviti in deloma srečno izvesti ustanovitev sedanje mariborske škofije z novimi mejami, ki so sicer obsegale ogromno večino štajerskih Slovencev, žrtvovani pa so bili vsi kotoški Slovenci nemškimi celovškimi škofom, omejni štajerski Slovenci pa nemškim graškim škofom. Posledica tega je ponemčenje plebscit na Koroškem in ponemčenje

Prve 4 mesece po vstopu v šolo trajajo pripravljalni tečaj, ki je obenem tudi čas poskušanja za učence. Definitivno se sprejmejo po izvršenem pripravljalnem izpitu, ko so s svojim teoretičnim znanjem, praktičnim delom in vedenjem dale neko jamstvo, da so sposobne za sestrinski poklic.

Pogoj za sprejem v šolo so naslednji: 1.) da je prosilka izpolnila 18. a ni prekorajčila 28. leta. Izjema se dopušča pri učiteljicah z večletno prakso, toda tudi v tem primeru starost ne sme prekorajčiti 32. leta; 2.) da je državljanka SHS — od drugih se sprejemajo samo deklice slovenske ali srbo-hrvatske narodnosti iz okupiranega ozemlja; 3.) da je telesno in duševno zdrava; 4.) da je z uspehom dovršila vsaj 4 razrede višje dekliške ali srednje šole. Prednost imajo deklice z maturo ali učiteljskim; 5.) da je moralno neoporečna; 6.) da je popolnoma večša srbo-hrvatskemu ali slovenskemu jeziku.

Lastnoročno pisano prošnjo naj pošljejo reflektantinke na: Ravnanstvo državne šole za sestre pomočnice v Zagrebu, MH-

garska cesta št. 12., in to najkasneje do 1. julija t. l. Priložilo naj: krstni list, domovni, zdravniško spričevalo, zadnje šolsko spričevalo, navrstveno spričevalo, kratek lastnorčni opis dosedanjega življenja in event. potrdilo dosedanjega poslodajalca ali občine, kje je bivala in s čim se je pečala, odkar je zapustila šolo.

Reflektantinke se opozarjajo, da bo vsako pred rešenjem prošnje pregledala zdravniška komisija, za kar »dobe kandidatke poseben poziv. Zdravniške preiskave se vrše po zaključenem natečaju, v drugem ali tretjem tednu meseca julija v šoli za sestre. Vsaka, ki je slaba, ki bojuje na kakršnikoli bolezn ali ima kako organsko napako, se odkloni.

Sprejete učenke stanujejo v internatu, ki je spojen s šolo; izjemoma se more dovoliti, da učenka pohaja šolo kot eksperimentalna. Za popolno oskrbo in šolanje plačajo interne učenke po 700 Din mesečno. Revnejše učenke se sprejmejo za polovično ceno. Uniformo si nabavijo učenke same. Stipendijalna mesta se razdelejo po končanem pripravljalnem tečaju onim učenkam, ki se najrevnejše in obenem najmarljivše.

Na Pagu

V maju.

Parniki ostanejo do jutra v pristanišču. Naj ne bo nikomur žal za enim dnevom, ki ga žrtvuje za obisk tega zanimivega otoka. Do 9000 prebivalcev ima, stanujejo v dveh občinah. Ljudje se bavijo z vinogradništvom v prvi vrsti, z ovčerejo in kar je s tem v zvezi: pridelovanje volne in sira. Vinska letina zavisi od vetrovnih prilik največ. Če nastane za časa cvetja grozdja huda burja, odnese včasih ves pridelek. Lani je bilo skoraj katastrofalno leto za vinogradnike in poljedelce. Ženski svet se bavi s čipkarstvom, ki je najstarejše v domovini. Osem sto let že živi na otoku. Za časa benečanske vlade so bile marsikateri obleke beneških patricijev okrašene s paško čipko.

Do osem sto delavcev se bavi s tem poslom. V svetu so znane te čipke pod imenom »raticella« in so delane z iglo, t. j. šivane. Te vrste čipk so višje čipkarske spretnosti. Vzorec so zelo stari, ki se ponavljajo v raznih variantah že kar sto let. Za napredek čipkarstva skrbi državna čipkarska šola, ki izdeluje pod zelo spretnim strokovnim vodstvom naravnost bajne reči. Vsakega Slovenca, ki pride na Pag, vprašajo, če pozna g. Bolaffia iz Ljubljane. Ta gospod je tu najbolj popularna oseba, ker kupuje že več let velike množine vina. Človek se nadalje prav razveseli, ko čuje, da je edini šolani obrtnik na Pagu dovršil ljubljansko strokovno šolo in uživa splošen ugled.

Kraj ima več zanimivih zgodovinskih spomenikov iz benečanske dobe. Zelo lepa je cerkev z Markovim levom nad vratmi in z lepimi skulpturami v notranjosti. Ohranjena je deloma patricijska palača, ki pa je bila kasneje predelana. Grb, ki predstavlja vzdignjeno roko, ki davi zmaja, nosi letnico 1467. Paška noša ali kroj je zanimiv. Moški nosijo zelo male rdeče ali črne kapice, hlače iz modrobarvne platne in črne kratke jopice, ki so našiti s črno, okroglo vrstico. Ženski svet je pa ves v črni, kar napravi na človeka poseben vtis. Dekleta kakor žene nosijo dolga drobno nagubana črna krila in tesno se oprijemajoče jopice z dolgimi rokavi in visoko zapetimi ovratniki. Omožene nosijo na glavi črne robce, dekleta pa so vse enako počesane in imajo kite zvite v svitek na temenu.

Da se nosi svet črno, ima svoj vzrok. Zalovanje za starši, ali za možem ali ženo je bilo v navadi po cela tri leta. L. 1854. je razsajala tako strašna kolera, da je imela vsaka hiša po par mrljev. Ko si ljudje v svojem obupu že niso znali več pomagati, so se zaobljubili, da bodo prenesli na Veliki šmaren Marjino soho iz Starega grada na Pag in jo bodo zopet vrnili na Mali šmaren. Na Veliki šmaren je umrlo za kolero sto ljudi in zato imenuje narod še danes čas od Velikega šmarina do malega »stomorina«. Kolera je potem takoj ponehala. Vsako leto se ob obletnici vrši prenos Marjine sohe po suhem, ob obrežju pa spremljajo ribiči procesijo v okrašenih ladjah. Stari grad je dobre pol ure ven iz Paga in nosi ime odtod, ker je bil sivočasn Pag na onem kraju in so ga razrušili baje Turki ali Mongoli. Prvo mesto pa je bilo precej sprejeto. Uničil ga je potres in del otoka z mestom vred se je pogreznil v morje.

Na otoku je samostan benediktin. Po prevratu so okupirali Italijani otok in ga imeli dve in pol leta v svoji upravi. Ljudje pripovedujejo ne baš lepe reči o »nosilcih« dvadsoletne kulture. Domači Italijani so bili takrat tako predrzni, da so pisali (ali samo ponosili) po tujih hišah: »Zahtevamo aneksijo (k Italiji), živjo kralji (seveda Italijanski)!« itd. Človeka, ki si je upal zbrsati to nedovoljeno reklamo s svoje hiše, so odvlekli karabinjerji. Danes so tisti Italijanski sbebi — radikalne stranke in uganjajo nesramne intrige, tako da so naši dobri patrilotje, katerih zasluga je, da je ostal Pag v naših rokah, zopet v nevarnosti, da jih lepega dne ne proglasio za revolucionarje in komuniste. Naj bo proklet, kdor je zanesel izdajalsko seme takega nesramnega partizanstva na Pag! Narod danes gladije in pred očino se drena siromašen svet in čaka, da dobi pet kil koruze.

Za letovanje je otok kakor nalašč. Sicer tujski promet ni še tako razvit kakor v Primorju, ali razvija se lepo. Letos bo n. pr. na razpolago v gostoljubnem Rakamaričevem svratištu že 20 sob. Celodnevna oskrba s hrano, stanovanjem, kopališčem in občinsko takso znaša celih 55 Din dnevno za osebo. Opozorjamo na to zlasti one, ki hočejo prebiti svoj dopust v miru in skromnosti. Na otoku so lepi izprehodi in zlasti zanimive so ogromne soline, ki se raztezajo več kilometrov daleč ob obali. Prebivalstvo je zelo vpludno, da se ti takoj prikupi. Jagnjeta se zelo po ceni. Dobi se jagnje za 20 do 25 Din, vina pa je po gostinah po 8 Din kolikor hočeš... R.

Najboljše, najtrajnejše, najlepše

Binkoštna številka „Jutra“

Ki bo izšla v nedeljo jutraj, bo edina velika poletna reklamna številka, ki bo zaradi praznikov

tri dni aktualna.

Natisnjena v 30.000 izvodih bo naša binkoštna številka vsakakor naši trgovini in industriji dragoceno reklamno sredstvo.

Oglase za to številko bomo sprejemali samo do petka, vendar prosimo vse one naše inserente, ki se nameravajo poslužiti te izredne prilike, da nam pošljejo svoje oglase že v začetku tedna, da jih bomo mogli pravočasno postaviti in jih uvrstiti na najprimernejših mestih.

Oglasni oddelek »Jutra«, Prešernova ul. 4, tel. 2492

Domače vesti

Iskrena hvala vsem!

Naše prepričanje se je izpolnilo: večeršnj dan je prinesel za našo zbirko v korist bolgarskim potresnim žrtvam še 751 Din, tako da je naša zbirka res presegla 25 tisočakov kar da v bolgarskem denarju lepo vsoto 75.000 levov. Ko bomo izročili ta znesek bolgarskim bratom, jih bomo lahko zagotovili, da so ga zbrali Slovenci in ga poklanjajo njihovim ponesrečencem z iskreno željo, da bi vsaj malo olajšal po potresu prizadeto gorje. Slovenci smo revali in ravno sedaj živimo še v posebno težkih razmerah. Zato ne moremo zbrati milijonov, a kar smo zbrali, prihaja iz bratskega srca.

Včeraj smo prejeli še naslednje prispevke: Lekarna Bakarič 100 Din, Tea Fridrich 20 Din, Podmladek Rdečega križa v Ptuj 221 Din, Miro Peterlin, restavratore v Kranju, 30 Din, Levstik in Oblik na Rakeku 200 Din, Peršičeva Gelca, Pozniškova Metka in Saša Tavželj, Sečlo-linje po 10 Din, Franc Majdič, Vir 100 Din, in g. kmet. svetnik Vilko Rohman 50 Din.

Včerajšnji prispevki znašajo 751 Din, kar da s poprej izkazanimi skupaj 25.661 Din.

Nekateri naši naročniki so nam pošiljali darila za potresne žrtve skupaj z naročnino in je zato mogoče, da se je pri vključitvi denarja urinila kaka pomota. Radi tega prosimo, da se nam po dopisnici javi, kdor je poslal kak prispevek za Bolgare, a ni bil objavljen v naših vsakodnevnikih izkazih.

Vsem plemenitim darovalcem pa izrekamo ponovno iskreno zahvalo!

»JUTRO«.

* Odlikovanje bosenskega vstaša. Na predlog ministra vojske in pomorščice je kralj s srebrnim voljskim redom Karagorjeve zvezde z meči odlikoval Ilijo Gjurica iz Dobričine za zaslug, ki si jih je pridobil v ustanovi v Bosenski Krajini pod vodstvom kralja Petra v letih 1875-1876.

* Dva velika kongresa v Sarajevu. V Sarajevu se bosta v kratkem vršila dva velika kongresa: v dne 26. in 27. maja kongres rezervnih oficirjev in bolevnikov, v dne 3. in 4. junija pa kongres delegatov glave zveze državnih uslužbencev iz vse države.

* Zborovanje jugoslovenskih učiteljev v Bolnu. Koncem avgusta se bo vršilo v Bolnu veliko zborovanje Udruga jugoslovenskih učiteljev. Doslej je prijavljenih približno 3000 delegatov, tako da bo po številu udeležencev največji kongres, ki se je doslej vršil v Splitu.

* Razpis stalnih učiteljskih služb. Na osnovnih šolah v mariborski oblasti je razpisanih v vseh političnih okrajih mnogo učiteljskih služb v stalno namestitve. Interesne opozarjamo na razpis v »Uradnem listu« z dne 19. maja.

* Beograjska policija ne najde svojega šefa. Predvčeršnjim bi se smela vršiti obravnava proti šefu beograjske policije, Milovanu Acimoviću, na tožbo narodnega poslanca Save Kosanovića. Obravnava se je morala preložiti, ker policija ni mogla najti svojega šefa, da bi mu izročila poziv k obravnavi.

* Naučno potovanje pomorskih akademikov. Absolventi trgovske pomorske akademije v Bakru so se predvčeršnjim na šolski ladji »Vila Velebitac« podali na naučno potovanje po Jadranskem morju. Posetili bodo vsa večja pristanišča na jadranski obali.

* Razstava sodobne kulture v Brnu. Na glavno mesto otvorjena dne 26. maja t. l. ter bo trajala do 30. septembra. V okviru celodržavne razstave se bo vršil od 25. maja do 30. septembra Brnski razstavljalni sejem, ki bo umeščen na novem deželnem Moravskem razstavišču, v neposredni bližini mesta. Vodstvo razstavnih brnskih sejmov je dogradilo v to svrhu trgovsko-obrtniški paviljon s razstavnim prostorom 2400 m².

Brnski razstavljalni sejm so postali iskani od konzumentov vseh strokovnih produktov in trgovine, središče industrijskega življenja, obrtnosti in trgovskega sveta, ter zbirališče nakupnih virov. Vsem udeležencem se nudi torej izredna prilika navezati stike ne le v kulturnem, temveč tudi v gospodarski smeri s množico obiskovalcev iz češkoslovske republike, kakor tudi iz inozemstva ter pridobiti tako najugodnejše gospodarske uspehe za sedanost in bodočnost. Na razstavnem sejmu bodo zastopane naslednje stroke: kovinska industrija, lesna industrija in lesarstva, steklo, keramika, porcelan, umetniska obrt, elektrotehnika, mehanika, optika, dragulji, zlatarstvo, urarstvo, poljedelstvo in vrtnarstvo, gozdarstvo, lesnine, tekstilna industrija in konfekcija, kože, galanterija, grafika, papir šolske in pisarniške potrebe, glasbeni instrumenti, radioapara-

ti in potrebščine, kolesa, motocikli in druga vozila, stavbni material in stavbna industrija kakor tudi mešana skupina. K obisku razstave se dobi brezplačni vizum pri češkoslovskega konzulatu v Ljubljani, ki daje tudi vse informacije.

* Himen. Dne 17. t. m. sta se v Artičah poročila g. Zoran Vrtovec, davčni uradnik in Hilda Lichteneker, poštna uradnica, ob v Brežicah. Mlademu paru obilo sreče! — G. Ivan Bregant, poštni upravnik na Bledu, se je včeraj poročil s poštarico gdč. Elo Killer iz Kranja. Da bi srečno bilo!

* Slovensko zdravniško društvo priredi v binkoštnih praznikih kongres v zdravilišču Dobrna. Kot uvod zabavnega večera na binkoštno nedeljo se bo priredil pevski koncert gospe dr. Čadežve iz Ljubljane. Izredno pa bo povzdignil razpoloženje mal »Jazz-band« iz Ljubljane. Ugodna avtomobilna zveza od vsakega vlaka.

* Vsem društvom ZKD. Blizu se občni zbor Zveze kulturnih društev in treba je napraviti bilanco našega naprednega prostovoljnega dela. ZKD je zato poslala v pošto tega meseca vsem društvom tiskovino »Statistično poročilo« s prošnjo, da jo vestno in točno izpolnijo ter vrnejo najkasneje do danes na spodnji naslov. Ker nam še mnogo društev do danes ni odgovorilo. Jih ZKD tem potom ponovno prosi in poziva, naj svoje podatke pošljejo takoj, da se bo dalo vse potrebno pripraviti do občnega zbora. Naj ne bo nobenega društva, ki ne bi poročalo o svojem delu, kajti le po tem bomo spoznali veličino skupnega napredka. Prihranite nepotrebno dopisovanje in stroške za urgence in odgovorite na vprašanja v statističnem poročilu takoj! ZKD Ljubljana, Kazino II. nadstr.

Lepim botrcam

priporočamo nakup krasne obleke, v zalogi očarljivo lepih damskih oblek pri trdku Fran Lukič, Stritarjeva ulica 9.

* Na naslov direktorja državnih železnic v Ljubljani. Iz Preserja smo prejeli: Nov vozni red je našemu okolišču, ki šteje nad 2000 prebivalstva, kamor gravitirata dve občini, več parnih žag, več apnenic, kamniol, več lesnih trgovin, zopet zadal hud udarec. Dva vlaka namreč, ki sta kakor nalašč ugodna za naše krajevne razmere, se na naši postaji več ne ustavljata. To sta vlaka št. 608 in 607. Prvi vlak vozi iz Ljubljane ob 8.40 in je jako primeren za izletnike v sloveče solno zdravilišče v Rakitni in za one v krmsko pogorje. Nadalje za razne lesne trgovce in druge trgovske potnike, posebno pa še za domačine, ki potrebujejo svoje potrebščine iz Ljubljane. Vlak št. 607, ki vozi mimo nas nekaj po 17. uri proti Ljubljani pa nudi zopet ugodnost vračajočim se izletnikom, lesnim in drugim trgovcem, da pridejo pravočasno v Ljubljano v krog svojcev odnosno primernih prenočevališč, ker drugače morajo posedati po gostilnah ali pa polegati po tatrach, po postajnih klopih, do pozne 22. ure. Oba ta vlaka sta se že prej pri nas ustavljala in to v popolno zadovoljstvo potujočega občinstva. Ako bo direktna drž. železnica vse to dobro premislila, smo prepričani, da bo upoštevala le povsem upravičene želje, zato apeliramo na njeno uvidenost in naklonenost napram občinstvu.

Se za Binkošti dobite Vašo obleko

kemično čiščeno, pisirano in barvano ako isto oddate do petka v tovarni JOS. REICH.

* Zaposlavljeni staroupokojenci južne železnice in železniški invalidi v Sloveniji. Prejeli smo: Kakor znano se staroupokojenci južne železnice ne priznavajo niti pri prevežbi, ki je veljavna od 1. avgusta 1927. Vsa dokazovanja od strani društva, da so tem upokojencem njihove pokojnine po rimskem aktu št. 17. zaimčene, so ostala brezuspešna. Vse nasledstvene države so se v polnem obsegu držale obveznosti rimskega sporazuma in so že vse upokojencem južne železnice tudi uredile njihove pokojnine. Zakaj dela naša država izjemno, ne moremo razumeti. — Isto vprašanje železniške invalidi v Sloveniji. Tudi ti še vedno prejemajo svoje neugodne rente v kronah, medtem ko imajo pri direktni državne železnice v Zagrebu neugodne rente že urejene. Samo v tem letu je naše društvo v tem oziru storilo že vse mogoče korake pri merodajnih činiteljih. Dne 15. maja t. l. je bila

v Beogradu deputacija, ki je na vseh merodajnih mestih nastopila proti krivicam. Treba bo pa, da društvo ne preneha kakor do sedaj deluje naprej z vsemi dovoljenimi sredstvi, da se zadeva vendar končno reši. Upokojenci naj se zavedajo težkega položaja, ki ga ima društvo pri svojem delu, in naj ga z vsemi močmi podpirajo. Zavedajo naj se, da potrebuje društvo v tem težkem boju denarnih sredstev. Zato naj vsak po svojih močeh skrbi, da poravnava članarino, da ne bo ostalo društvo sredi najhujšega boja brez sredstev. — Društvo železniških upokojencev.

* Županova jama pri Grosupljem. 13. t. m. se nas je zbralo več tisoč ljudi na Taboru, kjer smo si ogledali krasote »Županove jame«. Skoro ni verjeti, da skriva naša zemlja toliko čarov v svojem okolišču. Čeprav nas je proti večeru nekoliko plašil dež, smo se vendarle vrnili od Županove jame veseli in ter zadovoljnega srca. Društvo za ureditev podzemskih jam želimo obilo uspeha pri nadaljnji ureditvi. 967

* Gasilci, Praga vas kliče! Od 1. do 8. julija letos se bo vršil v Pragi vseslovenski gasilski kongres, združen z mednarodno gasilsko razstavo. Tudi naše gasilstvo, ki je član vseslovenske gasilske zveze, je povabljen na kongres s posebno prošnjo bratske češke organizacije, da v čim veličastnejšem številu prihitimo v Prago. Vabimo torej, vse zavedne gasilce, da se odzovejo bratskemu vabilu ter se najkasneje do konca tega meseca prijavijo starešinstvu gasilske zveze v Ljubljani. Ker gre obenem tudi za to, da izposlujemo prihodnji vseslovenski gasilski kongres v Ljubljani, je naša dolžnost, da gremo letos v čim večjem številu v Prago, kjer bomo ob tej priliki razgovarjali tudi o vprašanju ustanovitve Vatrogasnega saveza kraljevine SHS. Vse podrobnosti so razvidne v zadnjem »Gasilcu«.

Dr. Franjo Kolterer

šef-zdravnik in specialist za kopalniško stroko
ordinira kakor vsakoletno v Rogaski Slatini v Strossmayerjevem domu.

* »Poljski dom« na Jadranu. Poljska zadruga, ki v zalivu Nečajan na otoku Soliti zgradi »Poljski dom«, priredi sredi prihodnjega meseca veliko ekskurzijo poljskih kulturnih delavcev v Jugoslavijo. Pri tej priliki bo ob prisotnosti zastopnika poljske vlade položen temeljni kamen za »Poljski dom« na Jadranu.

* Nova revija. S 1. septembrom t. l. začne v Pragi izhajati v nemškem jeziku koristna revija za vse slovanske narode pod imenom »Slavische Rundschau«. Urejevala bosta novo revijo univerzitetni profesor in minister za javna dela češkoslovske republike, dr. František Spina in profesor slovenskih jezikov na nemški univerzi v Pragi dr. Gerhard Gesemann. Revija bo izhajala mesečno na najmanj 6 straneh ter se bo bavila z vsemi aktualnimi kulturnimi problemi slovanskih narodov. Profesor Gesemann, velik prijatelj jugoslovenov, prevzame uredništvo jugoslovskega dela nove revije.

* Rade Pašić obsojen na 15 mesecev zapor. V prvem oddelku mestnega sodišča v Beogradu je bila predvčeršnjim obravnava proti Rade Pašiću zaradi 6 tiskovnih pregreškov. Sodišče je zaslislalo lastnike listov »Politika« in »Novosti« ter je po govoru zastopnika privatnega tožitelja Dragiše Stojadinovića proglasilo razsodbo, s katero je Rade Pašić obsojen na 15 mesecev zapor. Rade Pašić mora razen tega plačati v korist državne blaginje 25.000 dinarjev, privatnemu tožitelju v povračilo stroškov 6900 Din ter 100.000 Din zaradi dveh deliktov obrekovanja.

* Grozna nesreča na železnici. Na železniški postaji v Vukovaru se je v petek zvečer pripetila grozna nesreča. Gorgje Malbaša, tajnik pri okrožni finančni upravi v Vukovaru, ožejan in oče dveh otrok, je spremenil neke znanca na postajo. Na svojo nesrečo je šel z njimi v vlak. Ko je staj na stopnicah in se razgovarjal s prijatelji, je naglo izgubil ravnotežje in v skoku padel nazaj pod kolesa, ki so mu prerezala eno nogo v stopalu, drugo pa pod kolenom. Vlak je bil takoj ustavljen in ponesrečenec prepeljan v bolnico, kjer je bil takoj operiran. Ena noga mu je amputirana nad gležnjem, druga nad kolenom. Bolnik je pri polni zavesti.

* Ožpet smrtina obsodba v Mostaru. Predvčeršnjim se je v Mostaru vršila obravnava proti 21 let staremu Mehmedu Drileviću zaradi vloma in roparskega umora. Soobtožena je bila tudi njegova žena, češ, da je sodelovala pri obeh zločinih. Drilević je 14. aprila letos zavratno ubil seljaka Manojlo Milčevića, potem pa mrtvega oropal ter mu vzel 810 dinarjev in žepno uro. Sodišče je ženo od obtožbe oprostil Mehmeda Drilevića pa obsodilo na smrt.

* Samomor nesrečnega čevljarkega valenca. Prednočnim je čevljarški mojster Fran Sinkovec v Zagrebu javil tamkajšnji policiji, da je našel svojega valenca Mirka Smiljana obešenega v podstrešju. Smiljanov delodajalec je izjavil, da je Smiljan prišel k njemu pred poturčnim letom in da je ves čas bil obožen. Njegov oče je padel v svetovni vojni; kmalu potem mu je umrla tudi mati, kar je zelo upihvalo na dušo občutljivega mladčeta. Domneva se, da je 18 letni mladčič šel v smrt zaradi žalosti za pokojnima starša.

* »Dečva«. Opozorjamo in svarimo dotičnega ljubljanskega podjetnika, ki je v inozemstvu skušal naročiti potvorbo narodnega dečvinega doma in v inozemstvu postavno zavarovanje nagelnovega vzorca. Ako dotičnik svoje namere ne opusti, bo moral čutiti težke pravne posledice zaradi potvarjanja zaščitenega lastnega in materialnega oškodovanja tozadevnih lastnikov in narodnih institucij, ki so udeležene na tej narodni akciji. — Propaganda »Dečve«.

Kuhinjska posoda

je po uporabi zmeraj umazana. — Najbolje se pomije, da bo kot zrcalo, ako uporabljate

Schicht-Ov Ominol

* Vse cenjene naročnice izvršene »dečve« ponovno prosimo potrpljenja, ker moremo razpošiljati »dečvo« le zaporedoma po barvah, katere nam dobavi tovarna. Istotako prosimo, vse cenjene gg. trgovce in kupce občinstvo, da potrpi dotle, da bo tovarna dobila vse barve in kvalitete. Tovarna namreč ne more tako hitro ustreči ogromnim naročilom. — Propaganda »dečve«.

* Družbi sv. Cirila in Metoda je darovala gdč. Milka 500 Din na mesto cvetja na grob gospe Roblekovice v Žalcu. Hvala!

* Podzemski čar »Županove jame« pri Grosupljem si ogledite na binkoštni ponedeljek!

ITO — zobna pasta najboljša.

Pri vpadnem rjavosivem obrazu, utrujenih očeh, slabostih, potrtosti, hudih sanjah, žledenih bolečinah, pritisku krvi v glavo ali kadar človek živi v mislih, da je bolan, se priporoča, da nekaj dni zapored popije na tešče kupico prirodne grenčice »Franz-Josef«. V zdravniški praksi zatorej predvsem uporabljajo vodo »Franz-Josef«, ker na lahko odstranjuje vzroke mnogih bolezenskih pojavov. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

* Vinogradniki! Sredstva proti kislemu črviču, oidiu in drugim škodljivcem, nadalje Fenolftaleinov papir dobite pri trdku Chemotechna, Ljubljana, Mestni trg 10 (na dvorišču veletrgovine A. & E. Skaberne).

* Obleke kemično čistil, barva, olisra in ilka tovarna Jos. Reich.

* Vedno najnovejše dunajske bluze, krasne otroške oblečke. Kristofič-Bučar, Stari trg.

Iz Ljubljane

u— Tajna sela občinskega sveta. Prejeli smo: Na torek 22. t. m. preložena tajna sela občinskega sveta ljubljanskega je iz tehniških ozirih odpovedana in se bo vršila prvi torek v mesecu juniju in sicer po redni javni seji občinskega sveta.

u— Predavanje gospe Corbett - Ashby in ge. Malaterre - Seiller, o katerih govorimo obširneje na drugem mestu, bo v sredo dne 23. t. m. ob 8. zvečer v veliki dvorani univerze. — Zenski Pokret.

u— Občni zbor napred. političnega in gospodarskega društva za šentpeterski in kolodvorski okraj se bo vršil v petek 25. t. m. ob 20. v gostilni g. M. Bončarja na Šentpeterski cesti. Člani društva in somišljeniki se vabijo k polni udeležbi. — Odbor.

u— Sprejem češkoslovskega gostov bo jutri v nedeljo ob tridesetih na 14. na glavnem kolodvoru. Pri sprejemu bo sodelovala železničarska godba. Vabimo in pozivamo narodno občinstvo, da se v čim največjem številu udeležijo sprejema. Naj Ljubljana v tem oziru ne zaostane za drugimi mesti, kjer so bili češkoslovske izletniki izredno prilazno sprejeti. Na čast gostom bo zvečer ob 21. banket v veliki dvorani kazine. Med banketom bo sviral orkester železničarske godbe in pel Dr. Kozinov kvartet. V ponedeljek ob 8. bodo posetili gostje Zbornico za TOI in magistrat, ogledali si bodo kleti tvrde Bolaffio in se ob 12. odpeljali na Gorenjsko, da se naučijo naravnih krasot na Bledu in v Vintgarju. Poslovilna večerja bo ob 20. v hotelu »Triglava« na Bledu. Povratek v domovino v torek ob 10. preko Jesenic.

u— Pogreb Josipa Smoleta. Včeraj pred 16.30 so hitele po Dunajski cesti do mrtvašnice sv. Krištofa velike groče ljudi, da prisostvujejo pogrebu žrtve grozne ljubljanske tragedije na Črnem vrhu magistratnega nadrevidenta Jožefa Smoleta. Krsto se pre-

nesli iz mrtvašnice na voz, ki je čakal pred vhodom na staro pokopališče, pokojnikovi prijatelji. Tamkaj so bili zbrani pevci društva »Krakovo-Trnovo«, ki so zapeli ganljivo žalostinko »Vigred«. Takoj nato se je razvil žalni spreved brez duhovnika. Sprejeli so korakali zastopniki sekcije ZNS s krasnim vencem, za njimi vrsta sportnikov in družina »Jadrana« zopet z lepim vencem. Za temi so, se uvrstili magistratni računski uradniki. V sprevedu je bilo tudi zastopstvo lovcev in skoro vse magistratno uradništvo, ki so mu sledile velike množice ostalega občinstva. Na pokopališču Sv. Križa, kjer so pokojnika položili k večnemu počitku, mu je v zadnje slovo zapelo društvo Krakovo-Trnovo »Blagor mu«. — Pogreb Smoletove tovarišice v smrti Minke Logarjeve se je vršil včeraj jutraj ob 7. na Črnem vrhu, kjer so položili pokojnico k večnemu počitku na tamošnjem pokopališču.

u— ZSK Hermes. Našem članu Ivanu Drakslerju je včeraj umrla mati. Pogreb se vrši danes ob 14. z Aljaževce ceste. Pozlva celokupno članstvo, da se istega brez-pogojno udeleži. — Predsednik. 356c

u— Ljubljanska čebelarstva podružnica bo priredila 3. junija ob 15. veliko veselico z godbo, srečolovom, šaljivo pošto na dobrote, ribjim lovom itd. Ker se za ta dan preseli matica v romantični hotel »Tivoli«, upajo čebelarji, da bodo prijatelje iz vseh strani k matici vse čebelice in uroci, da bo pravo rajanje v romantičnem galju. Zvočni godbe »Gradašce« in harmonika za pes bodo vselej še povečali. Za izdatno okrepčilo bo vsestransko preskrbljeno. Specialiteta: medica. Čisti dobiček je namenjen za povzdigo čebelarstva. Na veselo svidenje 3. junija! 973

u— Občni zbor Narodne galerije v Ljubljani se bo vršil v soboto, dne 2. junija 1928. ob 16. uri pop. v društveni pisarni v Narodnem domu. Občni zbor bo imel običajni dnevni red.

u— Češkoslovska obec v Ljubljani. Upozorjujemo členstvo na pfez češkoslovskega celnku a prosimo, aby se v hojném počtu učastilo fejšch přijetí na hlavní nádraží v neděli, dne 20 května t. r. o třetivrti na dvě odpoledne. Na shledanou!

u— Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. V ponedeljek, dne 21. t. m. zvečer ob pol 8 uri sestanku na nešnešne zboru in važen pogovor. Vse in vsi! — Odbor.

u— V zadnji nedeljski številki smo za primer strašne socialne bede opisali trpljenje mladega trgovskega sotrduka, ki že 23 mesecev zaradi kroničnega revmatizma ni zapustil postelje in se nahajal v največjem pomanjkanju. Dobrim srcem, ki imajo humano čustvovanje za trpljenje bližnjega, da rade volje vse informacije uredništvo »Jutra«.

Velika tombola

Godbenega društva na Vrhniki
20. V. 1928.

Birmanske obleke

svilene, etamin, popelin v veliki izbiri ter vseh velikosti že od Din 90 naprej kupite edino le pr' trdku BELIHAR & VELEPIČ

Ljubljana, Mestni trg 13.

— Oglejte si izložbe! —

Izgubila se je

v Rožni dolini na Cesti II. mlada lovska psica, ročerjava irska seterica, ki sliči na ime Mebel in nosi ljubljansko pasjo znamko št. 1049, usnjat ovratnik in enak nagobčnik. Najditelj naj jo odda proti primerni nagradi v trgovini »SUMI«, Ljubljana, Gradišče št. 9.

Svila

prekrasni na modernejši vzorci za spomladanske obleke po nizkih cenah, P. MAGDIČ, Ljubljana. Oglejte si izložbe. 123-a

u— Vodstvo na razstavi slik Ivane Kobilčeve bo priredilo danes, v nedeljo, ob 11. uri v Jakičevem paviljonu dr. France Mesesnel. Vstopnina običajna.

u— Prijava prenočišč za posetnike ljubljanskega velesejma. Vse najemnike stanovanj, ki bi bili za letošnje velesejmske dni od 2. do 12. junija pripravljeni odstopiti proti primerni odškodnini prenočišč za posetnike velesejma, vabimo, da taka prenočišča takoj pripiše ustno ali pisмено v magistratnem ekspeditu (Mestni trg 27-III, soba št. 47) s navedbo sob, postelj in divanov ter s kratkim opisom na razpolago stavljenega prenočišča.

u— Moč teme. Opozorjamo cenjeno občinstvo na današnje filmsko predvajanje ZKD v prostorih kina Matice. Gosp. prof. Pavlič bo predaval o velikem romanu ruskega mojstra L. A. Tolstoj. »Moč teme«, na kar bo sledil govor izredno krasen film, produkcija berlinske tvrdice »Neuman - Film«. V glavnih vlogah nastopajo hudožestveniki, svetovno znani člani elitnega moskovskega teatra, kakor n. pr. Germanova, Pavlov itd., umetniki, katere smo imeli tudi v Ljubljani pred leti priliko občudovati. Izredno filmsko delo je le še danes na sporedu, zaradi česar opozarjamo vsakogar, da si ta spored sigurno ogleda.

u— Ljudski kino ZKD (Ideal) ima danes na sporedu izvrstni vellefilm »Selkov sin« z nepozabnim Rudolffom Valentinom v glavni vlogi. Ime umetnika, oboževanega zlasti od ženskega dela kinematografske publike, jamči za prvovrstno kvaliteto filma. Priporočiti pa moramo, da to eden njegovih zadnjih in najboljših filmskih umotvorov. Predstave danes ob 15., pol 17., 18., pol 20. Pri 21. uri. Cene od 3 do 8 Din. Sedez. Film bo le še danes na sporedu, zato naj si ga vsakdo ogleda. Jutri nov spored.

u— Prošnja na g. župana. Prebivalci na Erjavčevi in Bleiweisovi cesti so izročili g. županu dr. Pucu vlogo, v kateri prošjo, da bi mestna občina tlakovala Erjavčovo cesto od Bleiweisove ceste do šole na Vrtaču. Svojo prošnjo utemeljuje s tem, da pozimi in v dežju sploh ni mogoče hoditi po velikem blatu, ki se nahaja na tej cesti. Cesta je na obeh straneh, to je ob Jahančici in ob Korencanovem posestvu, neobhodno potrebna tlakovanja, zlasti še, ker hodijo dnevno po tej cesti učenci in profesorji šol na Vrtaču kakor tudi stanovaleci vili in hiš v smeri proti Rožni dolini. Cesta, ki se nahaja v takem stanju, nikakor ne more biti v krasnem in bi bilo potrebno, da se tlakuje tudi od velikega županstva do dramskega gledališča.

u— Prehod za kolesarje ali za pešce? V Gledališki ulici za humanistično gimnazijo je trotoar za pešce in ozek trak, ki je namenjen menda kolesarjem. Slednji pa so vlogo zamenjali in vozarstvo zadnje čase samo po pločniku. Cestni življo s tako urnostjo sem in tja, da revež pešec, ki mu je trotoar namenjen, sploh ne more naprej. Bilo bi umestno, če bi policija v tem zelo prometnem prehodu napravila red.

u— Policijski drobiž. Od petka na soboto so bili policiji prijavljeni naslednji dogodki: 1 tatvina obleke, 1 tatvina ženske torbice, 1 tatvina konja, 1 tatvina govine, 1 prestopke nepravilne vožnje, 4 prestopki kaljenja nočnega mira, 3 prestopki pasjega kontumaca, 1 nezgoda, 1 prestopke obrtnega reda, 1 prestopke prekoračenja policijske ure in 8 prestopkov cestno-policijskega reda. Aretacij je bilo izvršenih 5 in sicer: 3 zaradi tatvine, 1 zaradi prepovedanega povratka in ena zaradi beračenja.

u— Neprevlečna motociklistka. Komaj 17-letna Maša O. je navzlic svoji mladosti strašansko navdušena sportistka. ki se najbolj navdušuje za vožnjo na motociklu. To pa za čimbolj brzo vožnjo in po mestnih ulicah. Mestne ulice pa so navadno za neprevlečne vozače kaj nevarne. Včeraj je imenovana drevla na motociklu po Poljanski cesti, nakar je hitro zavila na Domobransko cesto in to ravno v trenutku, ko je skočila s hodnika šolarica Egidija Andričičeva, ki je prišla naravnost pod kolo. Maša, o kateri so pravili občividci, da je vozila tako hitro, da je ni bilo spoznati, in so celo ugibali ali je to fant ali dekle, je sicer hitro zavrla, vendar je bila nesreča že tu. Sama se je prekopnila z vozila in padla na obraz, dočim je povoženka odletela v stran ter obležala s težkimi poškodbami na rokah in po vsem telesu. Osmisljeno Andričičevo je naložil slučajno mimo vozeč šofer g. Milan Plut na avto ter jo v naglici odpeljal v splošno bolnico, dočim se motociklistki ni pripetilo nič zlega.

u— Razne tatvine. Erna E., soproga strojnega mojstra iz Most, se je nahajala 18. t. m. v večji družbi v nekem lokalu na Poljanski cesti. Polozila je svojo ročno torbico, ne paže dovolj nanjo, na sedež poleg sebe in naenkrat opazila, da se torbica veče ne nahaja tamkaj. Torbice se je seveda polastil neznan tat, ki je v ugodnem trenutku zapustil lokal. E. je oskodbena skupno za 500 Din. — Boris Vider je prijavil, da mu je tekom ene zadnjih noči nekdo odnesel z vrta prijetne hiše v Levstikovih ulici št. 2 figurirajoč kavlčev. — Zidarju Francetu Maro' n iz Podmolkovke je dne 18. t. m. tekom dopoldneva izmaknil neznan umotvor iz suknjice v baraki na Selu na Poljanski cesti listnino s 50 Din gotovine. Oškodovanec je zapazil tatvino šele popoldne, ko si je hotel kupiti kosilo.

u— Zohel atele dentista Ferdinanda Pavlova, Kongresni trg 14, ne sprejema od 1. do 30. junija. 969

u— V apno je padel. Zidar France Gregorčič, stanujoč v Rožni dolini št. 14, je bil v petek popoldne zaposlen na neki stavbi v Rožni dolini pri gašenju apna. Med delom pri mešanju apna pa je postal tako nepreviden, da je, stoječ tik ob robu jame, izgubil nenadoma ravnotežje in pljusnil v jamo. Pogreznil se je v goreče apno do nad kolen in ga je zajel tudi z roko. Na njegov krik so mu prihiteli na pomoč tovariši, ki so Gregorčiča urno spravili iz kinečnega apna. Istočasno je bila tudi že obveščena

o nesreči rešena postaja ter je bil Gregorčič s hudimi opeklinami prepeljan v splošno bolnico.

u— Ure za birno pri tvrđi Slavko Rus, Dunajska cesta. 949

u— Krasne obleke in bluze dohite najceneje v trgovini Tomšič, Sv. Petra c. 38. 893

Iz Celja

u— Produkcija golencev šole Glasbene Matice v Celju, ki so se pričele dne 17. t. m. v Narodnem domu, se vršijo do ponedeljka dne 21. t. m. Občinstvo, zlasti starejšim golencem, učitelstvu šolski mladini in sploh vsem, ki se zanimajo za glasbeno-kulturni razvoj naše generacije, priporočamo obisk teh produkcij, ki se pričelo vedno ob 6 zvečer. Vstopnine ni. Natančen spored se dobi pri blagajni pred pričetkom produkcije. Zadnja produkcija golencev se vrši v ponedeljek, dne 21. t. m. in bo nudila tudi po vsebini sporeda višjo umetniško glasbeno vrednost.

Obrtna vajeniška razstava v Celju

V nedeljo 27. in ponedeljek 28. maja 1928

u— Smrtna kosa. V petek, dne 18. t. m. zvečer je umrl v celjski javni bolnici g. Ivan Novačan, posestnik na Zadobrovi pri Škofji vasi, v starosti 45 let. Pokopni je bil brat pisatelja dr. Antona Novačana. Pokojniku bodi ohranjen blag spomin, preostali nam iskreno sožalje!

u— Na gada je stopila. V petek, dne 18. t. m. popoldne je šla neka gospodična, ki stanuje v novi koloniji vili na Jožefovem hribu, k bližnjemu studencu po vodo. Med potom je nenadoma začutila, da je stopila na neko žival. Bil je odrasel gad, ki se je gostil z neko žabico, vsled česar ni mogel napasti gospodične in jo pčiti. Gospodična je gada takoj ubila. Gadje so na Jožefovem hribu prava redkost.

Iz Maribora

u— Predsednica Svetovne ženske alijanse, znana angleška parlamentarka in odlična zastopnica ženskega gibanja gospa M. I. Corbett-Ashby iz Londona bo posešla Maribor in tukajšnje žensko društvo ter bo v torek ob 20. predavala v nemščini o angleški ženi v javnem življenju. Gospa Ashby se nahaja na turneji po Grčiji in Jugoslaviji.

u— Ljudska univerza v Mariboru. V ponedeljek ob 20. bo predaval univ. prof. dr. V. Vouk iz Zagreba o svojem potovanju po severni Ameriki. Predavanje bo spremljalo 96 lepih koloriranih slik. Sprejeto je bilo v Zagrebu, Beogradu in v Ljubljani z največjim zanimanjem!

u— Nedelja v mariborskem gledališču. Upizori se samo ena predstava »Dobri vojak Svejk«, bržkone zadnjikrat v sezoni. Veljajo znižane cene.

u— Porotno zasedanje v Mariboru. Višje deželno sodišče v Ljubljani razglasa, da se bo pričelo tretje porotno zasedanje pri okrožnem sodišču v Mariboru 10. septembra 1928. In ne kakor je bilo prvotno razglášeno, dne 17. septembra.

u— Nabava umetnin. Mestni svet je na svoji zadnji seji sklenil nabaviti naslednja umetniška dela: model Miklošičevega kipa iz mavca od kiparja prof. Scherpeja za 90 šillingov, od našega domačega slikarja A. Trstenjaka, ki baš sedaj razstavlja svoja dela, pa naslednje pokrajinske slike: »Ob Ščavnici« za 1.600 Din, »Iz mariborskega parka« za 900 Din in »Koča v Prekijah« za 600 Din.

ADVOKAT 6339

dr. Mihael Stanjko

je prevzel odvetniško pisarno pokojnega g. dr. Radoslava Pipuša ter je preselil svojo odvetniško pisarno iz Aleksandrove c. 89 v prejšnjo odvetniško pisarno dr. Radoslava Pipuša v Mariboru Aleksandrova c. 31. 10

u— Mestno dravsko kopališče (pri katedrali) bo osialo letos zaprto. V nadomestilo bo po sklepu zadnje seje mestnega sveta provizorično služilo kopališče pri Felberjevemu otoku, kjer se itak gradi novo mestno dravsko kopališče.

u— Razglašena ciganska tolpa na Teznu. Te dni se je v malem gozdu na Teznu poleg vojaškega vežbališča utaborila pravca ciganska vas. Zbralo se je 17 družin z lepim številom 84 oseb, starejših in mlajših, moških, žensk in otrok. Prebivalstvu Tezna je povzročala ciganska kolonija veliko nadlego in škodo po njivah, travnikih in raznih nasadih. Zato je prebivalstvo prosilo za pomoč orožništvo, ki je ciganski koloniji zapovedalo, da se mora brez odloga preseliti. Cigani so začeli jadikovati in prositi, naj jih pustijo še par dni, ker bodo proslavili poroko mladega svojega para, a jim tudi to ni pomagalo. Ciganske vasi so tako hitro razgnali, kakor hitro je nastala. Par ur po obisku orožnikov je bila ciganska družba z vso svojo ropotijo že na poti proti Hočam.

u— Weka, Maribor 9. dobavlja zlasti ceno vrtno pohištvo, vrtno solničnice, vrtno stole itd. Zahtevajte ponudbe! 266

u— Vlomov osumljena cigana. Mariborska policija je s pomočjo okoliškega, zlasti študentskega orožništva aretirala dva cigana, ki sta osumljena povzročiti ali vsaj soudeležbe vlomov, ki so se nedavno izvršili v mariborski okolici. Zlasti eden ciganov je sumljiv, da je obiskal v noči od ponedeljka na torek v Zg. Radvanju dve gostilni: »Pri lipi« in »Pesek«. V zadnji gostilni so vlomilci odnesli več namiznih protov, dočim v gostilni »Pri lipi« niso našli poti v shrambo, kjer je bila velika zaloga mesa, slanine, jaje, masti in drugega. Iz tega se da sklepati, da so bili vlomilci sicer zelo spretni v uporabi vlomilskega orodja, a niso poznali krajevskih in hišnih razmer.

Iz Kranja

u— Gledališka sezona na odru v Narodnem domu še ni zaključena. Minuli teden so dvakrat ponovili znano ljudsko igro »Rodojub iz Amerike«, s katero je dosegla jesenska otvoritev velik uspeh. Povdariti moramo, da beležita obe predstavi od jenskih viden napredek. Bilo je par osebnih sprememb v vlogah, vse posrečene. Režija g. Hlebsa je pokazala izredno sposobnost. Občinstvo, ki je zlasti v lepem številu na praznik napolnilo dvorano, je bilo vid o zadovoljno. Ze dolgo ni bilo tako vedrega veselja in razigranosti.

u— Majniški izlet. Tukajšnja gremijalna nadaljevalna šola je napravila pretekli četrtek pod vodstvom učiteljskega majniškega izlet k Aljaževemu domu v Vratih in k klupu Peričniku. Ostale ukajšnje šole čaka na ugodne majniške dneve in vreme.

u— Prešernova kočna na Stolu se odprli o binokostnih praznikih in ne danes, kakor je bilo v četrtkovni številki pomotoma javljeno.

Iz Novega mesta

u— Z nožem napadel stražnika. Te dni so odpustili iz tukajšnje kaznilnice žolnega Josipa Kovačiča iz »Zadobinka pri Krškem«. Odsedel je 6 mesečno kazen, ki si jo je prislužil s tepečem ob priliki nekega spopada z orožniki. Kovačič se je iz veselja nad tem, da so ga izpustili, napil in začel »kavalizirati« po mestu. Ko ga je stražnik opozval k redu, ga je Kovačič napadel in pričel udariti po njem. Ker je Kovačič za svoja leta velik hrust in poleg tega znan nasilnež, je stražnik odhitel po pomoč. Kovačič se je tedaj lotil obeh stražnikov, in sicer z nožem, da sta imela mnogo posla, preden sta ga razorožila in ga ukenila. Odpeljala sta ga na mestno stražnico, od koder so ga ponovno odvedli v zapore okrožnega sodišča.

u— K vlomu v trafiklo Hajderjeve. Hranilnik, ki je izginil ob priliki, ko je bila iz ropana trafikla g. Hajderjeve v Kandiji, sta našla dva dijakia iz Smihelja pod nasipom železniškega mostu na kandijski strani. Navzočih je bilo še več fantov, ki so dijakoma hranilnik iztrgali iz rok in ga zanesli v Smihel, kjer so ga razbili in denar pobrali. Orožniki so za stvar doznali ter še tekom noči zasegli hranilnik. Fantje so zatrjevali, da ni hranilnik vseboval več kot 49 Din, ki jih je lastnica dobila nazaj. V hranilniku pa je bilo ob priliki vlomov v trafiklo 200 dinarjev. Zadeva je predana sodišču.

u— Ape! na upravo državne železnice. Železniškemu mostu preko Krke, ki spaja postajo Novo mesto s postajo Kandija, preti uničenje, ker ga že dolgo vrsto let niso prepleksali. Upravo državne železnice ponovno opozarjamo na veliko škodo, ki jo trpi most, ker ne gre, da bi se uničevalo naračeno nremenje. Izgovori, da ni potrebnega kritja, ne smejo prihajati tu v poštev.

u— Denarnico je izgubil. An. on Judež, posestnik iz Pristave pri Orechovici, je izgubil na tržni dan denarnico s 612 Din gotovine in raznimi važnimi uradnimi potrdili. Ni izključeno, da so Judežji oropali žeparji, ki se ob sejmarskih dneh prav radi »riklatijo iz Karlova«.

u— Vojni razpored za vojne dajatve so bo vršili danes popoldne v Novem mestu za kraje Novo mesto, Trebnje, Zuzembek in Toplice.

Iz Ptuj

u— Koncert sokolskega pevskega zbora. V Središču pri Ptuj je priredil minulo nedeljo sokolski pevski zbor koncert s sodolovanjem sopranistke g. Heisove, g. dr. Heisa in pianistke gđ. Sinkove. Najbolje so bile podane narodne pesmi (medijunske) v Zgančeni harmonizaciji; tudi Adamičeve niso zaostajale za temi. Ženski zbor je ob spremljevanju klavirja zapel dve pesmi St. Premra, in sicer »Pojdimo spate« in »Starček roma na gor«; ti dve pesmi ste bili najbolje izbrani in prednašani točki sporeda. Dobren del uspeha je pripisati gđ. Sinkovi. Nastopil je tudi moški oktet. Najbolje je bila podana Jovančeva »Spomin na rimski večer«. V drugem delu sporeda je zapela gospa dr. Heisova tri ruske pesmi (Grečninov in Sidorovič) in je občinstvo tako navdušila, da je morala dodati še dve pesmi. Prejela je v dar lep šopek. Spremljal jo je na klavirju soprog g. dr. Heis. Zbor in pevovodja sta žela mnogo priznanja, nekatere stvari so morali ponavljati. Čestitamo prirediteljem in želim, da bi nam še večkrat nudili tako lep užitek!

Pustolovščine mladega Primorca

Pred nekaj dnevi je prišlo na Vranskem v Savinjski dolini med skupino delavcev do pretepa, na katerem je tekla kri. 24-letni Stefan Jurina, doma po lastnem zatrjevanju iz Godencev v občini Začetnje na Hrvatskem, se je v prepiru zagnal v nekega nasprotnika, potegnil nož in prerezal fantu zadaj vrat. Na pretep in klanje opozorjeni orožniki so takoj prihiteli ter je orožniška patrulja aretirala Jurino, ki se je skušal skriti za nekimi hišami.

Jurina je bil na vranskem sodišču zaslišan in nato vtaknjen v tamokšnji zapor. Ker pa se je zdelo preiskovalnemu sodniku, da Jurina ne poseduje pravih dokumentov in je mešal hrvaščino s primorskimi izrazi, je pričel sodnik dvomiti, da ima pred seboj res Jurino. Ker pa fant je ni hotel priznati, kdo prav za prav je, se je sodišče na Vranskem obrnilo na ljubljansko policijsko direkcijo in jo prosilo za pomoč, da se dožene identiteta aretiranca. Na Vransko so se odpravili včeraj nadzornik kriminalne razvidnice g. Ljubič, ki je na podlagi daktiloskopičnih odčitov dožgal istovetnost aretiranca s 24-letnim Albertom Trampušem doma iz Šitja pri Sežani. Niemu je Trampuš pozneje tudi priznal, da se nahaja od doma že nad 5 let in da je pobegnil iz Italije zaradi različnih prestopkov.

Trampuš je šel služiti že kot 9-letni dečko in je kot majhen hlapček obiskoval tudi šolo do 14 let. Kmalu po izbruhu vojne se je doraščajoči dečko podal med tihotapce in se v taki družbi popolnoma skvaril. Pedal se je v glavnem s tihotapstvom tobaka, ki ga je prenašal iz Kranjskega na Primorje, tudi še ne končani vojni. Ko pa se tihotapski posel prenehal cveteti, sta se s tovarišem R. odločila, da pričneta krastl. Jela sta se potepati po vsem Goriškem in Pri-

morju in kradla povsod kakor sraki. Nekeč sta prispela tudi v Vipavo ter ukradla kolo. V Spodnji Branici pa sta se lepega dne polastila konja s vdrege vred, ki sta ga prodala nekele na Kranjskem. Slednjič sta se oba seznanila v Trstu s ponarejevalci lir in sta skušala falzifikate spraviti v promet v Idrijskem okraju. Posel jima je šel več dni prav dobro izpod rok, slednjič so pa njune manipulacije izvalili karabinierji, ki so njegovega pomagača aretirali v neki vasi nad Idrijo, dočim se je Trampuš posrečilo pobegniti čez hribe v Slovenijo. Tu je služil po različnih krajih na delu kot hlapec, bil je zaposlen kot delavec pri trasiranju novih železniških prog na Dolenjskem in na Štajerskem, klatil se je po mestih na Hrvatskem in si služil kruh tudi kot prodajalec sladolea.

Ker sumijo oblasti, da ima Trampuš na vesti še več raznih deliktov, je uvedena obširna preiskava, kaj prav pokaže, kakšne črne grehe prav za prav beleži življenska kronika tega mladega pustolovca.

Sport

Danes Olimpijski dan!

Spored za Ljubljano: dop. ob 9. uri start kolesarskih tekem na Aleksandrovi cesti pred Narodnim domom, ob 11. uri prihod dirkačev na cilj istotam. Popoldne se bodo vršile na igrišču SK Ilirije ob 14.30 nogometne tekme in lahkoatletske tekme. Prva tekma se vrši kot predtekma Reka : Svoboda, nato sledi na igrišču stafetni tek na 7,5 km, a za njim interesantna pokalna tekma Hermes : Primorje. Pozivamo občinstvo, da poseti te prireditve in da s tem vzpodbuda našim agilnim sportnikom.

Tekme za lokal LNP.

Primorje : Hermes

V okvirju Olimpijskega dne se vrši danes ob 16.30 na prostoru SK Ilirije pokalna tekma med ASK Primorjem in ZSK Hermesom. Kot predtekma se vrši ob 14.30 finale za prvenstvo II. razreda med SK Reko in SK Svobodo. Med obema tekmarima ter v odmoru glavne tekme absolvirajo lahkoatletski podsavez nekoliko propagandnih lahkoatletskih tekmovalcev.

Po dosedanjih izločilnih tekmah so ostali v konkurenci ljubljanski klub Ilirija, Primorje in Hermes ter mariborski Rapid. Rapid pride kot pokalni zmagovalci v Mariboru neposredno v finale, med tremi ljubljanskimi klubi sta potrebni še dve izločilni tekmi. Zmagovalci v današnji tekmi igra prihodnjič še z Ilirijo.

Primorje velja nesporno za favorita današnje tekme. Njegovo homogeno, v vseh linijah uglajeno moštvo absolvirajo danes svojo prvo tekmo kot prvak ljubljanskega podsaveznega okrožja. Hermes ima proti temu moštvu šanse samo, ako se nahaja v najboljši formi. Sicer smo že rekli, da so dala srečanja med Hermesom in Primorjem skoro vselej lepe in zanimive tekme, ki jih publika rada poseča. Z ozirom na pomembnost današnje tekme je pač računati s tem, da se bo Hermes potrudil dati najboljšo igro. V tej predpostavki je treba označiti izid današnje tekme kot docela negotov navidezno boljše izglede Primorja.

Odločilna prvenstvena tekma med Reko in Svobodo je druga važna nogometna prireditve današnjega Olimpijskega dne. Reka in Svoboda tekmujeta za napredovanje v I. razred; današnje srečanje prinese odločitev v tem vprašanju. Poleg tega treba povdariti, da igrata Reka in Svoboda simpatičen kombinacijski nogomet.

Tour de Slovenie

Kot je bilo že objavljeno, se vrši na binokostno nedeljo in ponedeljek, t. j. 27. in 28. t. m. velika kolesarska dirka »Tour de Slovenie« v dveh etapah. Prva etapa dne 27. t. m. Start v Ljubljani-Novom mestu-Kostanjevica-Brežice-Rog. Slatina, kjer je cilj prve etape. Drugi dan Rog. Slatina-Celje-Trojane-Kamnik-Kranj-Ljubljana, kjer je glavni cilj.

Start je v Ljubljani in sicer ob 12. popoldne v Zvezdi, cilj v Rog. Slatini okrog 6. popoldne. Drugi dan je start iz Rog. Slatine zopet ob 12. popoldne, cilj v Ljubljani pa je pri km 2 v Šiški okrog 6. popoldne. Za prenočišče v Rog. Slatini, kakor tudi za prehrano bo pravočasno preskrbljeno.

Starta se v dveh skupinah in sicer junorji in seniorji. Junorji imajo dva dni start pol ure prej, t. j. ob 11.30, glavna skupina pa starta kot zgoraj navedeno ob 12. uri.

Prijave se sprejemajo do incl. četrtega, t. j. 25. t. m. v trgovini Erik Breuil, Ljubljana, Dunajska cesta št. 31; pisemne prijave pa je poslali na ASK Primorje, kol. sekcija, Ljubljana, Masarykova c. 1.

SK Svoboda. Danes ob 14.30 igra I. garnitura prvenstveno tekmo s SK Reko. Postava v Gradišču. Pol ure pred pričetkom naj bodo igralci pri Kovaču. Training II. garniture danes dopoldne ob 10. uri, I. skupine pa v sredo in petek ob 17. ure dalje na igrišču Ilirije. — Načelnik.

Službene objave LNP. Današnja prvenstvena tekma Svoboda : Reka se prične točno ob 14.30, pokalna tekma Primorje : Hermes približno ob 16.30. V slučaju neodločnega izida pokalne tekme se ista podaljša za dvakrat 15 minut; v primeru, da ostane rezultat tudi potem neodločen, izžreba zmagovalca sodnik. V pokalnih tekmah smejo igrati vsi igralci, ki so bili v službenem glasilu verifikirani za dotični klub za prvenstvene ali prijateljske tekme, in sicer ne glede na to, ali imajo pravico takojšnjega nastopanja ali ne. Igralci, ki imajo zabrano igrati ne smejo nastopiti. Zamenjava igralcev med tekmo ni dopustna. — Službo pri današnjih tekmah vršijo: blagajna: g. Kovač in SK Svoboda; rediteljstvo: g. Sterle in po trije reditelji Svobode, Reke, Primorja in Hermes za čas celotne popoldanske prireditve; rediteljstvo na tribuni g. Novak. Nastop službe ob 14. uri. — Verifikacija se za ZSK Hermes igra. Krenj Stanko s pravom nastopa dne 24. maja (pomotoma izpuščeno v objavi z dne 17. t. m.). — Tajnik II.

ZSK Hermes. Opozarjamo prvo moštvo, da se vrši semifinalna tekma z ASK Primorjem ob 16.30, ne ob 17. Rezerva Mokorel, stranski sodnik Kosak, reditelji Jesih, Lukanc, Vlah, Magolič. — Listke za vstop

na igrišče dobe igralci in ostali ob 13.45 pred Drakserjevo hišo. — V torek in petek se vrši redni trening za prvo moštvo in rezervno ob 18. dalje. Igralci, ki se treninga ne bodo redno udeleževali, ne pridejo v poštev za odigravanje tekem. — Rezervo opozarjamo, da sigurno prinese v torek k treningu vso opremo, katero poseduje. Kdor se ne bo odzval, se črta iz aktivnega članstva. — Načelnik.

Otvoritevna kolesarska dirka kol. in mot. društva Sava se vrši na binokostni ponedeljek, dne 28. maja na progi Ljubljana-Logatec. Istočasno se vozi tudi Zvezna dirka. Start točno ob 14. popoldne na Tržaški cesti pri km 1400, cilj v Logatcu pri km 30.400. I. Juniorji 29 km. II. glavna skupina 29 km. Skupni izlet kolesarjev in kolesaric je točno ob 12.30 s Sv. Jakoba trga na cilj v Logatec.

SK Reka (rezerva). Danes ob 15. na igrišču SK Mladika prijateljska nog. tekma s SK Mladika. Postava moštva naslednja: Burnik, Kuchar, Velkavrh, Zorc, Babnik, Spreitzer II, Tesar II, Česnik, Labore II, Prijatelj, Eržen II. — Kapetan II.

Celjski sport. Dne 17. t. m. se je vršila na Glaziji prijateljska nogometna tekma med kombiniranim moštvom SK Ilirije (Ljubljana) in SK Celjem. Tekma je končala neodločeno v razmerju 2 : 2 (1 : 1). Obe moštvi sta predvajali lepo, izenačeno igro. Dobro je sodil g. Wagner. Tekmi je prisostvovalo veliko število ljudi. Danes se vrši tekma med prvim moštvom Atletik SK (Celje) in SK Ptujem. Predtekma Atletik SK in SK Šoštanj.

Po svetu

V četrtak je bila slovesno otvorjena IX. olimpijada v Amsterdamu, ki bo sedaj od dneva do dneva zanimivajša. Na veliko veselje nas vseh se je tudi naš nogometni savez premislil in bo poslal menda 18 ljudi na mejd. Zreb nam je naklonil neznanega nasprotnika, zmagovalca iz tekme med Čilem in Portugalsko. Dočim spajajo Čilenci nekako v vrsto Urugvaya in Argentinijske, so Portugalski, vsaj na domačih tleh, tudi jako močni. Vsekakor bo naš savez storil prav, če se kar pripravi za toizidni turnir, namesto za vse one, ki se že v prvem kolu lahko nadejajo kapitulacije. — Južni Američani so sploh že vsi v Amsterdamu in se pridno pripravljajo. Ker tamkaj ni pravega prostora, so šli Argentinci v Bloemendaal, Urugvajci pa so si v Velikem zgradili prvo idlično tabornišče za treninge. Hotel, kjer stanujejo, leži sredi obrednega parka. Tukaj sredi drevja so odkrili malo livado, ki sicer nima pravih dimenzij za nogometno igrišče, je pa v ostalem popolnoma ravno in prav idealno branje. Skrit pred ostalim svetom se pripravila olimpijski prvak iz 1. 1924 za letošnje nastop. Čilenci so ostali kar v Amsterdamu. Argentinci so doma zmagali nad Urugvajci in mnogo jih je, ki pripisujejo letos Argentincem več izgledov kot Urugvajcem. — Vsega nastopi v nogometnem turnirju 18 narodov, ki so prijavili 376 igralcev. V enem tednu se bodo udarili — O drugih sportnih panogah se polagoma zbirajo zanimivosti. Najzanimivejša bo gotovo lahka atletika kjer se bodo arečali najmočnejši zastopniki vsega sveta. Koliko je takih in drugih kontinentov, o katerih se pri nas je malo čuje. Iz Južne Afrike pridejo n. pr. Atkinson, eden izmed najboljših svetovnih tekačev preko zaprek, Kinsman in Lega za progo 220 y (22.2) in drugi. O danah iz tega sveta tudi še ne vemo ničesar! ekspedicijske se udeležijo Müller (100 in 200 y in 12 in 27.6) in Clarke (z zaprekami na 100 y 15.4). Dalje je zastopana Azija z Indijci, ki bodo najbrže v hockeyu igrali senzoizolnelno vlogo. V veslaški regaji se bodo prvi pokazali na olimpijadi japonski veslači; kdo ve, koliko zmorejo. Plavalni boj bodo v glavnem brem dvah in dveh fenomenov. V celoti bo šlo za premoč Amerike nad Evropo, ker ostali — razen Avstralka Charltona in kakega Japonca — sploh ne bodo imeli besede. Na kratkih proгах v prostem plavanju bodo najbrže odnesli Američani; že na 400 metrov pa se bosta sprijela Weissmüller in Arne Borg. Na 1500 m bo meji Arne Borg opraviti s Charltonom. V prsnem plavanju se bosta borila Nemes Rademacher in American Spence, v hrbtenem pa American Lauffer in Nemes Küppers. V stafetah, waterpolu in damskih konkurencah bodo bolj bolj odprti. — O Paddocku, slavnem sprinterskem prvaku sveta, se raznašajo vesti, da si je s predavanji in nastopi služil — denar. Ker je tako počelje v nastopu s ameriškim amaterskim določbami, bo stvar preiskala lahkoatletska zveza; dosežati ne more v Amsterdamu. Če za našlejo, ne more v Amsterdamu!

Angleški nogometaši, ki se ne menijo za olimpijce, so jo po prvenstvenih bojih mahali na gostovanja po Evropi. Pokalni prvaki Blackburn Rovers so nabli Avstrilce, a so v Budimpešti že podlegli; danes se bodo pogledali s Čehi. Everton je šel v Švico, Westham United pa v Nemčijo. — Turški olimpijci, ki trenirajo po Češkem, so menda odnesli

Kraljestvo mode

Kompletni kostumi

Fred nekaj sezonami je smatral damski svet kompletni kostum za izreden pojav tedanje mode. Danes je postala ta oblika že faktor, ki je zrasel organsko z dnevno modo, tako da ga najdemo v vsaki boljši garderobi.

Svoja časa je veljal komplet tudi za kombinacijo obleke in plašča. Danes je to pojmovanje manj oskorno in se ne drži plašča za vsako ceno, temveč ga nadomešča o prilikah s kratko jopico.

Jopica se nosi posebno ob popoldnevih. Komplet, ki se je prej oblačil samo za promenado in za posete, je danes prišel v splošno rabo in je povsod dobrodošel. Poleg kompletnih oblek za popoldneve najdemo danes tudi sportne komplete za dopoldneve, pa tudi elegantne kombinacije, ki se nosijo ob poletnih večerih.

Svojemu namenu primerno se volijo materializirane za to obleko. Za sport uporabljamo štrpavne blagove, za dopoldnevo nož volnene izdelke-georgette, twet, panama, fresco itd., za popoldneve fine, enobarvne, volnene in svilene materializirane, za večer pa fantastične blagove v najrazličnejši izbiri. Povdarjamo, da je zlasti večerna obleka za deva okusa dame, kar vedno upoštevajo modni saloni.

Barve kompletov se ravna po glavnem po svojem namenu. Za sport in štrpavne modni tipovi. V sredi spodaj vidimo dva kostumna kompleta, ki nazorno predložijo, kako ljubka je kratka jopica. Podoba je, da se bo ta kos garderobe kmalu zopet popolnoma uveljavil. Če sta krilo in jopica iz sportnega, eventualno nepremojljivega blaga, tedaj prepassamo jopico s pasom iz usnja kake divjačine. Bluzo pa, ki je iz surove svile, nazobčamo, s čimer dobimo izvrsten sportni komplet, ki ga oblečemo ob deževnem vremenu lahko tudi v mestu. Se bolj dobrodošel nam bo seveda za izlete.

Če se želimo jopico in krilo iz fantastičnega materiala n. pr. iz georgette, torej v svetlejši barvi, mora biti bluzo iz svile. Takšna obleka se nosi popoldne, ker je njena svetla barva zelo občutljiva. Mnogo bolj praktična pa je kombinacija

bele svilene bluze s krilom in jopico iz črne ali zaprt modrega blaga. Možnosti naših kompletnih kostumov so torej zelo mnogostanske. Trenotno prevladuje še moda dolgega, preprostega paletota, ki sicer ni tako ljubek in mladosten kakor jopica, pač pa je zato mnogo bolj praktična.

Na prvi skici vidimo obleko z enostavnim, na obeh straneh plisiranim krilom in s pikčasto bluzo. Plašč k tej obleki je raven in samo na robovih ter ob žepih obšit s trakci.

Posebno elegantni so kostumi, kakršne nam kaže zadnja slika. Krilo je zvončasto, vratna partija je opremljena s šalom, kar močno povdarja preprostost, a zato združuje z njo največjo eleganco.

Za otroke

Leva skica naše slike predložuje otroško krilce s priprosto vezeno; na desni pa vidimo platneno krilce, ki je že nekoliko umetelneje okrašeno. Okraski so izvedeni v odtisku, kateremu se prilaga barva te lovnika, ki ga obleče otrok v hladnejših poletnih večerih.

Obleke

letne in spomladanske, plašče v veliki izbiri, najnovejši modeli, kupite najugodnejše P. MAGDIC, Ljubljana. Oglejte si izložbe. 123-a

Bluza za tenis

V vročih poletnih dneh je za tenis posebno priporočljiva bluza brez rokavov, ki ne ovirajo igralko v njenem gibanju. Razume se, da so sportni modeli izredno pri-

prosti. Izbirali bomo v ta namen blagova, katerim čisto pranje nič ne škoduje. Na našem modelu vidimo tako bluzo za tenis z vrsto gumbov na sredi, ko omogočajo, da se bluza lahko odpre na obe strani. Ovrtnik se spenja z ovrtnico. Pas tvori kontrast k bluzi.

Zdravstvo

O endokrinni sekreciji

(Dalje).

Vsi ti pojavi so pri raznih bolnikih bolj ali manj izraženi, vedno pa se razvijajo sorazmerno množini uničene tkanine grlače. Čim več tiroidee je uničene, tem manj tiroksina prihaja v telesne sokove, tem izrazitejša se pojavlja miksedem. Morda najzastopanejši se izražajo pojavi te bolezni v tisti že davno pretekli dobi, ko so kirurgi na golši obolelim bolnikom izrezali vsa grlača od malega, in s tem odstranili poleg obolelih delov, tudi še v golši ohranjenemu bolno in zdravo tkano. Danes se kaj takega več ne godi, ker vsak kirurg pazi na to, da pri operaciji golše vsaj malo grlače, neobolele tkanine pusti nedotaknjene na njenem mestu, s čimer točno prepreči, da bi bolnik obolet na miksedemu.

Miksedemu slika bolezen, dosti večjega praktičnega pomena kakor ta, pa je bolezen, ki je tudi neke vrste hipotireoidoza, ne povsem jasne geneze, — namreč kretinizem. Kretinizem seveda ni identičen z idiotizmom (ki je navadna razvojna nedostanost centralnega živčevja), ampak je morda infekcijska bolezen, morda toksikoza (zastrupljenost), vsekakor pa bolezen presnove iz kateregakoli že vzroka, pri kateri pa se pojavljajo razni miksedematozni znaki. Tudi pomanjkanje joda v hrani ni izključni vzrok kretinizma. Poleg izrazite prilikavosti trpi več ali manj celotno ogradje teh bolnikov v svojem razvoju. Lobanja raste na širino, nekateri šivi prezgodaj zaraste, nosni koren se ponirja, čelo ostane nizko, polega, lence izraščajo, brada raste na ši-

roko, dočim mostja na višino. Zobje je nedostajno, oči leže poševno, vrat je kratak, jezik povečan, koža miksedematозна, gubasta in prevelika. Pri pretežni večini bolnikov je opaziti golšavost. Kar je pa najhujše pri tej bolezni, je psihična defektuoznost vseh stopenj tja do najtežjih bebovosti.

Čisti miksedem nastane, kot smo žili, zbog nedostatne ali ukinjene funkcije grlače, odnosno zbog pomanjkanja njenega inkreta, tiroksina. Jasnje je torej, da ozdravimo bolezen, če uvažamo tiroksin v bolnikovo telo. To tudi delajo zdravniki, ki s pravočasno in pravilno izvedeno kuro ozdravijo lepo številno bolnikov popolnoma. Manj zanesljivo učinkuje tiroksin pri kretinizmu, kjer je disfunkcija grlače bržčas samo del obolenja, ne pa njegov pravi vzrok. Toda i tukaj imajo posamezni zdravniki pokazati prav lepe rezultate.

Druga, po mnenju nekaterih znanstvenikov, hipotireoidozam diametralno nasproti stoječa bolezen grlače, je pod imenom Basedowova bolezen se pojavljajoča hipertireoidoza. (Odkril je pa ni Basedow 1840, ampak Parry 1. 1878.) Tudi pri tej bolezni bržčas ne gre za samo hiperfunkcijo, ampak verjetno tudi za nekakšno z njo združeno disfunkcijo. Vsekakor pri tej bolezni prihaja preveč tiroksina v kri. Bolezen označujejo buleče oči, solza, divje utripanje srca, potenje, diareje in tresenje lid. V nasprotju z miksedematoznimi bolniki so parijevci silno nervozni, nemirni, nespečni in razburjivi; časih se na temelju bolezni pojavijo tudi prave psihoze.

Zdravljenje te bolezni je umevno dokaj težje, ker ni moči spraviti prekomerne množine v krvi krožečega tiroksina iz telesa, odnosno ni dosti je poznano sredstvo, ki bi ga utegnili neškodljivo razkrojiti in uničiti. Zato v težkih primerih skušamo zmanjšati prekomerno množino inkreta s tem, da s nožem odstranimo večji del grlače, ter tako reduciramo tkano, ki producira preveč vcedka, računajoč s tem, da bo samo majhen ohranjen del grlače, dasi sam na sebi preveč inkreta producira, zmanjšan, ravno prav in v primerni množini tiroksina natvarjal.

Kakor kažejo opazovanja, je bila misel prava. Mnogo težkih primerov je na ta način rešil kirurški nož.

V novejših časih pa skušamo tudi na nekrvav način uničiti večji del grlače z rentgenovimi žarki. Tudi ta metoda ni včasih brez dobrih posledic; vsaj pa nemore ustaviti hujšanje bolnikov in njihovo splošno telesno propadanje, dasi ni, kakor vse kaže, tako učinkovita kot v pravem času izvršena operacija, s katero naj bi se v težkih primerih nikoli ne odlašalo predolgo.

Zdravniška posvetovalnica

G. M. T. v S. Puder morate opustiti vsaj za nekaj mesecev. — Boraks močno razmaščuje kožo. Tudi umivanje z njim pustite nekaj časa. Pač pa se umivajte s toplo vodo, da preplujete kožo s krvjo. — G. Aka T. Po podanem opisu bolni ni moči izreči, ali boleha vaš sorodnik na progresivni paralizni ali ne; to more ugotoviti samo osebna preiskava, katero pa mora izvesti psihijater. — Vsaka paraliza je posledica okuženja. Nelutnični paralizni. Paraliza spada med pridobljene duševne bolezni odnosno spolni ni drugače, kot posebne vrste tertiarna lues. Psihopatičnost sicer po večini statistik nekoliko bolj predisponira lučno inficirane ljudi k obolenju na paralizni, odločujoča gle-

de slednjega pa ni. Hereditarna (podedovana) lues vodi v izjemnih primerih k paraliznemu obolenju, in sicer tako k tako zvanemu juvenilni kot k navadni paralizni. Če so že juvenilne paralizne jako redke, so druge še večje izjeme, in najmanj glede takega nastanka jako dvomljive. Da bi lues (kot taka) preskočila enega ali več rodov in se uveljavila poprej, je po sedanjem stanju znanja izključeno. Da bi si iz teh vzrokov dali vi in ostali, ki stojte z bolnikom v istih rodbinskih odnosih, serološko preiskati kri, je čisto nepotrebno. Tak ambulatorij, ki je brezplačen, je priključen dermatološkemu oddelku splošne javne bolnice v Ljubljani. Tudi OUZD v Ljubljani izvede vse, kar ondotne posle upravljajoči zdravnik smatra za potrebno. Serološki inštitut obstojajo v vseh večjih mestih SHS, torej tudi v Ljubljani in v Zagrebu. Ljubljanski je nastanjen na Zaloški cesti kar se tiče zdravljenja paralize z malarijo, še davno nismo prišli do končne sode. Kar je res bistveno novega pri tem zdravljenju, je vztrajnost in konsekvencija, s katero se poskus sistematično izvajajo. Pozabiti pa ni, da ima vsaka lara svoje podružnice in vsaka svoje svetnike. Na vprašanje, katero stavite glede prestane malarije in ostalih odnosov, je po vsem tem dan odgovor sam po sebi. — G. S. V. v K. Liseletrov poskusite si odpraviti na ta način, da okoli lise namažete z vazelinom, na liso samo pa položite z vodenčim superoksidom namočen kos vate, katerega daste, da leži na njej 2-5 minut zjutraj in zvečer, kar razdraži kožo, ki se posušena prične luščiti. Ko to opazite, prenehajte s obkladki in mažite obolelo mesto s kalinom. — G. V. M. v K. Tekoče glicerino mlo si pripravite lahko sami, če dobro zmešate 60 gr. očiščenega zelenega kakevega mila s 26 gr. glicerina in mu, kakor želite imeti konzistenco mila, dodate 10-20 gr. alkohola. Najbolje pa bo, če si daste tako mlo pripraviti v lekarni. — G. A. K. v M. p. S. Vata, katero vlika kadičilo v ustnice, je napojena v 5 odstotni raztopini železnega klorida, kakršno dobite, ali si jo lahko daste pripraviti v vsaki apoteki. — G. dr. A. V. v B. Če bi bili čitali »Posvetovalnico« pred kakim mesecem dni, bi bili opazili, da smo uprav v tem primeru že enkrat zavzeli svoje stališče, katero si pač drzno vsakomur nasproti zastopati. Po našem mnenju lahko zdravniško ordinira, kar hoče, kar smatra za potrebno in koristno za svojega bolnika na temelju pridobljenega znanja in svoje vesti. Seveda na svojo odgovornost. Potem naj tisto zdravilo spravlja na trg ali Merck ali Wellcome, ali naj je prirečeno od Korjakov ali iz Masakulumbije ali naj jo je odkril kakor kak pastir iz Riomanj. Tudi za kogo so vedeli nekaj samo indijanci, prav tako samo divjaki za fizostigmin, za mekskalin, za pikroloksin itd. d. Če vas vaše izkušnje in previdno izvedeni poskusi utrjujejo v mnenju, da je sredstvo učinkovito, dobavite ga sami, od kogar koli in vročite ga bolniku, odnomo ga uporabljate kakor veste in znate. Preko vseh sodišč stoji po našem mnenju sodišče v vas, to je vaša vest. — G. T. M. v P. Bromaral je nedolžno in dobro pomirjevalno sredstvo, ki v večjih dozah tudi uspava bolnika. Smatrat ga je kot neškodljivo sredstvo, kakor to dokazujejo samostojni poskusi, ki se tudi po neenkratnem zavzlitju do 50 pastil niso posrečili. G. A. S. v Č. p. D. Preslana hrana, zlasti pri debelih ljudeh, nikdar ni priporočljiva, pri teh že zato ne, ker zdržuje vodo v tkanih in zvišuje s tem telesno težo. Mi vsi vživimo vsak dan dokaj več soli, kakor je treba.

Ali ste se že naročili na „PONEDELJEK“?

KOPALIŠČE LIPIK

Nenadkrjuj uspehi zdravljenja. Moderne naprave svetlobe, dnevene prehrane, kopeli s perliom, vplati zdravilišnih in glasbenih pristojbin, ter enkratnega zdravniškega pregleda, stane za osebo tedensko: za drž. in samoupravne uradnike, častnike, vojnike, invalide in člane bolniških blagajin od Din 380-580, za vse ostale od Din 450-700. Zahtevajte prospekte od uprave kopališča Lipik! 6244 a

Razkošje

(Humoreska iz Sovjetske.)

Novi delavski poverjenik je pozval k veči nadzornika delavskih seznamov. »Tale tu,« ga je prehitel osorno, »ta-le s cvetličnim priškom...«

»Astrov?«
»Da, da, ta, ta, Krizantemov... Včeraj je prišel v sivi obleki, danes v modri, a jutri morda izvoli priti v fraku. Razkošje! Reduciraj!«

Za tri dni je novi delavski poverjenik zopet pozval nadzornika delavskih seznamov. »Tale mladenič tu je zaljubljen v ono le devojko. Reduciraj oba!«

Na to so vztrepetala srca vseh službenec, a najsilneje srce računovodje Tjutjuškina. Kar na mestu je snel, ne da bi ga kdo zapazil, stari kavčukasti ovrtnik in ga vtaknil v žep, z njim pa tudi ovrtnico, ki jo je bil kupil tisti dan, ko se je Nikola odrekel prestolu.

»Jz česa je ta ovrtnica?« se je vprašal Tjutjuškin. »Svilena je! Razkošje!«
Kakor hitro se je Tjutjuškin vrnil domov, je vzel v roke stare, ogoljene hlače, ki je v njih običajno hodil v drvarnico po drva, jih obrnil, pogledal proti svetlobi in našel, da bi se dala skupno z zelenim oprsnikom pokojnega

deda in rižesto srajco sestaviti najprimernejša obleka, da bi hodil v njej na delo. In ko je videl, kako je njegova žena na posega po klobuku, da gre v posete, ga je prevzel strah.

»Za Bogar, je vzkljknil,« pogubiti me hočeš, ti! Zaradi tebe in tvojega klobuka me bodo reducirali! Kako razkošje! Kako razkošje! Niti inspektorjeva žena ne nosi klobuka. Robec, draga moja, robec, kar moči pisan robec. Lahko se povežeš tudi z brisačo, vse eno... V obče, dušica, treba bi bilo, da se malo skrimo. Midva plavava v razkošju. Pogledj samo najine zavese, to je razkošje!«

Sedaj pa zavese, o Bog! se je ohrebnila žena. »Ali nimaš oči in ne vidiš, da to niso zavese, ampak cumje!«
»To je vse eno, dušica moja, tudi cumje so razkošje. Razen tega imaš res ostudno navado, da nosiš zlati poročni prstan. Misliš bodo, da sva milijonarja!«

Drugo jutro, preden je šel na delo, je Tjutjuškin pričel brusiti britev, peniti mlo in se mazati s ščetko po bradi; že je približal ostrino obrazu, ko mu roka nehote zaostane.

»Kaj je brile?« se je vprašal. »Buržujski predsodek. A kaj je predsodek?

Razkošje! Oh, majka božja, kako lahko človek zaboli...«

Tjutjuškin je na brzo roko spral mlo z obraza in odiral na delo z nepobitimi rusimi konicami. Odslej se je v Tjutjuškinovi hiši vršilo odmetavanje kot namazano. Izginiti sta tudi dve srebrni čašici, ki jih je bila dobila njegova žena, ko je še hodila v šolo. Tjutjuškin jih je prodal in namesto njih kupil dve kositrni, da od studa ni bilo moči prinesiti čaja do ust. In ko je korakal po ulici, se je Tjutjuškin zgražal nad ljudsko lahkomišelnostjo.

»Toliko razkošje! Od kod neki jemljejo!«

Kadar je Tjutjuškin stopil pred zrcalo, da se počese, se je čudil, kako divje mu raste brada.

»Poglej, dušica, se je neki dan obrnil k ženi, «še malo, pa dosežem Karla Marksa!«

Nekoč pa se je Tjutjuškin vrnil z dela ves potrt.

»Slabo!« je vzdihnil že na pragu. »Pomislil, dušica, sedim in delam, razumeš, a on pride do mene in meni nič tebi nič pogleda na moje noge, in ono na nogah, veš, črevlje. In tako je, te vrvice in te krpe — a čemu vse to? Razkošje! Vrtar Stepan prodaja svoje črne opanke in moram jih kupiti za vsa-

ko ceno. Tudi ovojke si moram nabaviti. Ovojke, se razume, kaj si tako zazlajala!«

»Ali znaš ovijati ovojke? To te bo žulilo, pomisli samo. Klalo te bo kakor nož!«

»Bože moj, saj se privadam, dušica. Pojdem k Stepanu dvakrat, trikrat, ko se bo obujal, pa se navadam!«

Drugi dan je Tjutjuškin kupil stare Stepanove opanke in je, ker je nekajkrat prisostvoval njegovemu obujanju, pričel hoditi v službo v njih.

Ko je novi delavski poverjenik začutil težki duh usnja, je poklical nadzornika delavskih seznamov.

»Tale tu,« je dejal, »kako mu je že ime... ta v oprsniku...«

»Tjutjuškin...«

»Da, da, Tjutjuškin... Veste, brado ima res preveč razkošno, Reduciraj!«

F. P.

Pri bolezni grija, hripavosti glas in kihanju so neobhodno potrebne okuse

ANACOTI ESTILE
I. R. S. WARDEN

Dr. V. Korun:

Papiga in medved

Odvetnik dr. Kosce pripoveduje: Bilo je pred mnogimi leti, ko so bile razporeke še zelo redke. Seveda danes je drugače. Saj bomo imeli skoro več razporok kot porok.

Bival sem tedaj v nekem malem kraju Savinjske doline na počitnicah. Tu sem mnogo občeval v rodbini svoje sestrice Marjanice in njenega soproga Stanka Šipnika. Bila sta mlada zakonca, ki sta bila pravkar prebolela medne tedne. Bila sta torej v razdobju, ko navadno nastane v ljubezni majhna reakcija.

Tako je nekega dne prišla sestrčna vsa objokana k meni. Ihla je, da je mogla samo sunkoma govoriti. Ustrašil sem se, kaj se je neki zgodilo. Ona pa: »Pri možu mi ni dalje obstanka. Vloži tožbo za ločitev zakona!«

Osupnil sem, da nisem vedel ali prav slišim ali ne. Saj ko sem bil prejšnji večer pri njiju v gosteh sta se dragovala, da sem ju kar zavidal za njuno ljubezen. »Kaj praviš, Marjanca?« sem jo začuden vprašal.

»Ločiti se hočem. Niti trenutka ne maram več živeti pri možu.«

Jugoslovenci v Parizu

Pariz, v maju 1928.

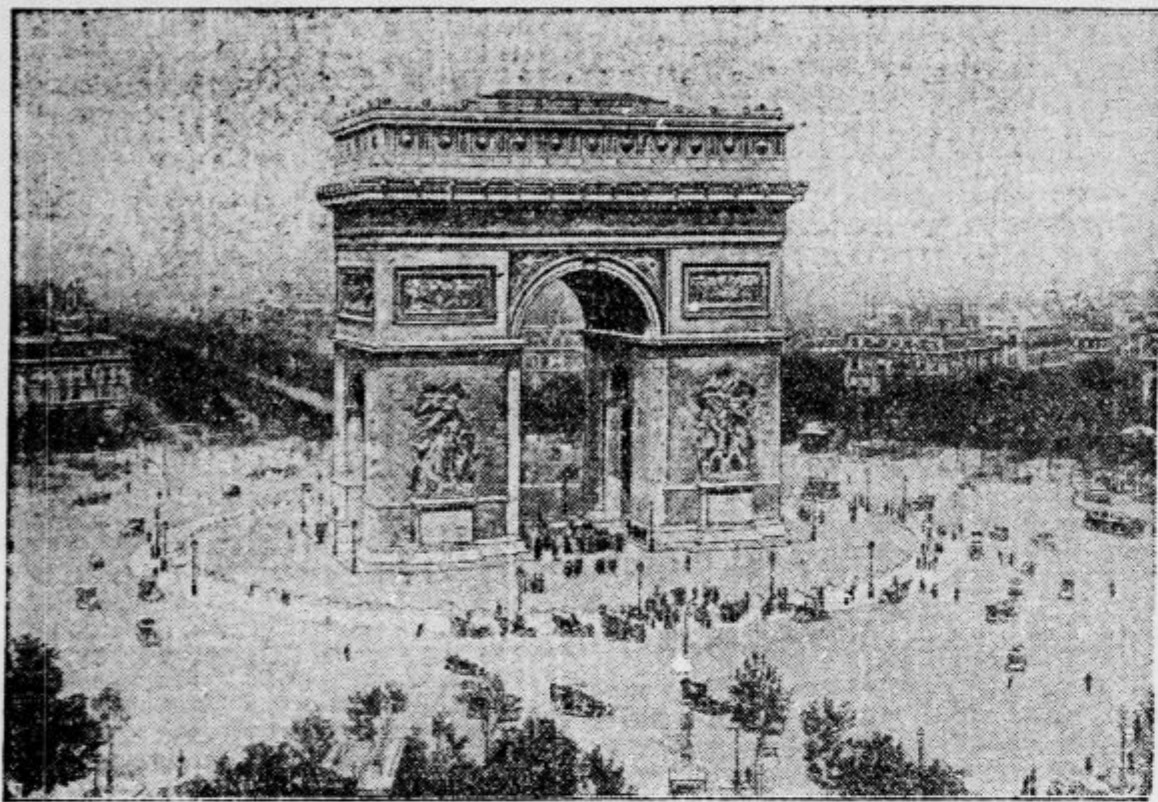
Nekoč so ljudje hodili v Pariz zavoljo francoske. Danes hodijo lahko tja, da bi jo pozabili. Če vam pomore dobra sreča, da slišite po večdnem bivanju v Latinski četrti kakšno francosko rečenico, tedaj je izgovorjena s tako slabim akcentom in s tolikimi slovniškimi napakami, da si povzameš z njo lahko še tisto malo znanja francoske, ki si si ga nabral v srednji šoli.

Latinska četrt je že davno podlegla naskoku »barbarov«. Vdiralo skozi vsa vrata in prinášalo svoj jezik, svoje običaje in svoj način življenja. Edino res uradne objave (ki jih v ostalem malokdo čita) te spominjajo, da živiš na Francoskem. Lahko bi dejali, da se neha v klasičnem Parizu, okoli Panteona, Sorbonne in Molièrovega gledališča »Odéon« ne samo Francoska, temveč tudi Evropa. Tu prevladuje žolta in črna barva. Za eno samo mizo v kakšni stari pariški kavarni boš videl več črnec, Indijancev in Kitajcev nego v kak-

daj sedi ta književnik potrpečljivo v jugoslovanski družbi in je izgubil nado, da bi v Parizu okrepil svoje znanje francoskega jezika. »Kaj hočem,« je vzdihnil nekega dne, ko sem ga srečal:

»Jadni Srbin nema kuda
Kad su Srbi svi i svuda!«

V bližini Saint Michela imajo Jugoslovani dve restavraciji. To je srbska restavracija v Rue Serpente in restavracija pri »Dobrem Dalmatincu«. Toda v to restavracijo prihaja mnogo Madžarov. Čehov in Italijanov. V Parizu se zblizujejo vsi narodi pokojne Avstro-Ogrske in ona se obnavlja v znamenju gastronomije. Tako prihajajo n. pr. v tako zvano »madžarsko restavracijo« tudi Čehi in Jugoslovani, a v češko klobasičarno »Pražka« Jugoslovani in Madžari. Naposled je neki spretni Dunajčan prišel na zelo koristno misel, da bi ta gastronomski patriotizem izkoristil kolektivno. V Rue de la Huchette je najel velik lokal: obnovil je tukaj pokojno habsburško monarhijo v obliki »divarne«. Ta

Slavolok zmage v Parizu

šnem velikem cirkusu. Šarene človeške glave se tišče velikonočno na tla. To so Kitajci s svojim večnim, otrdelim in nepremičnim smehom, ki se jim je prilepil na usta kakor umetni brki. Japonci s svojimi majhnimi in radovednimi očmi; afriški črnci v fraku, žaketu in s cilindrom; zamorske dame v najnovejših pariških toaletah, kratko ostrizene zamorske devojke s trakovi v lasih. Vse to tiči nespretno in komično v evropski noši ter dela vtis čudne skupine, ki je ušla iz cirkuske garderobe.

Vpad inostrancev je opazen v tramvaju, v podzemeljskih železnicah, v avtomobilih in avtobusih, v kavarnah, varietetih in restavracijah. Kratkotrajno povsod, kamor se obrneš — na zemlji, pod zemljo in nad zemljo. Sotestji so večinoma Rusi, v varietetih pojo s slovanskim akcentom, v »Caveau de la Terreur«, kjer prikazujejo prizore iz francoske revolucije, igrajo Dalmatinci »sanculotte!«. Stari Parižani so ogorčeni Zlasti mali užitniki, ker so tuji razpisni in prinášajo dragotino. Tudi stari »prix fix« v v Latinski četrti izginjajo pred raznimi kitajskimi, indijskimi, arabskimi, armenskimi, turškimi, grškimi in zimorskimi restavracijami. Manika samo še ljudožrška restavracija, pa bi bila vsa plemena enakopravno zastopana. Ali kar se tiče samega Saint Michela, bi tu gotovo v slučaju plebscista odnesli zmago Jugoslovani in bi pretvorili naziv tega starega pariškega bulvarja v »Svetege nadangela Mihaela«.

Človek se ne more niti obrniti, da ne bi našel na vsakem koraku kakšnega rojaka, prav kakor da živi v Beogradu, v Ljubljani in Zagrebu. Nedavno tega se je neki Beograđan, ki je bil pravkar došel v Pariz, nemilo ušel v svoji naivni veri, da je Pariz vendarle nekako bolj francoski. V neki restavraciji je napravil v srbskem jeziku žaljivo primero na račun natakarija »Francoza«, misleč, da ta ne razume. Ali »Francoz« je odgovoril takoli z znanim ljudskim izrekom, ki jo je povedal tako ergerično, da je lepo in točno ne bi mogli slišati niti v Beogradu! Neki mladi srbski književnik je neprestano ubeval srbski družbi v Parizu, da bi se naučil francoske. Menjal je hotele, kavarne, restavracije, ali kamorkoli je prišel, povsod je naletel na rojake. Pobegnil je s Saint Michela na Montparnasse, a tu je padel isto tako v družbo naših umetnikov. Končno je vendarle našel nekega Francoza in oba sta se mčila v vse dan, da bi govorila francoski. Zvečer je bedni Srbin doznal, da je ta Francoz Hrvat in Zagrebčan. In se-

»Kaj pa je vendar zagrešil?«
»Ta žalitev! Pomisli! Rekel je, da vrečim kakor papiga,« je zaihnela.

»Ni mogoče!« sem dejal in se prihujeno nasmešnil.

»Da, da! Pa ko bi ga kaj žalila! Prav nič ga nisem. Prišezem.«

»Posebno laskava ni ta primera. To je res. Toda tako hudo žaljiva pa tudi ni, med zakonci namreč, da bi bila kar povod za ločitev,« sem ji razlagal.

»Ne pa ne! Tega si ne dam reči, da sem papiga,« se je razvnela. »Že sedaj me zmerja, ko sva šele nekaj mesecev poročena! Kaj bi šele bilo čez nekaj let! Kar tožbo vložim!«

»Ako sem te prav razumel, ti mož ni rekel, da si papiga, ampak je rabil miljejšo besedilo.«

»Kaj bi slepomisli! To je vendar isto. Ako me primerja s papigo, sem ali papiga ali pa nekaj njej podobnega. Ali nimam prav? Zato prosim, kar vložim tožbo!«

Izprevidel sem, da v tem trenutku ni dostopna za pametno besedo. Ker sem jo za dobro poznal, sem bil uverjen, da se premisli, ko se pomiri. Zato sem imel zadevo za to, kar je bila, za

navadno zakonsko zastranico, ki je bolj smešna kot resna.

Odvrnili sem torej: »Dobro! Toda vedi, da se razporočiti ni tako lahko, kakor misliš. — Da, da! Pozakoniti se ni težko, ampak razzakoniti se, to je trd oreh. Trikratni pravni poizkusi pred sodnikom so zaželenemu izidu pravde skrajno nevarni. So kakor zanke, ki jih nastavi sodišče, da se zakonca spet zamotata v zakon. Ako se ne pobotata že pri prvem poizkusu, je skoro gotovo, da se poravnata pri drugem ali vsaj pri tretjem. — Ni čudo! Vedeti je treba, kako sodnik sili v nju. Zdjaj prigovarja možu, zdjaj ženi, zdjaj zlepa, zdjaj shuda, zdjaj polaga roko tega v roko onega, in kar je še več takih mešetarskih zvijač. Tako da sta pravdača nazadnje vsa zmedena in si mislita: Napravite z nama, kar hočete, samo, za boga, končajte skoro že to duševno torturo! — Res da! Konec je ta, da ju spet zapro v zakonsko kletko.«

»Pa zakaj vse to?« je vzkliknila sestrčina. »Čemu je treba treh pravnih poizkusov Ali ni eden dovolj?«

»Zakaj? — Mislim, da zbog tega, ker se je tudi poročni oklic izvršil trikrat.«

»Kaj? — Mislim, da zbog tega, ker se je tudi poročni oklic izvršil trikrat.«

»Kaj? — Mislim, da zbog tega, ker se je tudi poročni oklic izvršil trikrat.«

»Kaj? — Mislim, da zbog tega, ker se je tudi poročni oklic izvršil trikrat.«

»Kaj? — Mislim, da zbog tega, ker se je tudi poročni oklic izvršil trikrat.«

»Kaj? — Mislim, da zbog tega, ker se je tudi poročni oklic izvršil trikrat.«

Kino

Corinne Griffithova o modi in eleganci

Ze delj časa me naprošajo, naj napišem članek o tem, kako naj se moderna žena oblači. Ponosna sem na to prošnjo, ker iz njih posnemam, da me smatrajo za ženo, ki se zna oblačiti.

Na samo vprašanje pa ni lahko odgovoriti. Mnogo laglje bi bilo napisati članek o onih ženah, ki se slabo oblačijo. Po moji sodbi je vsaka ženska, ki vztraja pri črni, slabo oblačena. Vsaka obleka se mora tipu žene tako prilagajati, da si človek te žene niti ne more drugače predstavljati, pa tudi, da je v večerini toaleti v obleki za na ulico ali v kakršnem kol družem obdelu.

Cepprav sem v mnogih filmih igrala glavno vlogo, mi vzlic temu ni mogoče dati dobrih nasvetov o oblačenju, ki bi splošno veljali za vse ženske. Vseko na je najslabše prepuščati izbiro blaga in kroja modnemu salonu. Zakaj čeprav ima krojač toliko okusa, da zna obleči ženo popolnoma v skladu s tipom, ki ga predstavlja, s tem še ni vse opravljeno. Ni važno samo to, kakšna je obleka, vedeti je treba tudi, kako je treba obleko nositi.

Da ne bo moja sodba samo negativna, naj povem še nekaj pozitivnega. Menim, da je prav, da se nosite kar najbolj preprosto. Elegančne, tako zvane »velike« toalete ni tako lahko nositi kakor bi si kdo mislil. Ni dovolj, da je obleka elegantna po blagu in po kroju, nego mora imeti žena, ki jo nosi, eleganco tudi v krvi. Jaz se najraje oblačim preprosto. Tako zvanih modelov ne nosim in sem ponosna, da je vsa moja garderoba izdelana po mojih lastnih navodilih.

Kaj so jim bili stariši

Redko se zgodi, da se že mladi otroci praviljajo za igralški poklic, a še to po večini le tedaj, če so jim stariši igralci. Kakor n. pr. zdravnik nočejo, da bi se jim otroci posvetili njihovem poklicu, tako tudi igralci ne marajo, da bi njih sinovi postali igralci. Zato je umljivo, da izvirja le malo filmskih veličin iz igralških rodbin.

Roditelja Johna Gilberta sta imela sejmško panoramo, oče Renée Adoréejeve pa je bil slaven cirkuski klovn.

Ralph Forbes poteka iz navadne trgovske rodbine, toda njegova mati Mary Forbesova je bila nekoč na glasu znamenite angleške gledališke igralke. Aileen Pringlova je hči predsednika Zveze trgovcev v San Franciscu. Oče Marvona Davisona je odvetnik. Lew Cody je sin bozatega angleškega trgovca, oče mlade Joan Crawfordove pa je lastnik kinematografa.

Oče Conrada Nagela je komponist.

William Haines je izjemoma hotel postati isto, kar mu je bil oče, namreč borzni mešetar; ko je pa videl, da to človeka lahko mnogo stane, si je premislil. Tudi Ramon Novarro bi bil imel postati trgovec kakor oče, toda izjavil je, da se mu zdi mnogo lepše blago kupovati kakor prodajati.

Adolphe Menjou o poljubu nekdanj in sedaj

Preden je bil Adolphe Meniou odkrit kot filmski igralec, se je bavil z maršičem. Mnogo časa je potratil na enak način, kakor dela še danes kot inak v svojih filmih; deloma se je učil za svoj bodoči inženjerski poklic, ves ostali prosti čas pa je žrtvoval svojim pesniškim ambicijam. Iz tistih časov izvira tudi njegove misli o poljubu, ki jih v naslednjem prinašamo:

»Že stari Germani so se mnogo poljubovali, najbolj popularni pa je bil poljub pri starih orijentalcih. Ti ljudje so znali uživati: kadarkoli so sklenili kako pogodbo, ni pri tem zaslužil niti odvetnik, niti notar, nego je pogodbo potrdil samo poljub. Zaradi tega je marsikateri mladenič, ki je sklepal če tudi slabo pogodbo s kako lepotic, pri tem še zaslužil, po drugi strani je pa propadlo mnogo sicer dobrih kupčij, ker je ena stranka izjavila: obžalujem, pregrdi ste.«

Dandanes pa je stvar druga in poljub ima svoj dedeklog zgolj še v privatnem življenju. Večinoma zvečer. Nekateri ljudje bodo sicer rekli, da je za mladeniča ali dekle mnogo važnejše, da ima lepo dušo, da je značilen ali značajna, da ima lepe lakti ali mnogo denarja, kakor da za dno dobro poljubljati. Tem nazorom se imamo zahvaliti, da se do danes še nikjer ni vršila nikakva tekma v poljubovanju in da še ni nobena univerza sklenila podeliti za to spretnost doktorat honoris causa.

Danes poznamo najlepše ženske v posameznih državah, poznamo kraljice mode, vemo, kdo je najboljše plačal, kdo spiije največ pivja vina, vode ali mleka, toda nihče se ni doslej brigal za to, da bi razpisal natečaj, kdo najbolje poljubljuje in kje in kdaj naj se vrši ta vrsta službe hožje.

Poljub je privilegij za 16- do 35letne ljudi sezona je polje.

Od starejših se poslavljamo s poljubljanjem roke, kar je znamenje spoštovanja. Pri mlajših pomeni slovo s poljubljanjem

»O ne! Z menoj že ne bodo uganjali burk. Ko sem se možila, so me enkrat oklicali za trikrat. Zato mora tudi samo enkratno spravno pogajanje veljati za trikratno.«

»To bi utegnili držati,« sem odvrnil z navidezno resnobo. »Enkratni za trikratni oklic, enkratno za trikratno pogajanje! Brž ko pridem domov, hočem pogledati, kaj pravi o tem codex iuris matrimonialis. In če je tako, kakor sodiš, tedaj je ločitev trikrat verjetnejša. Ako ne, tedaj imamo pa preporno vprašanje, zaradi katerega se boš lahko pravdala vse svoje življenje. S tem bo pa vsem ustrezno: Ti pridobiš čas za premislek, sodniki dobijo nekaj dela, odvetniki nekaj zaslužka, jaz pa nekaj zabave.«

»Kakšne zabave? Ti zbijaš šale iz moje nesreče!«

»Ne jočem se res ne, ker nimam za to vzroka. Hočem pa reči: višje vrste zabave, ki izvira iz altruizma in človeka navdaja z zadovoljnostjo, kadar dozna, da je ustreget vsem.«

Moje norčevanje je bilo pa vendarle predebelo, da bi se sestrčina ne začeli lotevati dvomi. Zato sem nadaljeval z resnim obrazom: »Torej jutri se snideva na postaji. Videla boš, kako odločno

roke žalitev.

Se nekaj: Cimboli se ženske starajo, tem rajši imajo poljubčke (namreč one iz slaščičarne).

Kakor vidimo, Adolphe Meniou ni zloben samo kadar igra v filmu, nego tudi kadar piše članke.

Ernst Lubitsch

Avionortret

Uverjen sem, da so se moji stariši šalili, ko so mi dali ime Ernst, kar pomeni v nemščini resen.

Resnost se je v mojem življenju začela šele s šestim letom, ko sem prišel v dunajsko ljudsko šolo, ki se je zvala »Sofija«. Edino, kar mi je bilo na vse štoli simpatično, je bilo njeno žensko ime.

Z učitelji sem bil precej zadovoljen, oni pa z menoj menda ne. Naibže jim ni bilo po godu, da sem se namesto z matematičnimi formulami in z latinskimi stavki rajši ukvarjal z Devico Orleansko.

Maj v Berlinu

Najlepši berlinski letni čas je pomlad, ki se razbohoti v vsej krasoti v solnčnih dneh maja, ko zacvetijo lipi »Unter den Linden« in se odene pravilčno razkošni Werder v bujno odelo stakno iz milijonov cvetov. Vsa tako so mi govorili v pusto dolgočasnih, deževnih zimskih dneh moji berlinski prijatelji, ko sem se jezil nad večno megleno deževnim vremenom, z dnevi dolgi kot leta.

In kakor nisem nič kaj verjel tem obetom, poznavaoč nenadkriljivi berlinski lokalni patriotizem, kateremu je vse kar je berlinskega »kolosalno in svetovni unikum«, tako sem bil s prihodom pomladi res prijetno presenečen.

Vesna je prispela v Berlin preko noči in izpremenila sicer tako pusto enolično ulično kanjono s stotinami, kot jace jalcu podobnimi stanovanjskimi vojašnicami v prijetne z zelenjem odelo drevede, ki dajejo Berlinu neko čisto posebno obličje. Nebo je svetlomodro brez oblaka. Solnce sile malone skoro pretoplo in človek že išče v opotekenskih urah sence, ko se spreha med brhikimi Berlinčankami po široki »Tauben-zeilenstrasse« in ogleduje razkošne toalete sprehajajočih se, ali kakor pravijo Berlinčani, »pohajkajočih« dam. Ožarjene po pomladanskem sol-

Ko me učitelji niso več marali, sem jim dokazal, da sem pametnejši od njih ter sem popustil. Pametnejši od njih.

Za gledališko kariero, o kateri sem sanjal, sem bil takrat še premal. Zato sem odšel v trgovino z manufakturnim blagom, toda drama je še dalje ostala moja skrivna ljubezen.

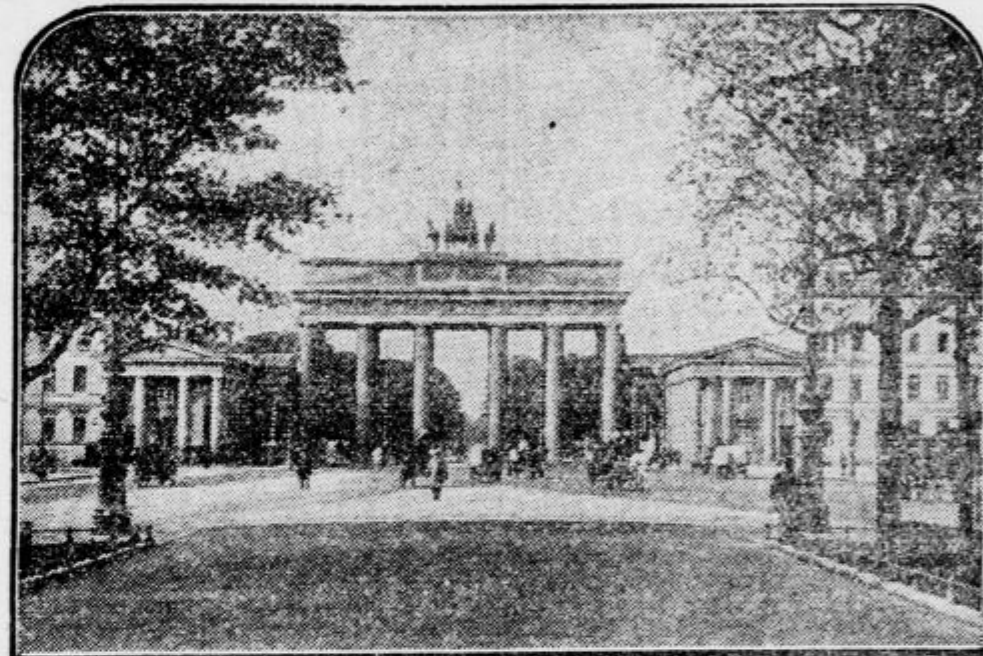
Leta 1911. se mi je slednjič posrečilo, da sem prišel k Reinhardt. Takrat sem se skrivoma že pečal s filmom in moji prijatelji se danes zlobno trdijo, da so tisti filmi samo zato ugajali ljudem, ker sem bil v njih neznanosno smešen. Jaz pa mislim, da je ta zlobna sodba mojih prijateljev smešna.

Vendar moram priznati, da nisem bil zadovoljen, ker so se mi smeli. Popustil sem platno ter sem se lotil režije.

Nato sem bil pozvan v Ameriko. Zavezal sem se za več let in sedaj čujem, da me hočejo ravnetelji pripraviti do tega, da bi se zopet vrnil k filmu kot aktiven igralec. Bi že, samo bojim se, da je moje moderne linije že davno konec.

lanske berlinske kraljice lepotic, ko nastopa v najnovejših izdelkih pariških in berlinskih modnih salonov.

Najlepše slike berlinske pomladi pa nudijo vzorno negovani berlinski parki in vrtni nasadi, za katere žrtvuje mesto letno težke milijone. Največji med njimi je Tiergarten, kjer lahko četa človek cele ure po belo nasutih stezicah, med jezerci, zelenimi travniki, otroškimi igrišči in avtomobilskimi cestami. Površina Tiergartna znaša okoli štiri kvadratne kilometre in odgovarja v mnogočem pariškemu Bois de Boulogne. Obisk Tiergartna pa ne preseneti, kakor bi človek pričakoval. Berlinčan med tednom nima časa za izprehod; v nedeljo pa odrine rajši v okolico, kjer se lahko po mili volji nemoteno izprehodi med prostornimi gozdovi borovcev, dočim je dovoljeno v Tiergartnu hoditi samo po potih. Največ obiskovalcev ima Tiergarten v zgodnjih jutranjih urah, ko se pade po potih za jezdece cele kavalkade lepih dam in odličnih gospodov. Jazdenje je v Berlinu posebno priljubljen sport odlične družbe, najsil se mora poslednje čase vedno bolj umikati avtomobilizmu. Nič manjši ni obisk na večer, ko se zmrzač in se prične tihi boj za klopce v grmičevju, kjer si razodevajo mladi

Brandenburška vrata v Berlinu

cu, v lahkih oblačilih, s hojo spominjajočo vedno nekoliko na »Fünf-Uhr-See«, z zvonicim glasnim smejanjem, ter prešernim čebljanjem spominjajo pri vesele Dunajčanke, kakor na tip, odgovarjajoč mrljemu moškemu prusaštvu. Ako človek malo prisluškuje njihovim glasnim razgovorom, more v devetdeset od sto slučajev čuti ime kake prominente avtoznanke ali parnika, ki bo v kratkem iz Hamburga nastopil katero od množestvenih zabavnih potovanj, ki jih prireja na vse strani sveta dolga vrsta berlinskih potovalnih pisarn. Za izpremembo pade še kaka pripomba, nanašajoča se na slučajno dnevno senzacijo, ali opazka o najnovejšem filmu, katerega izmed priljubljenih filmskih igralcev.

Kavarniški kotički na Karlshorstendamu, ki spominjajo na ljubljansko zelenje pred »Emono«, so nabito polni publike, pripadajoče gornjim desetostem, tako iz vrst aristokracije, ali plutokracije in novega filmskega plemstva, ki postaja v največjem evropskem filmskem centru — Berlinu — vedno značilnejši sloj boljše družbe. Še nedavno niso mogli modre krvi nič kaj radi sedeti za isto mizo z denarnimi močniki, ki so čez noč obogateli. Po revoluciji pa se je pričela sicer počasnica, ali tem temeljitejša demontaža pruske aristokracije in danes je plemenitost že kar vesel, če lahko sedi skupaj s kakim bančnim direktorjem, pripadajočim težki denarni buržoaziji.

Izložbe bogatih trgovskih hiš Tietz, Wertheim, Kadewe in druge, so prenatrpane pomladanske robe vseh vrst. V notranjih razkošno opremljenih prostorih pa se vrše sedaj za časa spomladanske seje redna dvakratna ogledovanja pomladanskih mod. Dvorane, v katerih nastopajo ob tej priliki manekini, so vedno polne ženskih in moških gledalcev. Saj je tudi užitek opazovati elegantne kretnje naše Jovanovičeve,

hom nastopil pred sodiščem. Vse lesti hočem pobrati iz odvetniških ropotarnic. Ni vraga, da ne bi ugnal nasprotne zastopnika, tvojega moža pa prisilil, da te bo na kolenih prosil zame-re.«

S to zagotovitvijo sem jo pomiril. Jedva je ona odšla, je prišel Šipnik.

»Kaj pa imata z Marjanco?« sem ga smeje se vprašal. »Se nista dobro prebavila medenih tednov, pa se že prepirata.«

»Kaj imava? Prav za prav nič.«

»Nič? — Sestrčina pa trdi, da si jo obkudala s papigo.«

»Ker je ona mene z medvedom.«

»Z medvedom! — Marjanca pa pravi, da ti ni rekla nič žalega. Pa še prav nič je pristavila. Prišeže.«

»Kaj da ne! Saj veš: prisega, pa ženska. — Od njene modistke sem dobil hudo zabeljen račun. Zato sem malo zagodrnjal. Ona pa kvišku. Kaj godeš kakor medved! mi je rekla. Jaz sem ji pa vrnil milo za drago: Ti pa vreščiš kakor papiga. To je bilo vse, zaradi česar se šobi.«

»Ti! Ona pravi, da se hoče ločiti, in me je prosila, naj jo zastopam. Seveda sem ji obljubil, ker drugače bi se v svoji ihti res utegnila zateči h kakemu

tujemu odvetniku. Potem, ko se premisli — in da se bo, o tem ni dvoma — bi ji bilo pa žal, da je javno razobesila domače perilo. Zato sem ji naročil, naj pride jutri na postajo, da se peljeva v Celje k sodišču. Imam kakor nalašč nekaj opravila ondi, tako da mi pot ne bo odveč. Pridi pa tudi ti! Prepričan sem, da se sprijaznita že med vožnjo in namesto tožbe bomo imeli spravo.«

»Pridem. Toda odpuščanja je ne bom prosil. Naj napravi, kar hoče!«

Drugi dan smo se sešli na postaji. Jaz s kodeksom iuris matrimonialis pod pazduho, Stanko s površnikom, sestrčina s plaščem in pompaduro. Ker so za savinjski vlak v tistem času imeli samo po en oddelek drugega razreda, smo se vsi trije vozili v istem predelku. Uprav to siromaštvo železniške opreme pa je bilo ugodno za mojo namero. Imel sem priliko, da sem že med vožnjo delal za spravo. Toda težko je šlo!... Na moje pomirljive besede sta odgovarjala z novimi žalitvami. Kar je trdil Šipnik, je zanikal Marjanca; kadar je on pogledal na levo, se je ona okrenila na desno in narobe, tako da sem že obupoval nad uspehom. Vendar ko je bila sila naj-

A. Verbič.

Med srbskimi književniki v Beogradu

Po močnem dežju se je izmotalo iz jutranjih megl in mrakov zao neidelno jutro. Bilo je kakor devotica v kopalnici. Od Avale tja čez srebrsko in banatsko ravan je vnoval nekak drhtelo, se gibalo, prelivalo kakor preleteno telo v vodi. In voda je tekla mirno in nasmejana. Parniki so pisale orali svetle brazde, v pristančju ob Savi je vrvelo, poplavljen polja pred Zemunom so dajala s Dunavom vred videz morskoga zaliva. Stal sem na Kalimegdanu in upal vase lepoto tega jutra.

In misli sem na te, ti zaničevani, neotemni, ti veliki, pomorni naš Beograd! Koliko devotko zaljubljenih sanj si nam že razbil, višrski sebičnej! In vendar — Rasteš v širino in višino, temno tvojeja življenja se veča, tvoji možgani se nenehoma bore s podedovanimi, še premalo brzdanimi instinkti. Izpod vnanje, pariško skrojene obleke se ti vidi primitivna sem in tja umazana spodnja obleka. Razposajen je tvoj pogled, nič kaj galantna ni tvoja post, ali je nekak na tebi, da nas mika. Zdravje, veselje, bodočnost. Vsa velika mesta so bila v svojih začetkih taka. Tako je v živi tovarni življenja: ni za zla, ki ga ne bi prebolel zdrav narod. Slabe snovi čisto izginejo v dobrih, iz kadavrov kile nove življenje.

In zdravje je v tebi. V svoji robotosti se očituje prevelik fizični sila. Preveč raznovrstni elementi se mešajo v tebi. Velik kot si, ki v njem neoprestano vro prvine in spolne človeške kemije. Ti si nastajajoče velomesto.

Nastajajoče srce Velike Jugoslavije, ki je še ni. Ki verujemo vanjo kakor v lepše življenje onkraj zemeljskih tozob.

Ali jo bo ustvaril? V dnu prezele jutra sem mislil, kako bo tu — na Kalimegdanu — čez petdeset, sto let, ko nas bo namestu trinajst milijonov petdeset, sedemdeset. Nesposobne generacije bodo pozabljene: novi rodovi bodo s modernim dekoni, s tehniko, s novo duhovno kulturo klesali našo podobo človeštva.

Nedogledna so obzorja. Kakor sremska savan nan je široka bodočnost. In vsaka ozkočrtnost bo zlomljena — tu, tam, pri nas, povsod. In noben sedanjí program ne bo veljal: vse, kar je danes veljalo in dobrega, pa bo veljalo in živelo dalje.

Spomni sem se poročila v nekem beografskem listu, kako so na mestu neznanega beograjskega pokopališča zgradili novo stanovniško kolonijo. Nekdo slavni srbski možje so bili ondaj pokopani: državniki, politiki, učitelji, prve glave Srbije petdesetih in šestdesetih let. In morda se ni zmešali za te kulti: brez pletete so šli preko njih in zvišje gledali mlademu rodu.

Neotesano je to, zoprno. Ali je znak mladosti, življenjske sile. Mladost ne preševa starih kosti in ne misli na smrt.

Tako bo idi vse nas zmlelo: te morda bodo ostale, človeške dela, vse, v čemer se zrcali velika časa in rodov.

Da, književnost, umetnost, to bo ostalo. In da bo bomo tu raznovrstni, tem bolje za nas. Samo dekadentne dobe spuščajemo umirno bolj od osebnosti. Tam, kjer se udeležuje duh, ondaj, kjer brizgajo iz samega hleva vrele kulturno-tvornosti, ni izenačenja, ni uniformiranja — tam je le svoboda stvarjanja in pravica osebnosti.

— Mi književniki malo pomenuje v današnji srbski družbi. V Beogradu nas redko kdo upošteva. Ljudem imamo krata samo bogastvo in politična moč.

Tako mi pravijo odlični srbski pisatelji ob časi vinav poznih noči uri »Ruski list«. Jazz bad je prekinjal našim pozovom, baletke so gluno razkazovale lepe noge, trebušasti vsaki so se značljivo smehljali. In videl si vsiljivost podob to bolj tanko, vendar p pomembno meščansko plast srbske družbe.

— Tudi to na današnji stoopni razumstvo. Nemaralo nujno. Provali zbog tega ne bomo, ker mislo narod, ki bi se fizično že izžl. V vseh pokrajinah naše države biva bravo ljudstvo, ki si želi napredka. Poned je še omamljeno od turških kopt, omladencevskega življenja in si jedva menca č, da pogleda v novo luf. Današnji rod hudo okoren, počesen, poln predsodkov, česar ne ume zarabiti na pravem mestu. Novi rodovi bodo odpravili nepismenost, jedli državo v novem, svobodnejšem, prividečnem duhu in obranili nadaljnemu troju vse, kar se more obraniti.

— Spoštova bodo kulturno, književnost, besedo duha, materialnem življenju.

Govorili smo takrat in ob drugih prilikah o takih poljemih in vprašanjih. Spoznal sem, kako v lahko v mnogih smereh smejajo slovensko-hrvatski, srbski književniki, možje, ki njo v sebi višje, duhovno pojmovanje življenja. Treba je imeti pravičen nazor, kulturi. — nazor, ki je daleč od topega, estreneza kulturne imperijalizma, dedše iztočnih teoracij.

Zapad ali vzhod?

Oboje. Za vse dovolj prostora na našem zemljišču, mi je udno naključje priskočilo na pomoč.

Bližaji smo zlatcu. Tedaj je njuno prerokanje dosežlo višek. »Grobjan si! Da boš vedel!« je siknila Marjanca. Ta zasramba jea moža tako razkačala, da mu ni do več mirno sedeti. Poskočil je s seja in mahal z rokami, kakor da bi tel razkrehniti stene predelka. Med ti je vlak privozil na postajo. Dr-dr-ri se je ustavil, kar je povzročilo toli sunk, da je Šipnik izgubil ravnotežje. Omahnil je naprej in tebejni svojiasprotnici naravnost v naročje. Hkrati se je s police usula padura in napos bums! je zdrknil in ne še moj cod turis matrimonialis ter butnil Šipnika na glavo. Ko se je pa homotal v žetem naročju, se je neje razklenila in varnika, ki jo je imela pripeto na šti, in se zapičila v možev telovnik, do da sta bila mož in žena zdaj skčana v pravem pomenu besede.

Vrlo drastično bila slika, ki se je ponujala mojim dn. Enake ne vidiš v nobeni galeriji-kvečjemu v kinu. Predstavljala je v klobčič, ki se je homotal sem, horal tja, ne da bi se mogel razmotati.

Si zemlj. Ali prvo je, da se otrešmo čemur ozkočrtnosti in priznamo načelo razliknosti v enoti.

— Človek čuti v Beogradu, kako ga vsega prešinja občutek širine. — Je rekel slovenski književnik, ko smo stali na Kalimegdanu in zrl, kako se združujeta Sava in Dunav.

— Tu širina, pri nas globina. — Je pripomnil drugi. — Mi smo valeni metode, organizacije, podrobnega dela. Oni so blesteli v pobudah, v širokopoteznih načrtih, a pri izvajanju zamisli so površni in njih čut za važnost podrobnega dela je premalo razvit. Srbi so bolj familijarni nego socialisti.

— In vendar se spajamo kakor Dunav in Sava. Širina potrebuje globokost.

Srbski književniki. Spoznal sem jih celo vrsto. Pri pesniku bi zadostovalo, ako spoznaš njegove spise. Ali samo zaljubljeni kizmatizisti se lahko »razočarajo«, če se jim njihov pesniški mačk ob kakih priklji razkrije kot vsakdanji človek. Če pa gledaš nanj kot na človeka, opaziš, da se v marsičem razlikuje od povprečnega človeškega tipa. Včas ti zaustavi samo v očeh ali v kaki gesti, najčešče pa ti razodene beseda.

Srbska književnost je vžile vsej »križi« močna. V nji je precej tuje znesi — politure iz Pariza, Londona, Münchena. Ali važnejši so domači samorodni živili. Razigrana sremska in vojvodinska ravan s raznoterimi naselenci; Sumadija z inteligentnim, praktično usmerjenim ljudstvom. Južna Srbija s balkansko primitivnostjo, s starokopitnimi običaji, s sledovi davne preteklosti; heroizem obožujoča Crna gora; fanatična, trda Bosna Hercegovina, renesančna, od sinjega morja nasmešana Dalmacija — vse to priliva srbski književnosti čedalje več osvežujoče izvirnosti. Če vzamemo srbsko in hrvatsko slovstvo v celoti, je pestrost še večja.

Te samonikle živile — ta »duhovni« razlikni pokrajin — pretakalo v srbo-hrvatsko literaturo nadarjeni, inteligentni in kultivirani pisatelji.

Če se seznanis z največjim lirikom srbske Moderne, s Jovanom Dučićem, boš težko občutil v njem nekovego Hercegovino, ker je g. Dučić kot dolgoletni diplomat zelo kultiviran Evropec. Obraz mu je živahen, bister, kretne očituje človeka, ki je vajen parketov. Rad govori o literaturi, o svetu, o politiki. Zanima ga vse, kar je lepo: pejzaž, nebo, krasne žene. V Sumadiji smo sedeli v kmečki gostilni. Kako so mu plamtele oči, ko so kmetje deli šumadijske narodne pesmi. Pa tiso bosansko: »Javorina planino...«

— Slušajte, slušajte, motim vas, alaj je ovo lepo! — je vzklikal.

Ta prefinjeni gospod se je v tem trenutku čutil sina hercegovskega Krasa. In kakor nam, je tudi njemu sezla k srcu pesem o junaku, ki jedi čez zore k ljubici.

Kjerkoli je videl kakšno srbsko starino, jo je ponosno pokazal. Navdušen je govoril o stari srbski umetnosti, o monastirskih mozaikih.

— Naši umetniki so že dožjo pred Ottomom zavzeli bizantsko odreenost in imje in šablono človeškega obraza. Ko bi videli freske v naših starih manastirih! Divotal... In si občutil nacionalno gorečnost bosensko-hercegovinskega Srba.

Gospod Dučić je artist: v poeziji ceni nad vse lep, formalno dovršen verz, ki vzbuja občutje lepote in omamlja kakor vino. Francoska estetska kultura.

Z g. Velikom Petrovićem lahko govoris široko in svobodno. Doma je iz Bačke. Ravnila diha iz njega. Je eden izmed Srbov, ki so vsak dan v stiku s Slovenci. Reprezentira nas sicer le njegova služkinja, a pravi, da je pridno in pošteno dekle. Sicer dokaj pozna naše literarne razmere in se zanima za ne.

V prejšnjih časih je pisal po večini pesmi. Izdal je leta 1911. »Rodoljubive Pesme«, ki izražajo duha »kosovske« omladine. Takrat je bil zelo moderen. Danes večinoma piše v prozi. Snov zajema iz življenja Vojvodine. Na življenje gleda realistično.

V občevanju je ljubezniv in prijateljsko uslužben.

Najbližji nam je pesnik Gustav Krklec. Rodom je iz Hrvatskega Zagorja in je govoril kot deček kajkavski. Danes je že popoln Beograjčan, ima pa še našo, dejal bi, slovensko mehko. Lep fant je. — Zakaj ne bi tega zapisal, ko mu vse žene priznava? Živi od narodnega gospodarstva, z dušo pa je ves v poeziji. Njegov smehljaj je lično mehak. Tako se smejejo sanjavi dečki. In v njem le še kljub »borznim« polomom mnogo sanlavosti. Zdal je v tisku nova pesniška zbirka »Izlet u nebo«, za jesen pa pripravila antologijo slovenske moderne lirike v srbsčini. Pozna vse naše sodobno slovstvo.

Pred menoi se vrste množi družni znanci. Gosp. Milan V. Bogdanović, kritik, urednik »Srpskega Književnega Glasnika«. Povabil nas je v lepe uredniške prostore v 4. nadstropju palače »Akademije nauka«. Resno-

Tedaj jaz: »Zdaj se pa takoj spravi-ta, ako hočeš, da vaju razrešim! Pa pri tej priči, dokler sta tako rekoč eno telo! Če ne, pa idita tako speta in zvezana pred starega sodnika, ki sodi o razporokah. Res govorijo o njem, da se sromak zaradi hudega svetozalja ni nasmeljal že celih deset let. Toda ne dvomim, da čemerikavi starec buhne v grohot, ko bosta privrtulila predeni nekako tako, kakor je vrtuljil Aristofanov pračlovek.«

Ta pretnja je zalegla. Na mestu sta se pobotala. Kaj sta pa tudi hotela, ko sta bila itak že napol objeta!

Od tistih dob je bilo minilo več let. »Kaj pa papiga in medved?« sem ju vprašal nedavno tega, ko sem ju posetil. »Ali še smatrate ti dve nedolžni živali za povod razporoke?«

»Ne več,« je odgovorila gospa. »Dandanes so ločene žene premalo interesantne, ker jih je preveč.«

»In pa,« je pristavil Šipnik, »ker ni-sva več tako občutljiva. V teku let sva se privadila marsičemu, kar je še mnogo hujše od papige in medveda.«

»Kaj ne da!« sem pritrdil. »Ščasoma se človek vsemu privadi. Pravijo, da celo kurjim očesom.«

ben, zelo kultiviran intelektualac. — Gosp. Vlada Popović, doktor univerze v Cambridgeu, največji srbski poznavatelj Shakespearea, pomočnik slovečega univerzitetnega profesorja Bogdana Popovića. Prijetno se mu pozna angleška kultura, ki je dala njegovemu zdravemu šumadijskemu značaju nek posebno prikupljiv blek. Mnogo ga zanimalo duhovne vede. Bavi se s primerjačnim verstvom, s antropozofojo, s freudizmom. — Dve literatki: Ga. Izidora Sekulićeva, fina dama z bogatim duševnim življenjem, izborna stilistka, prevajalka O. Wildea »De profundis« in drugih del, doljemljiva za najtise vibracije duše, za religiozno zlitje s prirodo, z božanstvom. Potem gđ. Desanka Maksimovićeva, najboljša moderna srbska pesnica, mlada, simpatična dama, s katero se da lepo kramlati in ki je skromna in nežna v svoji duši kakor njena poezija. — Z mladim pesnikom g. Božidarom Kovačevićem sva ob polnoči po ulicah razpravljala o slovenski književnosti: marsikaj našega pozna in se zelo zanima za nas. Nemara bo za »Sro Književno združenje« posbil našega Zupanića. — G. Miloša Gjurića, ki mnogo piše o iztočni miselnosti in o filozofiji zgodovine, so posebno zanimali slovenski filozofi. Čudil se je, da imamo Slovenci tako malo filozofov, ki bi pisali — kakor pri Srbih n. pr. Knežević — sentence in maksime ali ki bi tesno združevali vsakdanje življenje s filozofijo.

— Pri vas sem se nadejal temu. — mi je rekel.

Zakaj, pri Srbih je književnost vžile »materijalizacijo« javnega življenja tudi kvantitativno močna in sila mnogovrstna. Ondi se sorazmerno veliko izdala. Čeprav knjige ne gredo v velikih nakladah. In knjižni trg nudi res pestro izbiro: tudi prevodna književnost je obilna.

— Mi moramo priti tako daleč kot Švedi, ki jih je malo po številu, ali vsaka boljša knjiga izide v nakladi 40.000 izvodov. — Je rekel g. Kašanin, prikupni umetnosti zgodovinar. — Vaše knjige se pri nas ne čitajo, naše ne pri vas. Lahko bi dosegli da bi vsaka naša mestna občina naročila za občinsko knjižnico n. pr. »Ljubljanski Zvon« in vsaka vaša n. pr. »Srbski Književni Glasnik«. To bi koristilo našim časopisom in bi bilo v prid tudi našemu medsebojnemu spoznavanju.

Gosp. minister Grol je na našem banketu sprožil pomemben predlog: Veliko založništvo Zveze jugoslovenskih pisateljev.

Kulturni pregled

Ljubljanska drama

Začetek ob 20.

Nedelja, 20. maja ob 15. Herman Celjski. Ljudska predstava pri zniž. cenah. Izven. Ponedeljek, 21. maja. Zupan Stilmundski, A.

Ljubljanska opera

Začetek ob 19.30.

Nedelja, 20. maja. Zaljubljen v tri orante. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven. Ponedeljek, 21. maja. Zaprt.

Mariborsko gledališče

Nedelja, 20. maja ob 20. »Dobri vojak Švejk«. Kuponi. Znižane cene. Zadržnikrat. Ponedeljek, 21. maja. Zaprt.

Torek, 22. maja ob 20. Svet. A. Kuponi.

Trstenjakova razstava v Mariboru

Akad. slikar Ante Trstenjak razstavlja v Mariboru (mala dvorana Uniona) mnogo slik iz Pariza, Normandije in Bretonije. Ko je razstavil svoja dela v prestolnici Francije, so pisali francoski časopisi, da je Trstenjak pristen umetnik, ker ume izražati talnost pokrajine. Trstenjak se poslužuje akvarela, ker je to obdelovanje najneposrednejše in najhitrejš, poslužuje pa se ga v tonih globine in toplote, katere najdemo v tem načinu upodabljanja neobičajno redko!

Tak glas gre torej o našem Trstenjaku v tujini skozi narod, ki je pasčen s kulturo najboljših umetniških proizvodov. Zlasti pa vzbujajo pozornost njegovi akvareli, v katerih je velik mojster in katere obdeluje z nepriljeno, grandiozno tehniko. V novejšem času najdemo pri njem umotvore, ki na njih zaokrožuje barvne ploskve s tipičnimi krivuljami lahkega poleta ter daje z njimi obrise, ki se strnejo v gotovi razdalji v očeh opazovalca neprisiljeno v harmonično formo podanega predmeta.

Zelo pri srcu so umetniku motivi ob vodi, katere nam podaja deloma na platnu, deloma v akvarelih v primernih hladnih tonih, kjer postavlja ob reki Senni v krasni perspektivi oriaške mostove ter ozornne palače, ki se zrcalijo kakor v lastnem dopadanju v temnozloboki vodi. Ljeto privlačen je zlasti »Pont neuf« s svojo lubko slikovitostjo, »Kanal bretonskega Morlaixa«, zastražen s starodavnimi hišami, mikavna pa je tudi študija »Iz parka v Mariboru«, kjer se je menda poslovil umetnik od starega labuda, nadalje »Paris ob Senni« ter slika »Ob vodi«.

Sicer izrazit krajinar, nam je podal Trstenjak tokrat tri akte, ki nas pa ne morejo preveč navdušiti; zdi se namreč, da je v »sedemdeset« premalo študija ali preveč »modernosti«; ležeči akt pa ima v spodnjih ekstremitetah skorodno banalno pozno, vsekakor pa so oči dveh zelo živahne in odkrite ter odškodujejo gledalca za vse ostalo.

Nad vse naravna in posrečena je »Pomladanska idila«, ki izzabi vsakemu opazovalcu prisrčen smeh. »Juniter pluvius« je odet skoro v tople pomladanske oblake, ki imajo edini namen namočiti zemljo.

Poglejmo si še »Narodne noče Bretonce« na božji poti s izrazitimi klobuki. Po formah na njih spoznaš prebivalce vsake vasi. Trstenjak posega v svojih motivih tudi v socialno stran življenja s »Brezdomovinci«. Dočim je žena nesrečne dvojice zlezla v svojem obupu skorodno k tlom, drži mož še kolikortoliko pokoncu ter mu sile na obraz svetlobni trak upanja na boljše čase.

Ni pa priredil tri Trstenjak menda še nobene razstave, ne da bi ne pokazal vsaj nekaj miljeja iz svoje domovine. To so njegove priljubljene kmečke baite iz Priekije in Lutomerskih gor. Tako nam je podal tudi toot »Milin v Priekiji«. — In edini »Milin na veter«, katerega pa je baie, kakor smo iz Priekije izvedeli, uničil vihar — ter je rešil spomin nami umetniški čopič Trstenjakov.

Po dolgem času spet velik dogodek na slovenskem književnem trgu.

Ob stoletnici pisateljevega rojstva.

NOVO!

L. N. TOLSTOJ

NOVO!

Ana Karenina

ROMAN

Prevel VLADIMIR LEVSTIK

Dva zvezka s malone enajseto stranmi

Tiskano na najboljšem papirju, vezano v črno ali vijenjo platno s bogato pozlačeno, moderno stiliziranimi vrhom po izvrnem umetniškem načrtu, v želati nastem omotu in kartonasti kaseti.

Cena za oba dela skupaj Din 250.— (po pošti Din 10.— več).

Plačljivo tudi v obrokih.

Roman nudi izredno bogastvo filozofskih in moralnih idej, mojstrsko osvetljene z naravnost fanatično resničnostjo obdelane najgloblje in najintimnejše probleme ljubezni in zakona ter pomeni za vsakogar nepozaben in pretresljiv notranji doživljaj.

Izdaja predstavlja eno najsilnejših del svetovnega slovstva, višek slovenske prevajalske umetnosti in obenem vrhunec dosedanje slovenske knjižne opreme.

Vaš dom in vaša knjižnica ne smeta ostati brez nje.!!!!!!

Naročila sprejema: Zvezna Knjižarna, Ljubljana, Marijin trg št. 8.

Skupno izdajanje srbskih hrvatskih in slovenskih knjiž.

Godba bodočnosti? Ne. Izvedljiv načrt...

★

Da, lepo smo se razumeli. Toda vsi vemo, da so taki sestanki idila. In vemo tudi to, da je sodobno življenje daleč od idile.

Pokazalo se je, da srbski književniki priznavajo našo kulturno individualiteto, da spoštujejo naš jezik našo književnost.

In še to se je pokazalo, da se kulturna izoliranost Slovencev dá premagati s smotrenim medsebojnim spoznavanjem.

Tisti večer je bil res dozorek. Začetek nove poti? Ta pot ne more voditi drugam kot k iskrenosti, ki bodi še večja nego je dandanes, in k resnici, ki naj le ne zatemnjuje toliko predsodkov kot lo mračni sedaj.

Vzemi zemljevid Jugoslavije in boš videl, kako malo je Slovencev. Ko se voziš čez široko ravan proti Beogradu, ne čutiš skrbi in strahu. Razširil se je pojem domovine. In vemo, da smo tudi tu doma. — Taki kot smo. Nič drugačni. Slovenci. B. B.

znani poetje-avantgardisti, ki jih je sprejela pod streho berlinske revije »Der Sturm« (Pave Starčević, Jovan Popović, Ristko Ratković, Smiljan Popović). Poseben odstavek v inozemskem literarnem pregledu pa je posvečen »Zenitu«, ki se je moral zaradi prepovedi jugoslovenske vlade preseliti s svojim direktorjem Micićem vred v Pariz. Takih pojavov kot je zenitizem imajo tudi Francozi nekaj med veliko množico povsem pozitivnih vrednot. Razlika je le ta, da se iz Francije importira v tujino predvsem kleno literarno znanje, medtem ko se od nas izvaža literarni plevel. Naše zruje dobe Francozi le po utrudljivem prizadevanju naših lastnih ljudi (n. pr. Jerasov prevod Cankarjevega »Hilapca Jerneja«).

Maurice Maeterlinck, ki se v poslednjem desetletju intenzivno bavi s filozofskimi problemi, predvsem tako zvanimi metafizičnimi vprašanji, je spisal novo knjigo »La vie de l'espace«, ki jo je pravkar izdalo založništvo E. Fasquelle. Veliki flamski poet premetriva v tej zbirki esejev vprašanje prostora in večnosti ter podaja svoje misli o Bogu.

Umri je Jean de Gourmont, brat še bolj slovečega pisatelja Remyja de Gourmonta. Spisal je roman »Toussaint d'or« (Zlato rumo), več zvezkov kritik in esejov ter pod naslovom »Muzee« študije o najbolj znamenitih pisateljih. »Les Nouvelles Litteraires« ga označujejo kot duha 18. stoletja, ki se je vse življenje obdal s stariimi knjigami in rokopisi in je živel bolj v minulih časih nego v sedanjosti.

V poslednjih letih se opaža v Franciji precejšnje zanimanje za skandinavsko literaturo. Slovenci pod vplivom nemške književnosti daj časa in temeljito pozna mo švedske in norveške pisatelje nego so jih poznali v Franciji, kjer se leta, v lisenovem jubilejnem letu, gledajo tega dramatika-mojstra nekoliko po strani. V poslednjem času je bilo več dobrih prevodov Knuta Hamsuna, med katerimi je vzbujal posebno pozornost roman »Pod jesenskim zvezdom«, o katerem je napisal Edmond Jaloux simpatičen fejtoun v »Les Nouvelles Litteraires« z dne 3. t. m.

Sodeč po vesteh a francoskega književnega trga bo letošnja stoletnica Leva Tolstega dokaj poživila zanimanje za njegovo umetniško in moralistično življenjsko zapuščino. Napoveduje se tudi več monografij o Tolstemu in novi, kritični prevodi njegovih znamenitejših spisov. Vžle vsem pomankljivim stranem je knjiga Romaina Rollanda o Tolstemu še vedno najbolj popularna francoska študija o jasnopojanskem trinajstem apostolu.

Tenorist Josip Brijavec, ki je že dobro leto dni angažiran na berlinski operi v Charlottenburgu, je pretečen teden kraljal eno glavnih vlog v Montemezzijevi operi »Ljubezen treh kraljev«, komponirani na besedilo Sem Benellija.

Tino Pattiera in Ljubica Oblak - Strozzi sta dne 15. t. m. pela glavno moško oz. žensko vlogo v Verdijevi operi »Moč usode«, ki se je vpriporila v berlinski Državni operi.

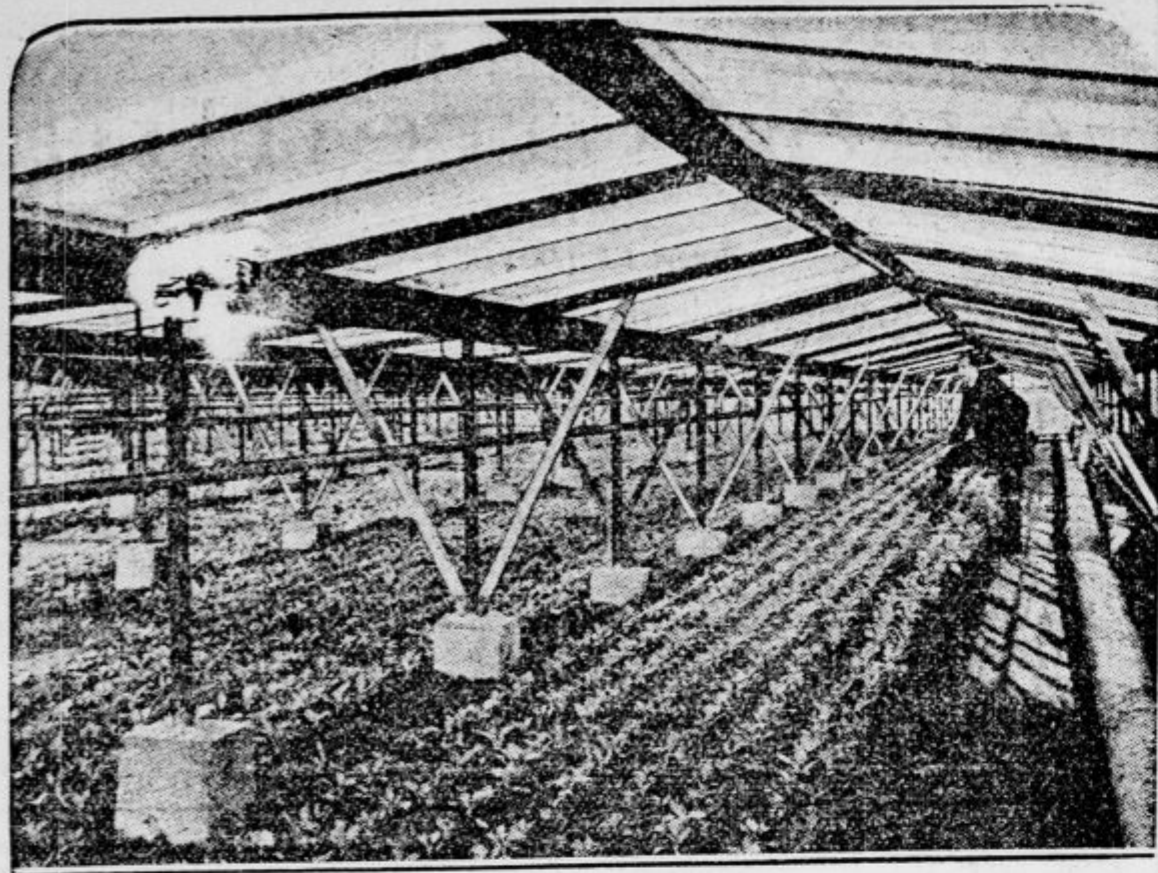
Kaj vem? — Koliko znam?

25 vprašanj iz kemije.

- 1.) Kdo je začetnik znanstvene kemije?
- 2.) Kaj je iatrokemija, kdo je njen začetnik in kako se je nazival s polnim imenom?
- 3.) Kdo je bil oni kemik, ki je prvi dokazal, da je materija večna?
- 4.) Kdo je razlil jez med organsko in anorgansko kemijo, kdaj in s čim?
- 5.) Kaj je kalorija?
- 6.) Kaj je aktinometer?
- 7.) Kako vpliva svetloba na strupeni beli fosfor?
- 8.) Zakaj ne zahtevajo večerne damске toalete posebno trajnih in stanovitnih barv?
- 9.) Kaj je katoda, kaj anoda?
- 10.) Kaj je elektroliza, kaj elektrolit?
- 11.) Kaj je izvor vsega življenja in vsega dela?
- 12.) Kaj so katalizatorji?
- 13.) Kaj so luminoferi?
- 14.) Kaj je pepsin?
- 15.) Kaj je acetilen?
- 16.) Kaj je vazelin in iz česa se dobiva?
- 17.) Iz česa se pridobiva bencin?
- 18.) Kako so imenovali v starih časih v lekarnah alkohol?
- 19.) Kaj je denaturiran špirit?
- 20.) Iz česa se dobiva rum?
- 21.) Ali je naziv glicerini (olje) kemično pravičen? Iz česa se dobiva?
- 22.) Kako se pridobiva ribje olje in katere zdravilne snovi so v njem?
- 23.) Kaj so mila v kemičnem smislu in kako se dobivajo?
- 24.) S čim je parfimirano brivsko mlo, ki diši po grenkih mandeljih?
- 25.) Zakaj se imenuje Salvarsan tudi Ehrlich Hata 606?

VAKA RODBINA
NAJPOIZKUSI
NAŠO
KOLINSKO
CIKORIJO

Iz življenja in sveta

Kako vrtnarijo drugod

V Schoenlengu na Brunsvilskem imajo vzorno urejeno vrtnarijo, v kateri gojijo vse mogoče hranljive rastline po najmodernejših načinih. Slika nam kaže veliko toplo gredo za paradižnike in sočnice.

Pejolt, čudežna rastlina

To je majhen kaktus brez trnja, domač v srednji in severni Mehiki. Huičolske in tarahumavske legende mu pripisujejo božanski izvor. Mislite si strah in grozo prvega Indijanca, ki je v svoji lakoti použil grenkljato, sočnato meso tega čarovniškega zelišča ter videl na svojih zaprtih vekah žareče bliske, ognjena kolesa, svetle slike. Pejolt namreč vsebuje neke alkaloidne, ki povzročajo kaj zanimivo pijanost oči: nepretrgano snovanje živobarvnih, podob.

A. Rouhier je v svoji doktorski razpravi: *Le Peyolt* (Echinocactus Williamsii), *La plante qui fait les yeux émerveillés* natančno popisal očesno vinjenost, halucinacije, blodne prividke. Tako n. pr. je angleški slikar pojedel nekaj takšne droge: mež je videl, kako se mu spreminja telo glede barv in oblik. Enkrat mu je noga zadobila rahlo heliotropsko odličico, drugič se mu je roka pretvorila v temnozeleno, izprevezeno z rdečimi risbami. Nato se mu je vsa obleka spremenila v pravcati pavilionski kroj. Kakor hitro je zganil kak ud, se je ta preobličil v drugačni videz. Ob naslednjem gibljaju je zablestela vsa roka v mavričnih pasovih in bila videti odtrgana od života, kakor da moli iz temnečnega, nejasnega prostora. V nekem trenutku je komolec zažarel v modrikastem plamenu. Tedaj mu je zaplapolala hlačnica. Zatem se je vsa desna stran trupla od nog do ramen zaškrila v sinjem zublju. Takisto so se razni odtiski venomer prelivali po njem... Naš Weir Mitchell je imel celo občutek, kakor da je prvokrat opazil barve, ki so mu bile dotlej nepoznane.

Pejolt pospešuje z draženjem optičnih središč ostrino navadnega vida in vpliva na zaznavanje domišljijah predstavlja. Slike so pri tej živi notranji fantazmagoniji često zasukane ter izprevržene, tako da »pejoltski bratec« venomer okreta glavo, želeč opazovati svoje blodne vidence v njih pravem položaju. Včasih so prividi zlomljeni, nepopolni, zgolj v zarodku ali zametku, in podzavestna obrazovnost jih baje ne mara dopolniti.

V pejoltski omotici nastopajo pogostokrat tudi sluhovne omame, vojalne blodnje. Vidno središče rado preobrazja slušne dojme v očesno zaznavo. Nehote se spomniš Beaudelaireve trditve: »dišave, barve in glasovi se skladajo«. Vzbuja se splošno sinestetično stanje. Ob tej priliki si utegnete prečitati opazko glede barvitosti slisnjanja, ki so ga doživeli Hoffmann, Beaudelaire, Rimbaud idr. (Lj. Zvon 1917). E. B. Putt je videl ob vsakem tiktakanju ure novo barvo, če si je pritisnil žeparko na čelo, se je obračalo sonce pred njim in zlate niti so mu migljale pred očmi. Pejoltne prikazni so mogle vale izredno žive barve, če je igral

harmonij vmes. G. Dixon je med igranjem klavirja opažal v zraku jato glasbenih not, okoli katerih so rojile zopet skupine not, ozarjenih s svetlimi bojami, itd. Vsak posameznik doživlja med pejoltsko pijanostjo takšne estetske vizije, ki odražajo njegovo dušeslovno podstat. Tako bo pejolt dragocen pomočnik freudistu, psihoanalistu. (K.)

Tri članice pariškega športnega kluba »Academia«

ki so zmagale te dni na tekmi za prvenstvo v treh športnih panogah (plavanje, tekanje in veslanje).

O velikanskem požaru petrolejskih virov

pri Pascovu na Romunskem je naš list na kratko že poročal. Očividci javljajo podrobnejše vesti.

Odsev požara opaziš do Ploestija, kakšnih 50 km od kraja, kjer divja. Gorí vsega skupaj 16 izvrtanih virov, a ker jih je še 24 v neposredni bližini, je pričakovati še večje nesreče.

Požar je nastal pri vrtanju vira številka 298. Dospeli so bili že v globočino 1400 m, kjer jih je ločila samo še tenka plast od petrolejskega ležišča. Tedaj so poglali plini to plast in vse tehnične priprave v rovu do 200 m visoko. S trenjem med sproženimi masami je nastala iskra, ki je pline užgala. Kosi železa z zrušenega vrtnega stolpa so težko ranili 5 delavcev in 1 inženjerja, ki je kmalu potem umrl. Čez nekaj časa je padel kos gorečega lesa na vir št. 268., ki je oddaljen 150 m. Vir se je vnel in na podoben način mu je sledilo še 14 drugih vrelcev. Vročina je neznosna, tako da se je mogoče gorečim vrelcem približati komaj na 300 do 400 m. V tej razdalji so postavljene straže, ki pazijo, da se ne približa nobena nepoklicana oseba in da nihče ne prižge žveplenke ali česa drugega. Pod zemljo neprestano bobni, plini nepresta-

no eksplodirajo, od časa do časa letijo iz vrelcev skale in podobne stvari v zrak. Ves prizor je zelo podoben erupciji šestnajstih vulkanov. Strokovnjaki računajo, da znaša pritisk plinov do 140 atmosfer, gašenje z običajnimi sredstvi je torej nemogoče. Množino gorečih plinov cenijo na 200.000 do 300.000 kubičnih metrov, tako da bo požar trajal lahko še tedne in mesece. Gorijo tudi mali gozdovi v bližini, kar nevarnost še povečuje. Poleg že omenjenih 6 ranjenec je bil smrtno ranjen še en delavec. Materijalno škodo cenijo doslej na 120 milijonov lejev, vse fabriške naprave na gorečem ozemlju, vsi stroji so uničeni.

Požar menijo ukrotiti sedaj na ta način, da bodo zvrtili predore do gorečih vrelcev in jih zasuli z zračnimi stiskalnici. Do izvedbe tega načrta bodo prešli gotovo cele tedni in med tem bo vsako drugo delo na tem ozemlju povsilo.

650 km brez postanka

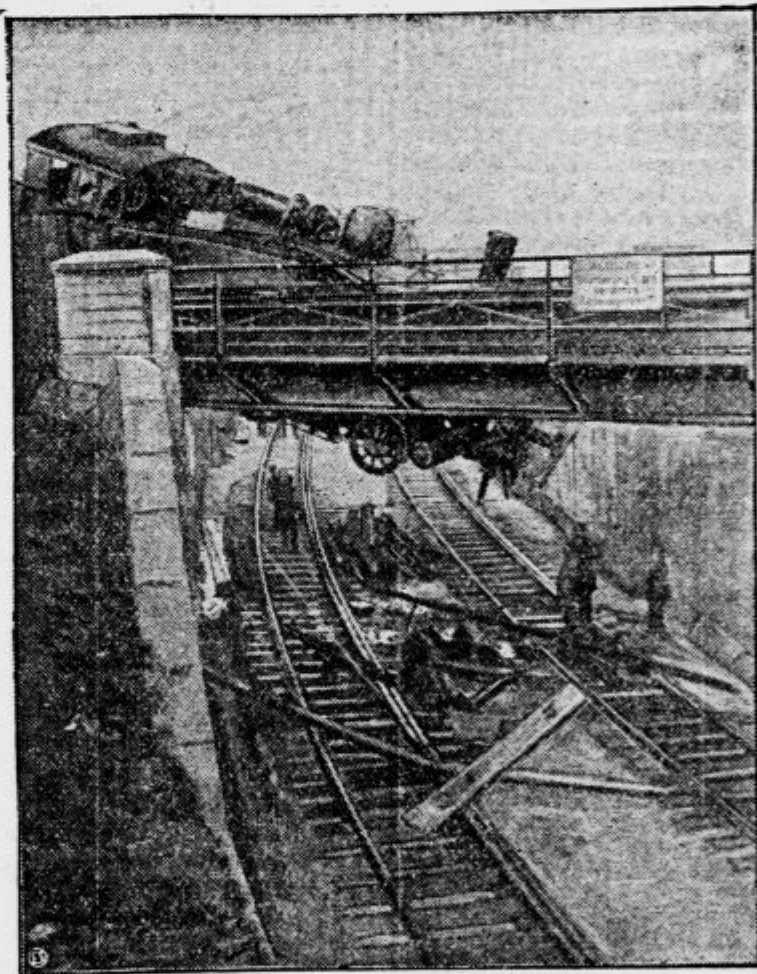
Z rekordom v brzi vožnji na veliko daljavo se je ponašal angleški brzovlak med Londonom in Carlileom. Vozil je 480 km brez postanka. Nobena druga proga v Evropi ni bila tako dolga in Angleži so se s tem prvenstvom v modernem prometu radi pobahali.

Te dni pa je dosegel angleški železniški promet nov rekord. Vlak, ki brzi med Londonom in Edinburghom, teče 650 km ne da bi se ustavil. Kakšna je ta vožnja, si lahko predstavimo, če pomislimo, da grmi ekspres na tej progi s srednjo brzino 80 km na uro.

Da je dosegel brzovlak takšno naglenco, je bilo treba premagati ogromne tehniške ovire. Lokomotiva, ki vozi iz Londona v Edinburgh, dirja nekaj nad 8 ur in vozi s seboj 12 ton premoga ter velikansko zalogo vode. A ne le na tehniške pripomočke, tudi na ljudi, ki vozijo ta vlak, se stavljajo ogromne zahteve.

Strojevodja in kurjač morata napeti vse sile, da obvladata situacijo na šurni vožnji. Kontrola časa in kilometraže je zelo natančna in zahteva ne le veliko spretnost, ampak tudi veliko odgovornost. Zato se vozi s to lokomotivo vedno tudi inženjer, ki pazi, da se stroji pravilno regulirajo in da se ne zgodi nobena tehnična napaka, ki bi lahko izzvala usodne posledice.

Razume se, da uporabljajo Angleži za ta brzovlak najboljši premog in tudi najbolj izkušene ljudi. Angleški železničarji se za mesta na tem vlaku kar tepejo, kajti služba je ne le krajša po času, ampak tudi boljše plačana, kar še bolj pomnožuje konkurenco.

Lokomotiva, ki visi na mostu

Med dvema postajama v Berlinu je skočila ranžirna lokomotiva iz tira. Nesreča se je zgodila baš na mostu. Lokomotiva je s svojo težo prebila prostor med obema tiroma in je obvisela na nosilcih. Človeških žrtev ni bilo.

Pokopališče kot skladišče

Angleška vlada je sklenila, da osnuje veliko skladišče za letalske potrebščine, kurivo in olje na otoku Sabie Island, 290 milj od Halifaxa. Dosedanji poleti preko Atlantskega oceana so ta otok zanemarjali, a odlej jim postane veliko oporišče. Prva pošiljka omenjenih potrebščin odide že v nekaj dneh s parnikom proti otoku, ki je bil do danes med mornarji znan pod imenom »Pokopališče v Atlantiku« zaradi neštetihi brodolomov, ki so se dogodili v njegovih čerch.

Gora se premika

V poslednjem času so se opetovano udrlj zemeljski plazi v severnem delu masiva Pece, kar so povzročila neprestana deževja in morda tudi zadnji potres v Južnih Alpah. Posebno močan je ta pojav nad Bistrico, kjer se pomika že delj časa velik kos terena polagoma, toda neprestano v dolino. Tam se dviga drevje s koreninami vred iz tal in nastajajo razpoke, iz katerih vre modrikasto blato, ki je baje pomešano s črnim premogom. V okolici tega plaza so evakuirala vsa bivališča.

Znake ozdravljajo bolezni

Francoska poštna uprava ne dovoljuje rada izdajati znamk v dobrodelne namene. Vendar je pred nedavnim takšno dovoljenje dala Narodni družbi za pobijanje tuberkuloze, ki je spravila nato v promet novo znamko. Na tej znamki je naslikana deklica, ki pošilja z roko poljub suncu. Francoski filatelistični list »Echo de la Timbrologie« pripoveduje sedaj mogoče dogodbo, ki kaže, kako je sprejelo ljudstvo akcijo družbe proti tuberkulozi. Neka preprosta žena v Bretonski je imela na podagri bolnega moža, ki mu vsa zdravila niso nič pomagala. Tedaj je slišala o novih znamkah za pobijanje bolezni. Šla je in jih je kupila celo polno ter jo pripeljala možu na bolno nogo. In zgodil se je čudež: mož je bil čez nekaj dni skoraj zdrav, bolečin ne čuti več. Od takrat prisega dobro ženica na zdravilno moč protituberkuloznih znamk in jih povsod priporoča. Nič čudnega, če je prodaja v tistih krajih silno narasla.

Ministri na oddihu

Angleški notranji ministri sir William Johnson Hicks se zabava na deželi v svojem prostem času s rejo prašičev. Posebno so mu na srcu mlade živali, ki se z njim baje dobro razumejo.

Moški ali ženski kamen?

Iz Moskve poročajo, da je profesor dr. Manojlov odkril dvospolnost rudnin. Našel je baje, da reagirajo iste vrste minerali popolnoma različno pod radioaktivnim vplivom, tudi če so njih lastnosti v ostalem popolnoma iste. To je v zvezi z različno kristalno strukturo istih rudnin. Opazil je, da kristalizira ista rudnina včasih n. pr. v kubičnih oblikah, drugič v oktagonalnih. Prve bi bile moške, ker izgubijo pod radioaktivnim vplivom svojo barvo, druge pa ženske, ker jim postane barva še temnejša.

Konji z naprsniki

Pri zadnjih bikoborbah v Madridu so se pojavili konji prvič po novih predpisih vlade — v oklepih. Temu oklepu pravijo Španci »peto« — ponaša bi mu rekli naprsnik. Pravijo, da so se naprsniki izborni obnesli in da bodo ostali zanaprej v rabi. Prvič se je zgodilo tudi to, da so pridrveli konj v areno neokrvavljeni, kar se doslej ni dogajalo, ker so se bali pogona in zaradi tega na nje naganjali vzpodbacne, ki so jih s sulicami tirali naprej.

Naprsnik pa je prinesel v areno še drugo reformo. Dočim si doslej pošiljali na bikoborbe stara, iznučena in obrabljena kljuseta, bodo v prihodnje uporabljali čile in iskre konj. V ubogo kljuse se je bik navadno apodil in ga je prepral z rogovi; v odoče se to ne bo godilo več. Zato nastajata tem večja nevarnost za pikadrij, ki se bo težje branil kakor doslej. Stališče konja se je izboljšalo, stališče človeka poslabšalo. In vendar se godi še to zavoljo človeka, ki mora videti, da se njegov pohlep nasiti!

Za birmo

nudimo botrom kabir birmancem krasne oblekepo izredno nizkih cenah. Drago Schwab, ljubljana.

Podtalna vodovjav puščavi

Nepoučeni ljudje bi menili, da je Sahara, ogromna puščava v Afriki, zadnji kraj na zemlji, ki bmu lahko pripisovali, da nudi življnsko možnost neštevilnim ribam! Poalne plasti te puščave so prepojene mokroto, ki daje njenim oazam raslin hrano. Palme teh oaz segajo s svojimi koreninami včasih 7 ali 8 m globoko do te mokrote. Skoraj pojd so naleteli z izkopavanji do te gbočine nanjo. Toda raziskovalce so čala še drugača presenečenja. Pri irtavanju arzijskih vodnjakov so na vodnimi curki, ki so privreli iz njle, na svoje veliko začudenje opazili žive, sladkovodne ribe. Učenjaki si dolgo belili glave nad uganko, odod naj bi prišla ta bitja v sto in s kilometrov od vsakega jezera ali ke oddaljena ozemlja. Še vedno je ro ugani. Včasih so menili, da so rtele te ribe iz jajčec, ki so jih pticoparice prenesle nevede na svojih templjih iz obljudenih krajev v telesčne planjave. Toda te teoriji supira že samo preveliko število rib, so jih našli v sličnih okoliščinah. Tudi če bi se oprijemala jajčeca njihov kreppljev kakor cvetni prah čele, kako je bilo mogoče, da so bila ožena v podtalni vodovja do 30 m pod zemeljsko površino, kjer so jikčestokrat našli pri izkopavanju vodnjakov? Druga teorija pravi, da je b Sahara v davnih časih velikanokotero ali morje in da so sedanje podne ribe potomke tistih rib, ki so žile s posihajočo vodo tega jezeraali morja v no tranjost zemlje. Ta prija je verjetnejša in jo podpirajonogi razlogi, a vendar ne pojasnjuje vseh dejstev. Znano je n. pr., da gubijo živali in

Oddelek Rdeče vojske

v uniformi, ki so jo uvedli te dni, z jekleno čelado.

BERLIN 20.30: Trobente in pozavne komornega virtuoza L. Platza.
22.30: Motivi iz Berlina. (Orkester.)
FRANKFURT 20.15: Komorna glasba. — 1. Debussy: Saksosofonska raspodaja. — 2. Popping: Suita za saksosfon, trobento in pozavno. — 3. Ruland: Suita za trobento in pozavno. — 4. Haendel: Sonata za oboo in klavir.
STUTTGART 20.: Koncert vojaških trobentačev.
PRAGA 19.: Prenos Smetanove opere »Vragova stena«, iz Nar. gledališča v Pragi.
LONDON 19.45: Mešan večer. — Glasbeni intermezzo.
21.25: Prenos drugega dejanja Wagnerjeve opere »Tannhauser« iz kralj. opere v Londonu. — Klavirski koncert.
ZAGREB 20.35: Odlomki iz oper »Madame Butterfly«, »La Bohème«, »Prodana nevesta«.
BRNO 19.: Prenos programa iz Prage.
REM 21.10: Vokalen in instrumentalni koncert.
DUNAJ 20.30: A. Wildgans čita iz svojih spisov. »Eshilovi Perzci«. — Večerni koncert orkestra.
VARŠAVA 20.30: Komorna glasba. — Simfadi Huga. Volfa: 1. Godalni kvartet v D-molu.
2. Tri pesmi. — 3. Italijanska serenada. — 4. Tri pesmi.
STOCKHOLM 19.45: Koncert švedske glasbe. 1. Ahfven: Kantata. — 2. Atterberg: Mala simfonija.
21.40: Koncert pevskega zbora.

Kopalističe
Siestani

ma reki Vag v Karpatih. ČSR. Vulk. žvepl.
močvirni vrelci iz globine 1000 m (67° C).
brezprimerni uspehi pri zdravljenju
čevrve - Ischlau - Protina - Eksudator.
redno bivanje v hotelih. ki so direktno
zvezani s kopalnicami:

Therma-Palace la. Pro Patria Na, po-
neshi od KČ 45. Krassen park. obalne in
olmčne kopeli, zabave vsake vrste.

Pojasnila tudi glede zdravljenja v hiši:
Schreiber, Zagreb, Akademski trg 1/II.

Najstarejše društvo v Sloveniji

Par zanimivih podatkov iz zgodovine Društva ostrostrelcev v Ljubljani — Društvo je staro že najmanj 366 let

V petkovi številki smo poročali o četrtkovem tekmovalnem streljanju Društva ostro — strelcev v Ljubljani. Med različnimi strelskimi organizacijami, ki se v zadnjem času v Sloveniji zopet živahno razvijajo, zavzema Društvo ostrostrelcev prav posebno in odlično mesto. To društvo je namreč staro že najmanj 366 let in torej najbrž sploh najstarejša organizacija v naših krajih. Stara celovška kronika poroča, da se je vršila 14. julija 1562 velika strelska tekma v Ljubljani »In der Wenten-Statte«, torej v mestu Slovencev. Že takrat so se

kosali člani tedanje streljaške družine za nagrado 50 tolarjev in 2 dukatov, da pokažejo, kako so si izurili roko in oko za boj proti Turkom.

Dobrih 20 let kasneje so obstojala društva strelcev že tudi v Kladovnici, Kranju, Kamniku, Novem mestu in bržčas še po nekaterih drugih krajih. Povsod so imeli svoja strelišča in so pričeli nagradna tekmovalna streljanja. Svoje delovanje je poleg potrebne priprave za obrambo proti turškim napadom utemeljevali tudi s tem, da se s streljanjem odvajala mladina od nedostojne porabe časa, kakor so kartanje, popivanje in podobno argument, ki ga najdemo še danes v pravih maksiških modernega društva.

Ljubljansko Društvo ostrostrelcev šteje med svojimi člani in svojimi voditelji mnogo odličnih in znanih imen. V seznamu članov najdemo med drugimi barona Žigo Zois, grofa Barbo, Samasse, slikarja Andreja Herleina, ki je bil od leta 1803. tudi višji strelski glavar in je poslikal pročelje novega poslopja, še danes imponujočega »starega strelišča« pod Rožnikom. Višji strelski glavarji so bili tudi Prešernov najljubši prijatelj Andrej Smole, Prešernov šef advokat dr. Crobath, ljubljanski župan Hradecky itd. Društvo je imelo v svojih vrstah torej vedno narodno pomešano družbo in ni bilo nikdar nestrpno. Bilo je pač tako, kakor v onih časih vsa društva, kjer so se shajali premožni ljudje iz mesta in iz dežele. Premožni so pa člani morali biti vedno, ker strelski sport ni ravno poceni.

Od prevrata je višji strelski glavar popularni Ljubljčan g. Jean Schrey. Prav po domače ljubeznivo je na Vnebohod sprejema na slavnostno okrašenem strelišču pod Golovcem tekmovalce in goste iz Hrvaške in Slovenije. Tekmovanje je bilo prav živahno in je prineslo tudi prav častne rezultate, kakor kaže že v petek objavljeno poročilo o tekmi. Za celo serijo krasnih in dragocenih daril so se strelci pošteno trudili ves dan od 8. zjutraj do 7. zvečer.

Streljanje na golobe

Višji strelski glavar g. Schrey (na levi) s svojimi gosti in strelci

Pomladno življenje v naših letoviščih

Letošnje zimsko - sportne prireditve so pokazale, da se je gornja savska dolina znala pridobiti željeno veljavo. Dolina je bila preizkušena v zadnjih letih in je preizkušeno dobro prestala. Obe v poštvenih prihajajočih postojanki — Dovje in Kranjska gora — sta bili izbrani kot središče našega planinskega sporta in zdaj jima ne bo treba, da bi si cepili moči v medsebojni konkurenci, ker sta tesno navezani druga na drugo in se medsebojno samo izpopolnjujeta. Njuna reprezentacijska eksistenca je odvisna samo od tega, če bosta in kako bosta napredovali, da bosta kos silnim zahtevam, ki jih na njih stavi pojačeni napredek našega tujkega prometa.

Za nas je razveseljivo dejstvo, da razumeta svoj posebni poklic obe postojanki, ki sta vsemu našemu svetu posebno pri srcu. Vsemu je minila zimska sezona, ki je bila letos posebno živahna, sta se obe postojanki že poprijeli dela, da uredita svoj kraj tako, da bo na vse načine ustrezal velikim zahtevam bližajoče se poletne sezone. Kljub oviram, ki jih je krivila letošnja pozna pomlad, napredujejo dela rapidno. Kraji se oplešavajo, ker so ljudje vendarle enkrat dobili vsaj nekaj smisla za estetična in higijenska načela; zida se mnogo novih stavb, pripravljajo se mnogo novih stanovanj, da bo imelo v letoviških prostorih znatno več gostov kakor druga leta. In kar je glavno — ljudje so postali otrebniji in velikopotezni in dovzetni tudi za ono, kar ni njihove goro list, a je za njihove prilike praktične vrednosti.

Dovje in Mojstrana delata že zdaj na vse kriplje, da se letos pokažeta pred tujim svetom v novi luči in se obdasta z vsem komfortom, ki ga je vajeno razvijati obištevno. Dovede samo je do sedaj trpelo veliko na tem, ker v obližju postaje ni imelo

primerne gostilne, ki jo je bridko pogrešal vsak turist in izletnik. A tudi ta nedostatek je zdaj popolnoma odpravljen. Par korakov od postaje se je v zadnjem času otvorila prijazna in udobna Jesenškova gostilna, ki je prostorna in odgovarja vsem zahtevam tudi razvajenega turista. Ima krasno lego, čisti se sila domačega, ker so tam prijetni in simpatični ljudje. In na vsej dolgi poti od Dovjega do Kranjske gore ti zdaj ne bo tako dolgočasno kakor nekaj. Kajti tudi v Spodnjih Rutah je zrastle nova gostilna, kjer se lahko okrepčajo in odpočiješ, če si potreben.

Tudi Kranjska gora se giblje sredi mrzličnega dela. Komor stopiš, vidiš še povsod sveže sledove komaj minule smučarske sezone. Nizko do podnožja planin še leži sneg a v gorah se razsaja zima z divjimi viharji in zameti. Po dolini pa se z jadrno naglico vzbujajo pomlad; polno je solnce in čudovitega vonja, ki ga pozna samo planinska pomlad. Ljudje pa gradé nove stavbe in čistijo vas, da bo spodobna za sprejem elegantnih dam z juga. Skoro se čuti, da prehaja ljudem v kri novi regulacijski načrt, ki bo Kranjsko goro šele izpremenil v pravo letoviško mesto. Hvala Bogu — ta regulacijski načrt bo vendarle enkrat pometel s pogorišča sramoto Kranjske gore — famozni Požar, ki bo zdaj s prekrasno razširjeno kavarno Prisanom dobil tisto lice, ki ga pač zasluži.

Pomlad se v planinskih krajih razvija krasno in je zato uprav v maju vsa prenašena z omamljivim vonjem vsega mogočega cvetja. Izletnik, ki mu je kaj do pomladi, se bo pač napotil gori pod planine. Če jo uživa tam gori samo nekaj ur, mu zaleže še več, kakor da je vso užival daleč neke doli med ravnimi dolinami. —ot.

Pomladanski izlet ob jadranski obali

Naši ljudje so zahajali pred vojno le malo na morje — baki so se ga tako rekoč. Danes je pa postala nekakšna moda, da tišči vse na morje in to je prav. Prvi se okrepčajo zdravje na solnčnem jugu in drugič se spoznamo z našimi Primorci in Dalmatinci, kar ustvarja vedno bolj čvrsto vez med nami. Poleti se kar tare naših ljudi na Aleksandrovo v Omišlju in tudi drugod.

Mene je zaneslo te dni na jug. Krasno nedeljsko jutro nas je pozdravilo na Sušaku. Hiteli smo na Brajdoo, da se ukrcamo na »Ugljan«, ki nadomešča Frankopana. Ta je šel na »oporavak«. Pisan svet je napolnil zadnji kotiček krova. Vmes so bili Čehi kot prvi gostje našega Jadrana. Zagrebški svet se že tudi seli z deco, da prebije do velike vročine tople dneve ob morju, potem pa se preseli v naš planinski svet. Mlada pestunja komaj kroti dva srčkana fantička, od katerih eden še menda niti ne hodi. Mali postaja nemiren in ko začne lokati, mu porine Marja »dudico« v usta, da bi ga pomirila. Videti pa je, da je mladi Hrvatček že od rojstva »opozicionalec« in zato pograbil ogorčeno »dudico« in jo vrže v — morje. Splošen krah nastane, kar spravi malega »opozicionalca« v ponoven jok, ki se ne da ustaviti. Brž so pri njem gospe in gospodice, ki odprajo torbice in lemlejo iz njih kekse in sladkore, da ga pomirijo.

Ljudje se zagledajo v časopise, in ko jih odlože, se otvori »politična« debata. Vse kaže, da bodo prevzele žene politiko v svoje roke, ker so zelo aktivne. Včasih bi bilo res dobro, da čujejo gospodje ministri, kako sodi narod o njih in česa si želi. Za vse intrige se zna, vse »zarade« znosijo na beli dan in ugrabijo o novem posojilu, kdo bo pri tem največ »zaradil«. Blizamo se Maljčevici. Iz starega gradu gledajo vojaške šajkače, v državnem sanatoriju pa je izvalilo toplo solnce že precej bolnikov na terase. V ladjedelnici leže ogromna ogrođa za nove parnike »Jadranske plovitbe«, ki bodo prevažali bogastvo naše zemlje po širnem svetu. Precej potnikov izstopi, novi pa vstopajo.

Strumni kazaki pozdravljajo navdušeno neko damo, ki vstopi z dvema gospodoma. Njen kroj jo izdaja za bolničarko, ker ima na belem predpasniku velik rdeč križ. To je znamenita ruska sestra rdečega križa gospa Serafina Patrikova, častna zaščitnica ruskih invalidov. Obiskala je rusko kolonijo kubanskih kazakov, ki so zamenjali svoje ognjevit konje z železnimi »hulnti« in ostru bodala s težkimi krampi, da si pribore horni obstanek. Zaposleni so pri gradnji kratke proge Bakar-kolodvor — Bakar-pristanščice. Spremlja jo »kazaki«-pukovnik Piotr Kallagin. Gospa je bila med vojno s kazaki na vseh ruskih bojiščih in zato jo vsi tako dobro poznajo in navdušeno pozdravljajo. Vsi se nadejajo, da se bodo zopet vrnili v staro rusko matuško in bodo začeli boljše življenje, kakor ga imajo kot emigranti pri nas.

Pravijo, da jim naše južno solnce vlija novega poguma in novih moči za nadaljnje delo. Gospa Patrikova ima zelo sugestivni nastop in zato ni čuda, če je nabrala že 10.000 Din za ruske beunce. Njeno fino obnašanje in občevanje ne more odbiti nobene njene prošnje. Govori krasno francoski in nemški. Slovencev se spominja še iz Rusije, najbolj onih, ki so pobegnili iz avstrijske armade in vstopili v ruske vrste. Stori jim je marsikaj dobrega. Globoko verna je in v lični torbici nosi lepo ikono, delo ruskega invalida. Potuje sedaj v Crkvenico, da obišče rusko cerkvico, potem gre pa zopet v Subotico.

Med pogovorom mine čas in kar naenkrat smo v Crkvenici. Na prvi pogled opaziš, da je tu nekaj boljšega. Prav čedno, nekateri celo zelo elegantno oblečeni hotelski slugi čakajo gostov. Pogled na kraj je slikovit in človek dobi najboljši vtis že od daleč. Ni čuda potem, da se zbira tod najbolj elegantni svet in da je zlasti Dunajčanom Crkvenica tako pri srcu. Naš parnik zatuli in hajd dalje proti Selcam. Na pomolu mogočna hrvaška zastava. V prijetnem zelenju je ves kraj. Kar me nekdo pokliče. O, to je naš dobro znani Bizeljanec Pečnik, ki vodi renomirani hotel »Jadrans« v Selcih! Vabi me, naj izstopim, da se kaj pomeniva, ko sam ne utegnem v Ljubljano. Pod njegovo gostoljubno streho je sicer zelo prijetno, ali to pot moram še daleč...

Zopet se zapeni morje okoli parnika in število potnikov se je že precej skrčilo. Nekaj jih izstopi v Novem Vinodolu. Tu opazim hudo konkurenco moškim nosačem — ženski, ki iznašajo težko prtljago bolj okretno kakor možki. V par hipih je že povezana in natovorena na krepkih remeh. Ostane nas še mala družica. Počasi pridemo do obeda, ki nam ga servira ogromni in junaški ne kraljevič, ampak konobar gospon Marko. Nekega gospoda je ocenil na 130 kg »žive teže«. Najboljša reklama je on za svojo kuhinjo. Prima in zelo obilen obed je veljal 28 Din.

Krasen dan nas izvabi zopet na krov in solnce pošteno pripeka. Spanec nas premaže in v tako veliki zibelki kakor smo mi, in ki jo ziblje naše lepo morje, krasno zadremleš. To pa ne traja dolgo, kajti pred vzhodom v naslednji pristan »Ugljan« tako grdo zatuli, da planemo vsi zaspanci pokonci in se smejemo drug drugemu. Blizamo se počasi Pagu, po katerem je segla zemlje lačna roka in ga gnjavila dve in pol leta... Na cilju smo. Na pomolu vse polno ljudi in pred Rakarmaricem se gnete množica okoli nečesa. Pogledamo, da vidimo, kaj je na stvari. Okoli prvega avtomobila, ki so ga gledali Pažani prvič amno Domini MCMXXVIII. se vse gnete. Malo je menjalo, da se mu ni zgodilo nekaj slabejšega kakor — Lidberghovemu aeroplanu... K.

Izreden lovski plen radmirskih lovcev

V Teru pri Ljubnem v Gornji Savinjski dolini so lovci iz Radmirja nedavno ustrelili divjo svinjo. Kdo bi vedel, od kod se je priklatil. Enakega plena ne pomnijo najstarejši tamošnji Nimrodi.

Dopisi

DEVICA MARIJA V POLJU. Kolo Jugoslovenskih sester v Hrušici, ki je to zimo pričelo prav živahno delovati, bo priredilo v nedeljo ob pol 20. uri v gostoljubnem Sokolskem domu v Polju prvo izro z dr. Detelovo »Begunko« in vabi občinstvo k mnogostevilni udeležbi. 970

DOLENJI LOGATEC. Prostovoljno gasilno društvo v Dol. Logatcu bo slavilo letos 3. junija svojo 50-letnico, zvezano z blagoslovitvijo nove motorne brigadne. Vsa okoliška društva se naprošajo, da se te za naše društvo zgodovinske slovesnosti v lepem številu udeležijo. Za dobro zabavo in drugo bo preskrbljeno. Odbor. 968

VOJNIK PRI CELJU. Danes v nedeljo ob pol 16. priredi v tukajšnji posojilnični dvorani Pevsko društvo iz St. Ruperta v Savinjski dolini koncert moškega zbora in 2 burki enodejanki. Obeta se precejšnja udeležba.

VRHNIKA. Danes vse kar leze ino gre: na veliko tombolo našega delavskega »Godbenega društva«. Dobitkov je mnogo in več med njimi dragocenih (telica, kolo itd.), zato pričakujemo velike udeležbe. Začetek točno ob pol 15.

ZABNICA. Na bankoštmi ponedeljek ob 3. uri popoldne priredi Odbor za obnovo postajališča Zabnica na »Miklavževem vrtu« v Zabnici veselico. Goste bo zabavala godba domačega Gasilnega društva, domača pesem, šaljiva pošta ter srečolov s prav mnogimi lepimi dobroti. Poskrbljeno je za najboljšo postrežbo. Kdor želi preživeti par prijetnih uric v prekrasni naravi, naj ne zamudi ugodne prilike.

ŠOŠTANJ. Tudi prebivalci mesta Šoštanja so se spomnili nesrečnih žrtv potresne katastrofe v Bolgariji. Apel predsednika krajevnega odbora Rdečega križa v Šoštanju na njih plemenita srca ni ostal brez odziva. To priča nabrana vsota 2220 Din, ki je za naše gospodarske in socialne razmere lepa in častna, osobito, ker se je prva danja pobirala za gladujoče v Hercegovini. V imenu žrtve izreka odbor vsem darovateljem in blagajničarki gospej Ivanki Seničevi, ki je osebnob nabirala od hiše do hiše, iskreno zahvalo. Denar se je s spremnim pismom poslal poslaniku kraljevine Bolgarije v Beogradu.

CERŠAK. Naši klerikali so v zvezi s tukajšnjim rojakom, znanim klerikalnim matadorjem Zebotom pred meseci pričeli grdo goniti proti Rudolfu Hamru, kateremu je zaupanje ljudstva poverilo po zadnjih občinskih volitvah županske posle. S svojo trditvijo, da imenovani ni naš državljan, so res tudi dosegli, da politična oblast njegove izvolitve za enkrat ni potrdila in da je uvedla poizvedbe glede njegovega državljanstva. V zvezi s tem so razbotali po svojem časopisu svojo veliko zmago nad tukajšnjimi liberalci in poveljevali povrnitev starega režima v naši občini. Seveda bodo končno grdo pogoreli, ker je danes že gotovo, da je državljanstvo g. R. Hamra dokazano. Občinski urad Špilje je našel v svojih arhivih originalni dokument, v katerem je občinski urad v Ceršaku s podpisom takratnega župana Hauca dne 2. decembra 1906. poročal občini Špilje, da je občina Ceršak priznala Alojziju Hamru, njegovi ženi Alojziji in mladoletnim otrokom Francu, Jožetu, Alojziju in Rudolfu domovinsko pravico. Kmalu se bo torej resnica izkazala in naši klerikali bodo zopet za eno blamažo bogatejši.

PETROVČE. Dne 17. maja se je zbralo v lepi Savinjski dolini, v divnih Petrovčah, par tisoč mož, trpinov iz svetovne vojne, velika množica vojnih vdov in sorodnikov velikih žrtv. Že v jutranjih urah so se začele zbirati velike množice od blizu in daleč. Skoro da je bila vsaka župnija lavanjske škofije zastopana, velika pa je prišlo zastopnikov tudi iz ljubljanske škofije. Okrog 10. se je napolnila obširna petrovska cerkev do zadnjega kotička in ves trg pred cerkvijo je bil poln ljudstva. Cerkevno opravilo, ki je bilo nameravano na prostem, se ni moglo vršiti zunaj, ker je ravno ob 10. močno deževalo. Vendar kratki dež ni nič kazil slavnostnega programa. Pridigoval je g. Bonač, mašo zadušnico za padle bojevnike pa je daroval bivši vojni kurat gosp. Ratej iz Trbovlje. Po maši so bile slovesne libere in molitve za vse padle volake lavanjske škofije. Nato se je vršilo defiliranje v cerkvi pred ploščo, ki je bila v spomin padlim vidana že lani in darovanje za stroške prireditve. Takoj po cerkvenem opravilu se je začelo zborovanje Z. S. V. na prostem pred cerkvijo, kjer je bilo navzočega 4000 do 5000 občinstva. Predsednik Z. S. V. major Colarič, ki se ni mogel zaradi bolezni osebno udeležiti zborovanja, je bil soglasno izvoljen za častnega člana. Izvolitev se mu je takoj brzojavno naznala, obenem se je poslala brzojavka orvevemu slovenskemu generalu g. Rudolfu Maistru v Mariboru. Govorili so razni člani Z. S. V., člani raznih podružnic in invalidskih organizacij, nakar je predsednikov namestnik o b. 12.45 zaključil slavnostno zborovanje. Vsa prireditve je bila veličast-

na manifestacija za obnovo prijateljstva miru v družinah, v sosedih, v občinah in med državami celega sveta. Pri vsej prireditvi je izborna izgrala rudarska godba iz Velenja, ki je vso slavnost še povečala. Cerkev, javna poslopja ter večinoma vse hiše so v počast padlim žrtvam razobesile žalne, državne in narodne zastave.

Odgovor na izzivanje nemškutarije v Brežicah

Brežice, sredi maja.

Mi Slovenci smo ljudje, ki prehitro pozabljamo prestano gorje, odpustimo tiranom in jim prav radi nosimo denar, s katerim ne dvigamo samo njih imetja, temveč v še večji meri njih domišljijo in drznost.

V Brežicah so bila v bivši Avstriji prava vulkanska tla. Nemškutarski privandrovci — pravi Nemci v Brežicah ni bilo in jih tudi še danes ni — so s pomočjo oblasti in domačih izdajic terorizirali ne samo Brežice, temveč celo Posavje. Silno vroči nacionalni boji, ki so neštete slovenske žrtve spravili v zapore, so bili pri nas na dnevnem redu.

Nemškutarji, ki so še po prevratu ostali v Brežicah, so se prva leta hinavsko potuhnili, da bi prevarili naše dobro slovensko ljudstvo. Ljudstvo jim je verjelo in je prav pridno podpiralo njihova podjetja. Sedaj pa, ko nemškutarji mislijo, da so vse njihove krivice že pozabljene, so zopet začeli kazati svojo hajlovske vlastilnosti.

Kakor drugod, je bilo na žalost tudi med brežičkimi narodnjaki nekaj takih, ki so jim narodne kokarde služile le za lestvo do bogastva in ki se ne sramujejo, ko so dosegli svoj cilj, vreči krinko z obraza in se celo vezati z nemškutarji. Tako jim dajejo podbudo k novim avanturam in celo z njimi skupno nastopajo v borbi proti onim pravim, idealnim narodnjakom, ki so z borbo in energijo pripomogli do blagostanja tem narodnim konjunkturistom.

Nešteto sem stiskal pesti, ko sem sedaj v naši narodni državi na cesti v Brežicah srečal takega »patent-narodnjaka«, »setajočega se v družbi nemškutarja v polnem in glasnem švabčarenju.

Cetudi od svoje šolske dobe nacionalist, sem po prevratu na vseh svojih političnih potih priporočal priznanje vseh pravic lojalnim drugorodcem, pri čemur pa brežičke nemškutarije nisem nikdar smatral drugorodcem, ker so se vsi rodili v slovenski hiši, so sinovi slovenske matere in nemški čisto niti ne znajo.

Med nami živeči nemčurji so imeli najlepše čase miru in svobodnega gospodarstva razvoja. Nihče jim ni skrivil lasu, cetudi so našo gostoljubnost vedno bolj zlorabljali. Prav dobro smo vedeli, kje je leglo brežičke nemškutarije. Dobro smo opazovali, v kateri trgovini in katerem podjetju so lastniki dosledno med seboj in s svojimi nastavljenici govorili samo nemški in to pred slovenskimi odjemalci kot v zasmeš slovenski raji, ki je toliko bejasta, da s svojimi žulji redi gada na svojih grudi. In vemo še mnogo, mnogo! Pa smo priznanašeli celih 10 let, dokler ni postala mera prepolna in nemškutarsko izzivanje preveč predržno.

Ko so ti ljudje našo prizanesljivost poplačali z brezstidnim terorjem pri zadnjih občinskih volitvah v Brežicah, ko so morali uslužbenci Sokoli voliti kleronemčurško zvezo iz samega strahu, da bi izgubili kruh in bili vrženi na cesto — je pa konec našega potrpljenja. Za naš denar ne bomo redili onih, ki pljujejo po nas in nas bijejo v obraz.

Tolaba nemčurjev, da bo izvedba te akcije nemogoča, ker imamo narodnoma predne veletrgovine in drugih obrti, ne bo držala. Pobrigali se bomo, in to bo naša prva skrb, da osnujemo napredni trgovci v Brežicah skupno veletrgovino. Isto velja za vsa druga podjetja.

In geslo »Svoji k Svojim« bo našlo danes mnogo hvalečnejša tla, kakor za časa Avstrije, ko je videl narod celo v nemškem govorečem ciganu nekaj imenitnega. Mnogo mojih prijateljev me je že nešteto opozarjalo na nujno potrebo razčiščenja te brežičke sramote.

Drugi problem kandidatske liste, da bo spoznal vsak Posavčan imena onih, ki se sramujejo slovenskega imena in jezika in kateri nočejo več, da jih naš pošten Slovenec poseča.

Povdarjam še enkrat: Kar je pravih, lojalnih Nemcev v Sloveniji, hočemo ž njimi živeti v miru in prijateljstvu. Ne moremo pa trpeti, da bi se znova sopolirali janičarstvo, zlasti pa ne moremo dopustiti, da bi ti narodni izdajalci zlorabljali svojo gospodarsko moč, do katere so se priklopili z žulji in znojem pridnega slovenskega ljudstva, in znova poskušali vhiteti nad poštenimi Slovenci svoj bič. Naš življenjski interes in naša narodna čast zahtevata, da onemogočimo sramoto narodnih izdajic, ki so obenem tudi največja zapreka za iskreno zlihanje med nami in velikim nemškim narodom.

Ivan Urek, narodni poslanec.

Čitajte „Ponedeljek“!

Gospodarstvo

Organizacija gospodarske statistike

O vprašanju organizacije gospodarske statistike je sestavil tajnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani g. Ivan Mohorič zelo obširno in dokumentirano študijo. G. Ivan Mohorič nam urodooma predloži pregled zgodovinskega razvoja gospodarske statistike v posameznih pokrajinah naše kraljevine; posebno poudarja omenja delo Statističnega oddelka Ministrarstva Narodne Privrede Kraljevine Srbije, potem »Zemaljskega Statističnega Ureda za Hrvatsku i Slavoniju u Zagrebu«; kakor tudi »Zemaljskega Statističnega Ureda za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu«; ter poudarja njihovo pomen za napredek gospodarstva v teh krajih. Dalje je v referatu predložil razvoj statistične službe po vojni; tudi je izpostavil obdelavo in kritično presojanje prejšnjega obdobja od 31. januarja 1921., kakor tudi njegov pomen za gospodarsko statistiko. V razpravi o načrtu novega zakona o administrativni statistiki, katerega je izdelal direktor državne statistike pri ministrstvu za socialno politiko, se referent dotalne vprašanja sistema organizacije gospodarske statistike v naši državi ter se izjavlja za stvarno decentralizacijo, ki je danes že s praktično izvedena po posameznih gospodarskih resorjih.

Drugi del referata analizira sedanje stanje statistične kmetijske produkcije, kakor tudi kmetijskih razmer v naši državi ter opozarja na gospodarsko javnost na dejstvo, da je postalo vodstvo statistike s prenosom agend od ministrstva na oblastne samouprave veliko vprašanje. Potem se peča referent s razmerami v šumarski statistiki, katere vodstvo je ogroženo zaradi nezadostnih promernih kreditov. Zahteva, da generalna rudarska direkcija izda čimprej uraden seznam rudarskih podjetij v naši kraljevini in da v bodoče redno objavlja statistiko poštne, telegrafne in telefonskega prometa, kakor tudi potnega prometa ter da se izpolni statistična služba o blagovnem prometu na železnicih, katere mora biti baza za vodstvo železnišne tarife politike. S posebnim priznanjem omenja delo pri izpolnjevanju statistike zunanje trgovine, katero izdaja generalna direkcija carin.

Kar se tiče pomorske statistike, ki se sedaj vodi na dveh mestih, pri pomorski upravi v Splitu, kakor tudi pri tamkajšnji Trgovski zbornici, predlaga sklicanje ankete, da bi se odpravilo sedanje dvojno delo, ki je odveč. Končno prinaša zanimive podatke o razdelitvi in organizaciji socialno - politične statistike, ki jo vodi sedaj delavske zbornice skupno s centralnim sekretariatom, borskim delu, inšpekcijami dela in okrožnimi uradi za zavarovanje delavcev.

Za vodstvo finančne statistike predlaga, da se pri finančnem ministrstvu organizira poseben statistični oddelček, ki bi redno objavljala statistiko posrednih in neposrednih davkov, detajlirano statistiko samoupravnih financ, ki se danes ne izdaja za javnost, dalje statistiko našega denarstva, s katero razpolaga generalni inšpektorat itd.

Referent končno prinaša pregled organizacije statističnega dela v posameznih zbornicah za interne potrebe zbornice ter naglašajo potrebo medsebojne izmenjave statističnih rezultatov, posebno o gibanju in stanju trgovinskega in obrtnega katastra, kakor tudi potrebo skupne publikacije zorničnih statistik.

Referent konča s predloženjem našega razmerja do mednarodnih statističnih zavodov in organizacij, poudarja nezadostnost naše poročevalne službe in razmotriva problem mednarodnega izenačenja gospodarske statistike, o kateri bo razpravljala letošnji mednarodni kongres, ki ga bo priredilo Društvo narodov v Ženevi. V zvezi s tem opozarja tudi na važnost bodočega popisa prebivalstva v naši kraljevini v l. 1930. O predlogih, ki so detajlno izdelani v referatu, so sestavljene obširne resolucije.

Načrt novega vinskega zakona

Ministrstvo za kmetijstvo in vodo je te dni izdelalo načrt vinskega zakona, ki določa v glavnem naslednje:

Pod imenom vino je dovoljeno hraniti, staviti in prometati alkoholna stvarka samo onaj, ki je proizvod alkoholnega vrenja mošta ali svežega grozdja. Kot kaznjiva se smatrajo vsa ona dejanja pri predelovanju grozdja v vino, ki imajo namen, da se v svrhu prevare kupca menja naravno stanje vina ali pa, da se prikrijejo njegove napake.

Dopustno so naslednje manipulacije s moštom in vinom: a) vsa kletarska dela, pri katerih se vinu ne doda nikak stvarni material (pretakanje, filtriranje, segrevanje, vrenje, koncentriranje in slično ter mešanje različnih vin in moštov); b) v mešah in na način določen v pravilniku za izvrševanje tega zakona dodajanje naslednjih sredstev: 1. žveplene dvokise, 2. kalcijevega karbonata, 3. vinske in citronove kisline, 4. tanina, 5. sredstev za čiščenje, 6. živalskega ali lesnega oglja, 7. čistega olja, 8. ogljikovega dvokisa, 9. selekcioniranega vinskega kvasa in 10. specialnih enoloških pripravkov, katerih uporaba je po prehodni analizi in preizkušanju dovoljena s strani ministrstva za kmetijstvo.

Prepovedano je spreminjati črna vina v bela, dočim je dovoljeno vzeti barvo pri rdečastih vinih. Uporaba alkohola je dovoljena samo pri čiščenju vinskih sodov, za konzerviranje gotovih sredstev, za bistrjenje vina, kakor tudi za konzerviranje specialnih vin v mešah, ki bodo predpisane s pravilnikom.

Kadar je letina slaba bo izjemno dovoljeno dodajanje čistega sladkorja moštu, toda le v ta namen, da dobi vino normalno sladkost. V takih primerih bo dopustno dodajanje sladkorja do največ treh kilogramov na 100 kg mošta. Istočasno dodajanje sladkorja in vode pri konzerviranju vina (petioliranje) je prepovedano.

Prepovedano je dodajati vinu sredstva, ki niso gori imenovana. Prav tako je prepovedano dajati nasvete, sestavljati tiskana navodila za uporabo takih sredstev ter oglaševati in priporočati trdke, ki prodajajo taka sredstva. Prepovedano je prodajati pripravke, ki so izključno namenjeni ponarejanju vina.

Prepovedano je pod imenom vino ali mošt prodajati tako vino in tak mošt, ki zaradi bolezni vsebuje več kakor 2 grama izhlapljivih kislin (kis in dr.)

Vinogradnikom je dovoljeno, da smejo od svežih tropin delati petiot, toda samo s prilivanjem čiste vode in za domačo potrebo. Količina dodane vode ne sme biti večja od 1/4 mošta, ki je bil iztisnjen iz dotične količine tropin. Enkrat uporabljenim tropinom se ne sme v drugi dodajati voda v svrhu proizvajanja petiota. Skupna količina petiota ne sme biti večja kakor enoletna potreba za dotično rodbino, v nobenem slučaju pa ne večja kakor 20 hl. Petiot se ne sme spravljati v kleti, kjer se spravlja vino. Vinski trgovci in oni ki imajo pravico točiti vina, čeprav so istočasno vinogradniki, ne smejo držati v svojih lokalih ali kletih nikakega petiota.

Zakon vsebuje dalje pogoje pod katerimi je dovoljeno spravljati in prodajanje sadnih vin, specialnih vin in vin od samorodnih trte, dalje odredbe, ki se nanašajo na vinske destilate, tropine in vinski kis. Trganje grozdja za proizvajanje vina prej nego je dovoljeno od pristojnih oblastev je prepovedano.

Zaradi izvajanja zakona in kontrole bo v kmetijskem ministrstvu ustanovljen poseben odsek za kontrolno službo v raznih rejnih bo bodo postavljeni vinarski nadzorniki s pomočniki.

Kontrolni organi bodo imeli vsak čas prost vstop v kleti, delavnice, prodajalne in obratovališča, če obstoja sum, tudi ponoči, da se tam krši zakon. Zakon točno določa način postopanja in predvideva stroge kazni. V državnih laboratorijih in kmetijskih postajah se bo vršila analiza osumljenega vina. Ustanovljene bodo tudi specialne postaje za analizo vina, kakor tudi strokovni odbori za ocenjevanje vina. Kazni znašajo do 5 mesecev zaporu in 50 Din denarne globe. Iz sredstev, ki se bodo zbrala iz teh denarnih glob bo osnovan poseben fond za pospeševanje vinogradništva.

75-letnica Trgovske in obrtniške zbornice v Osijeku. Trgovska in obrtniška zbornica v Osijeku slavi danes 75-letnico svojega obstoja. Zbornica se je po izvršenih pripravah konstituirala 6. junija 1853. V prvem seznamu zborničnih članov je bilo vpisanih 3708 obrtnikov, 376 trgovcev in 6 industrijskih, in sicer iz viroviške in požeške županije. L. 1874. je bila zbornica priključena še sremska županija.

Kongres Zveze obrtniških združenj. Zveza obrtniških združenj v Beogradu bo imela svoj letošnji redni kongres na pravoslavne binkošne praznike in sicer v Beogradu. Kongresu bo predložen nov zvezni statut, po katerem se bo sestava Zveze postavila na novo bazo. Pokrajinske zveze bodo še dalje obstojale ter bodo kot take članice centralne zveze.

Glavna skupščina in kongres Glavnega združenja saveza. Letošnja skupščina Gl. združenja saveza kralj. SHS se bo vršila 17. junija v Beogradu.

Glavna skupščina hmelnarskega društva za Slovenijo. V svrhu izmenjave pravil se bo vršila v nedeljo 24. junija t. l. glavna skupščina Hmelnarskega društva za Slovenijo, h kateri bodo vabljani člani, ki so plačali članarino za l. 1928. GG. poverjeniki se naprošajo, da vpošljejo nabratno pole in članarino vsaj do 3. junija. Članarino naj do tega dne poravnajo tudi oni udi, ki jo plačujejo neposredno.

Konkurenčni boj med bavarskimi in žateškimi hmelnjarji. Glasilo Pize nemških hmelnjarjev v Münchenu kaže pod gorjimi naslovom: »Predsednik Zveze bavarskih pivovarjev, komercialni svetnik Kirschnher, je obsopal ob priliki nekakega velikega zborovanja ječmenarjev in hmelnjarjev v Moosburgu s ostrimi besedami prizadevanje voditeljev žateških hmelnjarjev, ki so obrnili kakovost in širili vesti o mali množini nemških hmelnja 1927., da bi navzlic dobri nemški letini onemogočili vsako škodovanje pri prodaji svojega pridelka. Komercialni svetnik Kirschnher je označil to prizadevanje kot zločin, zaradi česar so žateški voditelji hmelnjarjev vložili tožbo zavoljo žaljenja časti. Tožbo je sodišče prve in druge instance zavrnilo s motivacijo, da se v tem primeru, ko je šlo le za obrambo domačega pridelka, ne more izraz »zločin« tolmačiti v smislu običajnega pomena besede. K. je razsodbi piše »Saezer Abend - Zeitung«: »Poleg moralnega poraza v sodni dvorani so žateški voditelji svojim hmelnjarjem povzročili tudi glotni poraz, ki se je javil že v pozni jeseni lanskega leta pri cenah za žateški hmelj.« Komercialni svetnik Kirschnher je pred kratkim pozval vse nemške pivovarje, naj uporabljajo v svojih obratih le nemški hmelj. Star pregovor pravi: »Če se pripravata dva, tretji dobiček ima!« Morala bodo tega dobička deležni slovenski hmelnjarji.

Mednarodni hmelnjarski kongres v Novem Sadu. Mednarodni hmelnjarski biro je na svoji seji ne 8. t. m. v Münchenu sklenil, da se bo letošnji mednarodni hmelnjarski kongres vršil v Novem Sadu, in sicer v času od 10. o 15. avgusta.

Na seji upravnega odbora Narodne banke, ki se je vršila 17. t. m., je bilo sklenjeno, da se kredit Obrtni banki kralj. SHS poveča od 10 na 15 milijonov Din, dalje da se Zaradni milijon v Splitu odobri kredit v višini 10 zvezonov Din, ki ima služiti obnovi vinogradništva v Dalmaciji.

Konkurz je proglašen o imovini Antona Kajfeža st. industrija v Kočevju. Za upravnika mase je imenovan dr. Stefan Rajh, odvetnik v Kočevju (prvi zbor upnikov 22. t. m., oglasitveni rok do 10. junija, ugotovitveni narok 26. junija). Kakor znano, je bil že pred meseci odprt konkurz nad to tvrdko, vendar je bil na podlagi sklepa stola sedmorice v Zagrebu zopet ukinjen. Sedaj pa je okrožno kot trgovsko sodišče v Novem mestu ponovno otvorilo konkurz.

Odpravljen je konkurz o imovini Franca Lesjaka, pekovskega mojstra na Bregu pri Celju (ker se je sklenila prisilna poravnava), dalje konkurz o imovini Janeza in Marije Jeza, posestnikov v Hajdini (ker so temu pritrili vsi upniki), Matije Praprotnika in Teresije Praprotnikov v Središču (ker ni kritja za stroške postopanja) in Rudolfa Anderliča ter Matilde Anderličeve v Ormožu (ker se je sklenila prisilna poravnava).

Občni zbor Centralne vinarne d. d. v Ljubljani se bo vršil 4. junija t. l. v družbenih poslovnih prostorih (bilanca 1927.).

Zapozelen je za 3000 nekalificiranih delavcev. Ministrstvo za socialno politiko je sporočilo vsem borskim dela, da bo v kratkem moglo zaposliti okrog 3000 nekalificiranih delavcev. Delavci bodo najbrž zaposleni pri železniških gradbenih delih.

Direkcija za kmetijski kredit in njene zadruge oprostele poštne. Poštni minister je izdal odlok, po katerem so Direkcija za kmetijski kredit in vse njene zadruge oproščene od plačevanja poštne takse, in to v medsebojnem prometu in v prometu z državnimi, samoupravnimi in občinskimi oblastmi.

Uspeh avtomobilskih razstav na zagrebškem velesejmu. Na zagrebškem velesejmu, ki je bil nedavno zaključen, je 50 avtomobilskih tvrdk razstavilo 167 avtomobilov. Prodanih je bilo 98 avtomobilov in sicer 78 osebnih, 8 tovornih, 3 specialni avtomobili ter 9 avtobusov.

Avtomobilska razstava na letošnjem ljubljanskem velesejmu od 2.-11. junija bo zelo zanimiva. Prav za prav v Ljubljani se nismo imeli tako obsežne razstave, kajti razstavljenih bo preko 200 avtomobilov in motociklov. Zastopane bodo naslednje marke: Ford, Chevrolet, Oldsmobile, Austro Daimler, Ariel, Steyr, Renault, B. M. W. Rudge Whitworth, Harley - Davidson, Wanderer, B. S. A., Willys - Overland, Fiat, Tatra, Rex Acme, Adler, Terrot, Douglas, Brennabor.

Izreden uspeh subskripcije francoskega konverzjskega posojila in skrajšana stabilizacija francoskega franka. Iz Pariza poročajo, da je podpis konverzjskega posojila prinesel izredno lep uspeh. Privraki po vojni se je zgodilo, da je bila emisija v kratkem popisana. V enem tednu je bilo tega posojila podpisano za 10 milijard frankov (22 milijard Din). Zaradi nepričakovano dobrega uspeha je ministrski predsednik sklenil ustaviti nadaljevanje podpisovanja posojila v gotovini, tako da bo moč posojilo podpisati le še v zakladnih listih. To posojilo bo omogočilo francoski vladi znižati dolg pri »Francoski banki« od 29 na 19 milijard frankov. »Echo de Paris« poroča, da bo parlament še pred počitnicami predložil predlog ministrskega predsednika, ki predstavlja izredno važen korak na polju ureditve francoske valute. V finančnih krogih se zahtuje, a se bo stabilizacija francoskega franka izvršila še pred 14. julijem. V zvezi z gorjimi dejstvi vlada na pariškem elektnem tržišču, kjer so se že zadnji časi tečaj izredno dvignili, ponovno zelo čvrsta tendenca.

Dohave. Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema od 24. t. m. ponudbe glede dobave 2000 kg okroglega železa. Direkcija državnega rudnika v Zabukovci pri Celju sprejema od 29. t. m. ponudbe glede dobave 140 m³ jamskega lesa. Direkcija državnih železarn Vreš-Majdan sprejema od 6. junija ponudbe glede dobave 2000 kg kave ter glede dobave 5000 kg riža. Vršila se bo naslednja ofertalna licitacija 6. junija pri inženjerskem oddelku savske divizijske oblasti v Zagrebu glede oddaje električne instalacije. Predmetni oglasi so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Prodaje. Dne 29. in 30. t. m. se bo vršila pri upravi dravske artiljerijske delavnice v Ljubljani (Kobariška cesta 43) ofertalna licitacija glede prodaje starih traktorjev, dne 31. t. m. glede prodaje starih tovornih avtomobilov, dne 1. junija pa glede prodaje raznih avtomobilskih delov in odpadkov od železa in jekla. Predmetni oglasi so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Položaj na naših borzih

Tedenski devizni promet na ljubljanski borzi 20.75 milijona Din. Okrepitev Vojne škode in investicijskega posojila. Večje zanimanje za zasebne vrednote.

Ljubljana, 19. maja. Pretekli teden je bil devizni promet na ljubljanski borzi zelo živahen. Čeprav je borza zaradi praznika v četrtke poslovala le 4 dni, vendar je skupni tedenski devizni promet dosegel 20.75 milijona Din napram 16.8, 18.8, 19.0 in 18.0 milijona Din v zadnjih 4 tednih. Zlasti je bil velik promet v devizah na Prago in Curih. V tečajih posameznih deviz ni napram zadnjemu tednu opaziti pomembnejših izprememb. Kakor običajno je večino potrebe v devizah krila Narodna banka, edino v devizah na Trst in Newyork je krila potrebo privatna ponudba.

Na zagrebškem elektnem tržišču se je vojna škoda v preteklem tednu ponovno in znatneje okrepila. V zvezi s pogajanjem za veliko zun. posojilo se je povpraševanje po tem papirju znatno povečalo. Tudi inozemstvo se je pričelo zanimati za ta papir. Tečaj Vojne škode se je napram zadnjemu tednu dvignil od 444 na 455-456. Promet je bil zelo živahen. Proti koncu tedna se je na tržišču pojavila nekaj več blaga. Tudi investicijske posojilo je bilo ves teden zelo čvrsto ter se je v petek trgovalo po 93.5-94 dočim je koncem zadnjega tedna notiralo 90.5-91.

V bančnih vrednotah je bila situacija v glavnem nespremenjena. Zaradi visokega

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani 19. maja 1928.

Višina barometra 308.8 m

Kraj opazovanja	Cas	Barom.	Temper.	Rel. vlažn.	Sm. vetra v brzini v metrih	Oblatnost	Padavine
Ljubljana	...	55.6	11	28	E 2	5	dež 0.2
Maribor	...	55.2	12	23	NNW 4	4	dež 1.0
Zagreb	...	73.7	21	63	NW 10	4	dež 1.0
Beograd	...	751.6	22	56	SE 8	0	pršenje
Sarajevo	...	73.2	16	86	mirno	0	pršenje
Skopje	...	65.0	22	55	mirno	0	pršenje
Dobrovnik	...	754.7	18	95	SSE 2	9	dež
Split	...	73.5	16	96	ESE 10	9	dež

Solnce vzhaja ob 4.28, zahaja ob 19.26, luna vzhaja ob 9.16, zahaja ob 19.43.

Danes je bila v Ljubljani temperatura 22.2 C najvišja, 9.8 C najnižja.

Vreme širom Evrope se še vedno ni umirilo, dasi se je nekoliko izboljšalo.

Se vedno prevladuje nad kontinentom gospodstvo malih depresij, kakor so običajne za poletno vreme. Počasno se pomikale od zapada proti vzhodu ter povzročale deževje na svoji poti, hkrati hladno, prav malo majsko vreme. Zato so bile vremenske prilike kakor pri nas tudi povsod ostale Evrope zelo spremenljive.

Ta čas pa je nad Atlantskim oceanom prevladovalo gospodstvo visokega zračnega pritiska, ki pa je segal samo do zapadnoevropske obale. Zapadna Evropa je imela spričo tega zopet močne severne vetrove, ki so izdatno shladili ozračje, osobito nad Anglijo in Francijo. Nad vzhodno Evropo pa je prevladovala južna zračna struja, ki je nesla toploto z juga daleč proti severu. Zato je bilo

obrestovanje bančnih papirjev, ki znaša 9 do 10%, se je tudi inozemstvo pričelo zanimati za delnice naših največjih denarnih zavodov. Kakor se potrjuje namerava znana nemška Dresdner bank stopiti v ožje sodelovanje s kakim prvovrstnim jugoslovenskim denarnim zavodom. Dresdner bank je imela že pred vojno ožje stike s Balkanom ter je v Sofiji pod lastnim imenom ustanovila podružnico. Med bančnimi vrednotami so se trgovale: Kreditna po 85-87, Hipo po 58, Jugo po 86.5-87, Narodna po 6740 do 6750, Prastrediona po 820-825, Srpska po 137-138 in Poljo po 16.5-17.

Na tržišču industrijskih vrednot je bila tendenca živahnejša, kar je pripisati uplivi čvrste tendence na inozemskih elektnih tržiščih. Tečaj naših industrijskih papirjev se na inozemskih borzah polagoma dvigajo. Dubrovačka se je tekot tedna okrepila od 460-465 na 475-480 (zaklj.), Narodna šumska pa od 25 na 30 (zaklj.). Dalje so se trgovale Trboveljska po 525 do 530, Vešče po 106, Slavonija po 12-13, Danica po 145-148, Drava po 350-385, Tvrnica vagonov po 85, Gutmann po 220 in Sečera Osijek po 510.

Curih. Beograd 9.13, London 25.335, Newyork 518.8, Pariz 20.42, Milan 27.335, Berlin 124.16, Praga 15.375, Sofija 8.745.

Novosadska blagovna borza. (19. t. m.) Tendence nespremenjena. Promet 2 vagonov pšenice, 35 vag. turščice in 3 vag. moka. Cene so ostale nespremenjene. Pšenica: baška, 77/78 kg 357.5-360; baška, 78/79 kg 360-362.5; gornje baška, 78/79 kg 352.5-355. Oves: baški in sremski 262.5-267.5; makedonski 227.5-230. Turščica: baška in sremska 295-297.5; za junij 300-302.5; baška 295-297.5. Moka: baška »Oge« in »Oge« 485-495; »2« 465-475; »5« 445-455; »6« 420-430; »7« 437.5-457. Otrrobi: baški in sremski 282.5-237.5.

Dunajska borza za kmetijske proizvode. (18. t. m.) Dunajska borza stoji popolnoma pod vplivom nazadovanja tečajev na inozemskih borzah. Ker je konsum skrajno rezerviran, so ponudniki znižali cene. Tugi uradne notacije pšenice in rži so bile znižane za 25 grošev. Nova jugoslovanska pšenica je bila za avgust zaključena po 1.86 Kš. Cene turščice in ovsa so pri slabem zanimanju ostale nespremenjene. Uradno notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine: pšenica: domača 43.25-44.25, madžarska Tisa (81/83 kr) 47.75-48.25; rž: marchfeldska 42.75-43.25, madžarska 42-42.25; turščica: 36.75-37.5; oves: domači 38.5-38.75, madžarski 40.25-41.25.

Sokol

Lahkoatletske tekme JSS v letu 1928

Poleg pokrajinskega zleta v Skoplju na Vidovdan priredi letos Jugoslovanski Sokolski Savez tudi savezne tekme v lahki atletiki, ki so obvezne za vsa v JSS vključena društva, okrožja in župe. Tekme se bodo vršile v splošnem po tekmovalnem redu JSS, ki je izšel leta 1924 in sicer tako, da se izvrše najprej v okrožjih, kjer ista obstojajo ali pa po župah, kjer se ni izvedena v tehniškem pogledu okrožna organizacija. Po posameznih društvi bodo tekme dovoljene le izjemoma. Glavno pa je to, da se mora vsako v JSS vključeno društvo udeležiti te zelo važne prireditve jugoslovanskega Sokolstva. Tekmovalce se bo na naslednji način: Uspeh vsakega posameznika šteje zanj kot posameznika, dalje skupno z ostalimi tekmovalci istega društva za društvo in analogno tudi za župo. Tekme se pričnejo po pokrajinskem zletu v Skoplju in morajo biti končane najkasneje do 15. oktobra 1928., da dobi centralno vodstvo poročila iz posameznih žup najkasneje do 11. novembra v roke in sestavi nato skupni izkaz in poročilo ter proglasi izide tekme.

Lahkoatletske tekme JSS bodo obsegale naslednje panoge: za člana: proste vaje, skok v višino z zaletom, skok v daljino z zaletom, tek na 100 m in met krogle; za članice: proste vaje, skok v višino z zaletom, skok v daljino z zaletom, tek na 100 yrdov in met žoge s pentljo.

Iz navedenega sporeda sledi, da bo nastalo po vseh društvi po pokrajinskem zletu v Skoplju živahno pripravlanje za to zanimivo tekmo, kjer bodo imela vsa sokolska društva priložnost, da postavijo največje število tekmovalcev v boj za prvenstvo. S tem se bo doseglo ono, kar si Sokolstvo najbolj želi, da stopi na tekmovališče enkrat vse telovadke članstvo in ne ostane tekma omejena samo na nekoliko stotin izbranih tekmovalcev. Tukaj pa imajo tudi ona društva ki nimajo lastnih telovadnic in mnogo orodja, priložnost, da z malimi sredstvi zaposlijo svoje telovadne oddelke in si pribore lepe uspehe in sokolske nagrade, ki jih bo troje za najboljšo župo, troje za najboljša društva in ravno toliko za najboljšo posameznike in posameznice.

Naznanilo. Avto 6330

Slavemu občinstvu naznanjam, da sem otvoril na vogalu hiše Turjaškega trga št. 1 in Brega št. 1

izvrstnem stanju, deluje brezhibno, se ugodno prodaja. Naslov v ogl. odd. Jutra.

modni salon za gospode

Izdelujem vsakovrstna krojaška naročila po najnovejših modnih in svetovnih žurnalih.

Prezvam različna popravila in likanje oblek. Hitra in točna postrežba. Za mnogobrojna naročila se vljudno priporočam. Prospekte razpošilja kope.

Krapinske toplice pri Zagrebu oskrbuje s sigurnim uspehom adnosa, alisa, revne, lesne bolniš. V pred in poselji usnate usnate ene - ter ceno pavlino sdvajenje za 30 dni 1930 Din. Avto-bus na postaji Zabok ter direktno iz Zagreba in Rožanske Stacije. Popusti na železnicih, avri, restavracij, blazne kopeli ter kopeli s ogljenčev kralino. Polni komfort itd. Sesija od aprila do oktobra. Prospekte razpošilja kope.

Najfinejše specijelno usnje

v vseh modernih barvah je do spelo. Izgotavljamo iz njega elegantne, moderne damske čevlje, ki jih je dobiti samo pri »DOKO«, Prešernova ulica 9. dvorišče.

6330

Rešite svojo lepši kras,

svoje lase! Toda z zares zanesljivim in preizkušenim sredstvom za lase, z ANA CILAG-domado. Cilag domado uporablja že nad 50 let po vsem svetu milijoni ljudi z najboljšim uspehom in bo tudi Vam pomagal. Veliki lončič Din 60.-, dvojni Din 90.-. K temu potrebujete: specialni šampon za 20-kratno umivanje las Din 25. Poštnina posebej. Adresirate svojo ročno točno: »AURORA« odd 16. NOVI SAD. Železniška 47.

127

Za stavbe

po znižanih cenah vsakovrstnih suh, TESAN in ZAGAN LES. Vsaka množina v zalogi. Zaganje, odpadki od lesa, drva. Dostava tudi na stavbo.

FRAN ŠUSTAR

lesna industrija in trgovina, parna žaga - LJUBLJANA, Dolenjska cesta št. 12. 6298

6330

dežnikarsko obrt

kakor se je izvrševala prej.

6083

Se priporočam Josip Pogačnik.

PRILožNOSTNI NAKUP!

Gost in 6330

na najprometnejši točki, brez konkurence, s točnino, 2 veliktima posebnima sobama, salonom, tiskimi sobami, velikim stanovanjem se proda radi bolezni. Iztoči se čez 300 hl vina in neverjetno veliko piva; nad 50 abonementov. Kupec ne plača nikake posredovalne. Informacije daje Fran Korent, Maribor, Smetanova ulica št. 48.

Roman.

»To, kar sem mislil preje, ne več ne manj,« je odvrnil brez obotavljanja. »Prišlo je, kar je moralo priti. Brez denarja in zaradi

povprašal gosta, kaj naj stori. »Česa hoče Doutry od mene? Svoj potrošek pri njem sem plačal. Kaj bi neki rad?«

»Kaj vas je privelo v Salux?« sem nadaljeval. »S čim vam morem ustreči?«

Priporoča se ALEKSANDER GJUD.

vagoni. Cene internatov v šolskem letu (od 15. septembra dalje) 110 šfr na mesec.

Parcela
200-200 m² velika, kupim.
Ponudbe na oglaš. oddelku
»Jutra« pod »Parcela« 1928
18845-6

Hišo
v vseh trgovskih opravila
in 1/2 orala v prodaji v
veliki in premogetopni
kraj. Poljska daja: P.
Krmepet, Marševski, kraj
Vrtaščina, 18908

Stavbišče
na Kodeljevo, obsega 600
m², prodam. Zelo pri-
praven prostor, lepa okolica.
Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 18719

Hiša-gostilna
in inventarjem in opečno
pravo, na državni cesti,
vrt, 1 orla in obdelane njive,
napreda za 40.000 Din.
Poljska daja Lovren
Krešnja, trgovca, Ptuja, 18706

Lepo posestvo
najbolje, tik Maribora, velika
sajenost in vinogradi, v
veliki vrt, s selenjavo, pri-
metno za vstopajočo
vrtinjo, zelo ugodno pro-
dam. Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 18689

Parcela
velikana, 3 minute od elek-
trične železnice, lepa okolica,
suh in poljen teren —
tako napreda. Naslov v
oglaš. oddelku »Jutra«. 18663

Posestvo
v vseh, sadovnjak, 3 hti,
vse posadeno in posejano,
primerno za obrtnika,
proda Adam Kinel, Sv. Jurij
ob južni železnici, 18901

Hišo z gostilno
gospodarskim poslojem in
1/2 orala semlja, ob glavni
cesti v Poljskem prodam za
85.000 Din. Poljska
daja Ivan Poljski,
Poljska, 18900

Lepo posestvo
s gostilno, trgovino in tra-
fiko, avtopostaja, na glavni
prometni cesti v Slove-
ni, tako prodam. Trgovska hi-
ša s 4 gospodarskimi, novo-
stanovanjskimi, približno
30 orolov nji, gozdov,
travnjakov, s vinogradom in
lepim ljubimim sadovnjakom,
vse v najlepši okoli-
ni, tako prodam. Naslov pri
podružnici »Jutra« v
Celju, 18897

Parcela
ob Dunajski cesti napreda
Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 18882

„Posest“
Realiteta pisarna
družba s o. z.
Ljubljana
Miklošičeva cesta 4
prodaja:

VILLO, monadstrupno, so-
votilano, 3 stanovanja
po 3 sobe, kopalinica, pri-
ključna, 500 kvadratnih
metrov vrt, Bredig, 18900
Din.

VILLO, dvonadstrupno, trgo-
vinsko mesnarsko blaga, 8
stanovanj, veliki vrt,
premogetopni, 80.000 Din.
VILLO, visokopritlično, so-
votilano, 4 sobe, kopali-
nica, priključna, vrt,
center Ljubljana, 240.000
dinarjev.

VILLO, novonadstrupno, 6 so-
b, kopalinica, priključna,
1100 kvadratnih
metrov vrt, blizu
Dunajske ceste, 225.000
dinarjev.

POLOVICNO monadstrupno
kupa, 2 stanovanja, vrt,
Sp. Sika, 30.000 Din.
VILLO, novonadstrupno, enodru-
stano, 6 sob, priključna,
komfortno urejeno, 800
kvadratnih metrov vrt,
tla, travnjaki, 225.000 Din.
VILLO, novonadstrupno, priključ-
na, 8 sob, veliki vrt, 35
minut od centra, 45.000
Din. — Tako prodam
20.000 Din.

VILLO, monadstrupno, 5 sta-
novanj, priključna, 2000
kvadratnih metrov vrt,
tla, travnjaki, 225.000 Din.
VILLO, dvonadstrupno, 9 so-
b, priključna, prostorne
delavnice, veliki vrt, Pod-
rožnik, 350.000 Din.

DVE HIŠI, monadstrupni,
velike delavnice, gospo-
darska poslopja, 3000
kvadratnih metrov sem-
lja, prometno pred-
elje, 350.000 Din.

VILLO, priključna, 4 sobe,
1000 kvadratnih metrov
vrt, blizu Karlovaške
mosta, 30.000 Din.

GASTILNO, visokopritlična
hiša, 3 nji, gozd, tik
farn cerkve, priključna,
od postaje in proge Ljub-
ljana—Grušica, 175.000
dinarjev.

STAVBIŠČE, 900 kvadrat-
nih metrov tik konjani-
ce Trnovo, 30.000 Din.

STAVBIŠČE, 500 kvadrat-
nih metrov, mestni del
Rožne doline po 30 Din.
VEČ STAVBIŠČE v lasti
500 do 800 kvadratnih
metrov ob Dunajski ce-
sti, 22 do 25 Din, Pod-
rožnikom, Mirje, Trnovo,
po jaku ugodni cenah.
Prodaja tega večje števil-
ni, v Ljubljani na de-
tel, trgovske, gostilniške
hiše, kmetijske posestva itd.

Novo hišo (vilo)
s gospodarskim poslojem in
električno napeljavno, 1/2 ure
od Maribora ugodno pro-
da Jos. Ledič, Pobrežje
pri Mariboru — Cesta
Bresje 83, 18888

Stavbeno parcelo
ali hišo v prometni okolici
Ljubljane kupim. Ponudbe
na poštni predel 150, Ljub-
ljana, 19090

Polovico hiše
stanovanje, električno,
vodovod, 10 minut
od kolodvorov prodam za
niski cen — po dogovoru.
Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 19093

Parcela
stavbeno in vinogradniško,
s obetljivim bratom in
vinosko posejo, prodam v
Kaličevu pri Rajhenburgu.
Poljska daja Frano Cvrtin,
Kranj, 19078

Dve novi hiši
s vrtom — sta pri Celju,
15.000, drugi pri Rogški
Slatini, 30.000 Din, napre-
da. Naslov: Marjan, Ma-
ribor, Korolova cesta št. 10,
19073

Gozd
s 1/2 orala, v Krtovini, tako
proda Frano Seliga, Krtovi-
na št. 61 pri Mariboru, 19077

Antikoholna
restavracija
dobre kupa, s stalnimi abo-
nenti, v rodni mestu, pe-
tini skup, kompletna, je
o ugodni cen napreda.
4 lokali, mesečna najemni-
na 600 Din. Smolej, Mari-
bor, Pod mostom št. 17, 18738

Pekarijo
pod zelo ugodni plačilni-
mi pogoji prodaja za 150.000
Din. Zaje, Zg. Sika, 18842

Lokal
za manufakturno trgovino
150m v sredini Ljubljane.
Ponudbe na oglaš. oddelku
»Jutra« pod »Lokal« 18612

Prostor
pripraven za mesarje ali
mekano trgovino, oddam.
Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 18841

Lokal v Kranju
primeren za frizersko ali
kafinskih drugih obrt —
oddam na prometnem kraju
Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 18874

Lokal v Laškem
v sredini mesta, pripraven
za vsakega obrtnika, odda
Marja Oraš, Laško, 18908

Dve prazni sobi
svetli, primerni za obrtni-
ka, tako oddam. Naslov v
oglaš. oddelku »Jutra«. 19022

Manjšo trgovino
vpejano, s mehanim bla-
gom, ter konceptno prodam
v Ljubljani in aglini oseb-
ni blagom ali brez, radi bo-
lezn. — Polez lokalni to-
kujnja. Najemna miza.
Ponudbe na oglaš. oddelku
»Jutra« pod »Trgovina« 19031

Lokal za trgovino
v sredini mesta, na zelo
prometnem kraju prodam.
Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 19037

Osebnost pravico
dam takoj reflektantu na
razpolago. Naslov v oglaš.
oddelku »Jutra«. 19031

Trgovino
s mehanim blagom, dobro
oddam za več let v najem
Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 18899

Gostilno v Ptuju
(takozvana »čevljarica«
v ljudskem vrtu, priključna
lesta točka), oddam v naj-
em s 1. septembra 1928.
Gostilna ima veliko gosti-
liško sobo, 2 stanovanjski
sobi in kuhinjo v pritrilju
pri obeh dvoranih v 1. na-
dstr. Kegljevi, vrt, sadovnjak,
veliki gozd. Za gostilno se
radi veliko letno tolera-
cije in v neposredni bli-
zi igranje za tenis prostor.
Ponudbe s osebno pravico
na vsa javila. Sokolski cen-
tristru v Ptuju do 1. ju-
lja 1928, 18904

Trgovino
v Mariboru
ali okolici, dobro oddam,
vzemem v najem — event.
pristopim kot družabnik.
Ponudbe na oglaš. oddelku
»Jutra« v Ljubljani pod
»Maribor«. 18821

Mnogim ni znano,
da bolečine v želodcu in črevesju, gla-
vobolje, nervoznost, nespanje, slab
appetit in hemoroidni nastanek vlad
prebave, katere vedno urejajo in odra-
vi poznani eliksir FIGOL. Uverite se tudi
VI, da preskušena zdravila specialiteta
FIGOL-elixir ureja prebavo in vam po-
vrne zdravje.

FIGOL proizvaja in razpošilja po pošti
po povzetju s navodilom o uporabi le-
karna Semel, Dubrovnik 2.
Originalna zaboček s 3 steklenicami s
omotom in poštno vred Din 105, s 8
steklenicami Din 245, a 1 steklenica
40 Din.
Mnogobrojne zahvalne listje prihajajo
iz vsega uspešnem delovanju FIGOLA

Fotografski atelje
v Ljubljani, obetljivo št. 30
let, oddam. — Ponudbe na
oglaš. oddelku »Jutra«
»Atelje«. 18800

Lovci!
Lov obilno Turjak se bo
odvil v sarku za dobo 6
let, dne 24. maja 1928 ob
11. uri dopoldne pri Sre-
poglavarstvu v Kodelju.
Zupanstvo Turjak, 18887

Stanovanje
veleke sobe in kuhinje od-
da Andrej, Domobranska
cesta 23, 19069

Sostanovalko
sprejem takoj ali s 1. ju-
nijem v lepo solno sobo,
s dobro domačo hrano. Na-
slov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 18817

Sostanovaica
solnena gospoda, sprejem-
na. Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 18711

Sostanovaiko
sprejem k boljši gospo-
dični s hrano ali brez. —
Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 18833

Stanovanje
sobe in kuhinje, 1886 sak-
ni pri brez otrok na av-
gust. Plaža do 700 Din. me-
sečno. Ponudbe na oglaš.
oddelku »Jutra« pod »Stano-
vanje«. 18532

Stanovanje
s 4 sobami, kuhinjo, ku-
hinjo, kopalinico, priključna-
mi in vrtom, oddam
s 1. avgustom mirni
stranki. Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 17887

Stanovanje
4 veliki sob, s balkonem
in pritriljami, v 1. nadst.
blizu glavne pošte oddam
s 1. julijem, oir. avgustom
Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 18845

Zakonski par
starejši, brez otrok, mirna
in čista stranka, 1886 sta-
novanje 2 sob, kuhinje in
pritrilja na 1. junij. Ponu-
be na oglaš. oddelku »Jutra«
pod »Zakonski«. 18809

Stanovanje
oddam starejšemu gospodu
ali dami — soba, popolna
okolica in hrana do smrti
za 50.000 Din. Ponudbe na
oglaš. oddelku »Jutra« pod
»Priprazen kraj«. 18933

Stanovanje
obetljivo, 2 sob in pri-
ključna, čisto, ležem na ta-
voj ali junij v bližini cer-
kve sv. Petra, Tabora ali
Domobranske vojašnice.
Plačilo najemnine po dogo-
voru. Ponudbe je staviti
na oglaš. oddelku »Jutra«
pod »Stano«. 18919

Stanovanje
2 sob, s kuhinjo in pritril-
jami, v rodni mestu, 1886
boljša, mirna stranka, dve
oseb. plaža do 1000 Din.
Ponudbe na oglaš. oddelku
»Jutra« pod »Stano« in
»Stano«. 18841

Stanovanje
ki se lahko, istoznačno upo-
rabi tudi kot pisarno, v ve-
likosti 2 sob in kuhinje ali
3 sob, predsobe, kuhinje in
kopalinice, ležem na 1. junij.
Sredina mesta in elektrika
razpoložljiva, tako prodaj.
Ponudbe na oglaš. oddelku
»Jutra« pod »Centrum«. 18909

Stanovanje
s 2 sob, event. tudi večje
sobe in kuhinjo, po moč-
nosti v mestu 1886 boljša
gospa s odraslo hčerko.
Cenjeni naslov na oglaš.
oddelku »Jutra« pod »Vrt
do 1. julija«. 18890a

Stanovanje
pri Mariboru
oddam priložni kupcu po-
bitva. Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 18887

Prof. rodilna
(3 odrasle osebe) 1886 sta-
novanje 2 sob, kuhinje in
pritrilja s mezo avgust.
v mestu ali na periferiji.
Ponudbe na oglaš. oddelku
»Jutra« pod »Profesor«. 18881

Stanovanje
stirsko, s kopalinico in
poseleko sobo, v strojem
centru mesta plačam za 3000
ali avgust. Plažam do julija
na oglaš. oddelku »Jutra«
pod »Dva Hodo«. 19013

Soba
s posebnim vzhodom in elek-
trično razsvetljavo, tako
poceni oddam. — Vprati
Selo 38, Vodna. 18984

Opremljeno sobo
popolnoma novo, solneno,
na Aleksandrovi cesti oddam
s 1. junijem — Ponu-
be na oglaš. oddelku
»Jutra« pod »Nova soba«. 17903

2 opremljeni sobi
s 2 posteljami, v novi vili
Pod Rožnikom oddam takoj.
Sobi sta veliki in par-
ketirani, vsaka s posebnim
vzhodom in elektriko raz-
svetljavo. Naslov v oglaš.
oddelku »Jutra«. 19048

Gospodično
sprejem na stanovanje. —
Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 18917

Kdor plača
za 3 ali 10 let stanovanje
nagel, dobi sobo in kuh-
linjo prav na solninem kra-
ju, ali domotno stanovanje
s čevljo in Savi, pošto
leže do 6. R. 19001

Stanovanje
sobe kuhinje in podstrešne
sobe oddam s 1. junijem.
Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 19013

Stanovanje
trisebno, oddam v novi vili
v mestu. Naslov v oglaš.
oddelku »Jutra«. 18997

Stanovanje
3-5 sob 1886 na 5 odraslih
oseb, s avgustom. Plačam
1000—1700 Din mesečno.
Ponudbe na oglaš. oddelku
»Jutra« pod »Stanovanje
1000—1700«. 19015

Dosmrtno stanovanje
dobro s penzionista brez
otrok v pritrilju in sva-
nem kraju, ako solista
vok 5000 Din. Za odgovor
znamko. Natančnejša po-
javnica daje Ivana Jančič,
Sevnica ob Savi 46, 18923

Stanovanje
sobe in kuhinje ali sobe s
stetnikom 1886 starejša
vloga, po možnosti v sre-
lini mesta. — Ponudbe na
oglaš. oddelku »Jutra« pod
»1225«. 19038

Stanovanje
2. event. 3 sob s pritrilja-
mi in 1. junijem, oir. avgustom
Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 18845

Prazno sobo
s posebnim vzhodom, oddam
v Rožni dolini. Naslov v
oglaš. oddelku »Jutra«. 18818

Lepo, zračno sobo
s parketi in elektriko oddam
na mesečno junij 2 go-
podoma, na Poljski ce-
sti 18/II, levo. 18715

Sobico
oddam gospodični ali go-
spodu Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 18701

Soba z 2 posteljami
poceni oddam s stalnima
gospodama s najkrajšo ali
brez. Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 18700

Opremljeno sobo
najbolje dobi, ter si pri-
hvatno obilo nepotrebnih
stvar, če to oglaš. oddelku
»Jutra«. 18918

Soba
opremljeno ali pramo naj-
bolje oddate, ako jo po-
nuditel pot malo oglaš.
v »Jutra«. 18922

Prazno sobo
veliko, s elektr. razsvetl-
javo, oddam s 1. junijem
v novi hiši. Naslov v oglaš.
oddelku »Jutra«. 18943

Prazno sobo
za pisarno v centru Ljub-
ljane, blizu Medved, Ljub-
ljana, Copena 10, 18949

Lepo sobo
v pritrilju, s separiranim
vzhodom in elektr. razsvet-
ljavo oddam s 1. junijem
v Striški ulici št. 6/II
18960

Soba
oddam solninem gospodu
Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 18933

Prazno sobo
večjo, solneno, parketirano,
s elektr. razsvetljavo, v
bližini pošte ali kavarna
Evropa, lepo gospodični pri-
hvatno oddam s 1. junijem
v vseh sobah. Ponudbe na
oglaš. oddelku »Jutra« pod
»Sobico«. 18842

Opremljeno sobico
s posebnim vzhodom in elek-
trično razsvetljavo, tako
poceni oddam. Naslov
pove oglaš. oddelku »Jutra«. 18846

Zračno sobo
s separiranim vzhodom in
elektriko 1886m. Ponudbe
na oglaš. oddelku »Jutra«
pod »Junij«. 18893

Opremljeno sobo
s elektriko, v sredini mesta
s 2 sobami. Ponudbe na
oglaš. oddelku »Jutra«
»Opremljeno«. 19009

Lepo sobo
s separiranim vzhodom, v sre-
dini mesta, tako oddam.
Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 18997

Soba
vse gospo. v bližini cerkve
sv. Jožeta. Cenj ponudbe
pod »Posten obrtnik« na
oglaš. oddelku »Jutra«. 18978

Opremljeno sobo
s dvema posteljami ali s
eno posteljo in divanom —
leže mati s odraslo hčerko
s 1. junijem. Ponudbe na
oglaš. oddelku »Jutra« pod
»Zračno«. 18921

Prazno sobo
s elektriko in posebnim
vzhodom oddam takoj v
Novem Vodmatu 62. 18987

Priprosto sobico
pramo ali opremljeno leže
za takoj gospodično, ki je
vse dan odtoda. Najraje
v šentpetrskem kraju, oir.
bližini Tabora. Ponudbe
na oglaš. oddelku »Jutra«
pod »Solneno«. 19079

Prazno sobo
separirano, blizu pošte oddam
na pisarno. Naslov v
oglaš. oddelku »Jutra«. 19072

Opoldansko hrano
fino domačo, dajem tes uli-
co. Naslov v oglaš. oddelku
»Jutra«. 18933

Otrok
se sprejme v popolno sek-
so, k. k. dobi. Vred. 1/2 ure od Ljubljane.
Naslov in informacije daje
g. Marija Volčič, Miklošič-
eva cesta 36, podprilježje. 18928

Gospodično
event. tudi 2 sprejem na
stanovanje Pred škofijo 21.
II. nadst., levo. 18974

2 gospodični
sprejem na stanovanje in
domačo hrano. Naslov pove
oglaš. oddelku »Jutra«. 18896

Abonente
sprejem na hrano po zelo
ugodni cen. 18 po kavi
in 1/2 ure od Ljubljane.
Naslov in informacije daje
g. Marija Volčič, Miklošič-
eva cesta 36, podprilježje. 18928

Gospodično
sprejem na stanovanje s
brano hrano. Naslov pove
oglaš. oddelku »Jutra«. 18933

Ne samotari!
Prosim, dvignite plemo pro-
ti navedbi prvoznaka! 18992

Družbo za izlete
ob nedeljah blizu. Ponudbe
na oglaš. oddelku »Jutra«
pod »I. 15«. 18973

Simpatična in
podjetna
dvignite v oglaš. oddelku
»Jutra« pismo. 18991

„Tako“
nekončna bolest, vse od
Tebe odvisno. — Vrode ju-
bi odkritost »Petek«. 18894

Betrogene
Anonimska dopisovalka naj
se upa podati s imenom
smer za vsakega dopisa
»matra kot podla laž in
obskovanje. A. 18980

Seca
Rožice, bole, nečist, se bi
žele v pomlad. Nihče
nista zadovoljiti, saj se ne
morela poginuti na letem
kraju rojstva. Uboge ro-
ke, potepane ste, za vas je
končno. 19032

Želim gospoda
ki bi bil pripravljen pod-
irati mislo. Inteligenca
gospodično lepe stanovanj.
Pisemne ponudbe na oglaš.
oddelku »Jutra« pod »Želim
»Zaigurnost povrniti«. 18940

Zel ali damo
Zeli snaga eleganten tujo,
bivaljo v Ljubljani. Ponu-
be v nemškem ali fran-
coskem jeziku pod »Zel«
»Diskretnost 1009« na oglaš.
oddelku »Jutra«. 18962

Ženitve
vredne, starosti, šodne su-
nanosti, s 100.000 Din, ta-
koj poroki gospodično ali
vloga, ki ima trgovino ali
vloga. Dopise s slike na oglaš.
oddelku »Jutra« pod »Tako
»Tako«. 18900

Starejša gospodična
s premoženjem, se holi po-
roči s gospodom od 40
do 50 let. Le rene pa-
nude s slike na oglaš.
oddelku »Jutra« pod »Stro-
»Tina sroba«. 18962

Obrtnik
dobro vpejano, star 34 let,
leži snaga s boljšo gospo-
dično v vrtu takojšnje
ženitve. Ponudbe po mo-
nosti s slike, ki se vrne
ali samemja, na oglaš. oddelku
»Jutra« pod »Stročna sa-
ljubena«. Diskretna sa-
ljubena. 18966

</

Mineralne in blatne kopališče DARUVAR

Radioaktivni topli vrelci 38-50° C

Najuspešnejše zdravljenje: ženskih bolezni, reumatizma, podagra, išiasa, starobrnosti in splošne slabosti.

Celo leto odprto! 6081

Prijetno letovišče!

Ugodne železniške zveze!

Zelo zmerno cene!

Izven glavne sezone znaten popust!

Zahtevajte prospekt od ravnateljstva kopališča

Za birmo prodajam:

zaradi preselitve

nikel moška ura Din 48—
srebrna moška ura Din 235—
14 kar. zlata moška ura . . Din 900—
nikel žapestna ura Din 120—
srebrna žapestna ura Din 215—
14 kar. zlata žapestna ura . Din 360—
14 kar. zlata ovratna verižica Din 80—
srebrna ovratna verižica . . Din 20—

Ivan Pakiž
Ljubljana, Stari trg 20.

Oglejte si zalogo in cene! 6354a

Opozorjamo, da vsakdo potrjuje dejstvo, da so danes

harmonike

iz prve jugoslovanske izdelovalnice harmonik

FRAN KUCLER, Drenov grič p. Vrhnika
najboljši izdelek.

Oglejte si jih na velesejmu od 2. do 11. junija. Pripravi se boste, da ni mogoče boljših izdelkov in dobite 6146 a

Ne kupujte poprej harmonik iz inozemstva, ako še niste videli naše na najnovejši model izdelane harmonike. Kupujte le pravo domače delo.

Vsakovrstna trgovske knjige,

štrake, mape, noteze, herbarije, odjemalne knjižice, bloke, šolske zvezke itd.

nudim po skrajno ugodnih cenah!

Anton Janežič,

LJUBLJANA, Florjanska 14.

Knjigovoznica in čitalnica trgovskih knjig.

NA DEBELO! NA DROBNO!

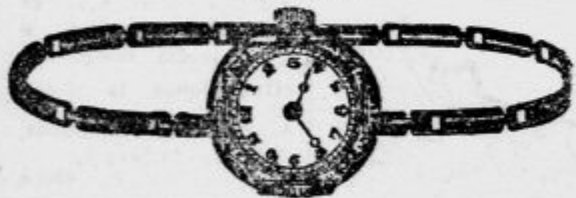
Naznanilo preselitve.

Prešernova ulica št. 4

(zraven Frančiškanske cerkve)
(vis a vis Mestne branilnice)

H. SUTTNER, Ljubljana

Zaloga ur, srebrnih in zlatih predmetov. Lastna protokolišana tovarna ur v Švic.

Birmanska darila po nizkih cenah.

Kovinska ura z verižico od Din 58 naprej
Srebrna ura z verižico od Din 290 naprej
Srebrna žapestna ura od Din 218 naprej
14-kar. zlata žapest. ura od Din 380 naprej

3-letna garancija.

Velika izbira, nizke cene in točna postrežba.

Razpošiljalna trgovina se nahaja na DUNAJSKI CESTI ŠTEV. c. 1. B.

Pozor! Trgovci! Pozor!

Rad pomanjkanja trgovskih prostorov sem primoran opustiti delno svojo bogato zalogo raznega galanterijskega in kratkega blaga na debelo, vsled tega odprodajam razno blago po znižanih cenah.

OSVALD DOBEIC
veletrgovina galanterije in pletenin
LJUBLJANA, Pred Škofljo 15.
Ne zamudite prilike.

ZADIVLJUJOČI POLET NOVEGA CHRYSLER MODELA PO ZNIŽANI CENI

CHRYSLER 62

Šestcilindrske motorju zagotovi ventilacija karterja dolgotrajno brezhibno delovanje. Slovita Chryslerjeva motorna gred na sedmih širokih težajih omogoča spontano in mehko akceleriranje. Slovite Chryslerjeve hidravlične zavore prijemljejo momentano, mehko in močno. V direktni prestavi je mogoča vožnja od brzine pešca do 100 kilometrov na uro. Krmilo se dviga in spušta po osebnem okusu vozača. Nova lepota v liniji in barvi. Oglejte si model 62 pri najbližjem Chrysler zastopstvu. Preiskusite njegovo izredno udobnost in prvovrstno delo na vožnji. Taka poizkusna vožnja je za Vas brezplačna in brezobvezna. Oglejte si tudi Chrysler vozove 80, 72 in 52. Oglejte si Chrysler vozove vseh tip po vsaki ceni.

GLAVNI ZASTOPNIK ZA JUGOSLAVIJO: W. H. SMYTH, BEOGRAD
ZASTOPNIŠTVA: LJUBLJANA, AMERICAN MOTORS LTD.,—ZA LJUBLJANSKO OBLAST, MARIBOR, AMERICAN IMPORT CO.,—ZA MARIBORSKO OBLAST.

Chrysler Sales Corporation, Detroit, U.S.A.

Novo!

Novo!

631Ca

Neobhodno potrebno

vsakemu trgovcu, industrijalcu in obrtniku
pove na novo obdelano

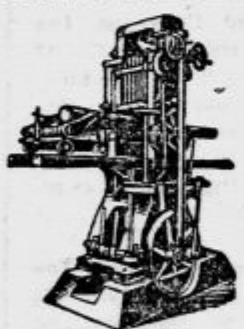
1. izdanie ADRESARJA za 1928

Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev

V zalogi se prav majhno število izvodov po znatno

izkoristite priliko! Naročite takoj!

JUGOSLOV. RUDOLF MOSSE A. D., Beograd, Terazije 25

2 leti kredita!

Vseh vrst

mizarski in kolarski stroji

posamezni in univerzalni z vgrajenim motorjem ali brez njega 49

Polnojarmeniki

Welker Werke I. Wachstein, Wien X.,
Luxenburgerstrasse 12.

Za krojače! **Nova, velika** Za krojače!

Knjiga krojaštva

za samouke o prirojanju moških oblačil.

A. KUNC, Ljubljana, Gosposka ulica 7
Zahtevajte opis knjige 255

Nailepši okras vrta

so sedaj toli priljubljene premirane
MODNE DALIJE

v več nego 100 vrstah. Kričajo vrt in dom. 5 kom. raznih ameriških
dalijske vrste, cvet do 25 cm premera Din 75—, 20 novejših vrst
vsaka druga Din 160—, 50 najnovejših krasnih vrst Din 30—,

Original francoski „RIVIERA NAGELJŠKI“

primerni za gojenje v lončkih in na vrtu v prekrasnih barvah z velikimi
skimi cvetovi — vedno cvetovi — dvakrat pre-sejani Din 150
do Din 2—. Pri večjem naročilu popust.

Krejiči & Peršenovnik
vrtnarstvo Konjice Slov.

„OLLA“ GUM..?

Lepota lica!

Crema Rose Centifolia je sodanji ideal vake modne dame. Krema daje frapantno ljubi in nežni ten. Lice postane samamljivo, mladensko in čarobno. Ter v svojem mimolastnem poboljšanju splošno svidnost. Škriv, vse grške, najboljša podloga za puter in aenado mešljiva za ples in promena. 50 Din COLD CREAM, originalna angleška mašina soda krema. ki prodere popolnoma v pora in jih hrani ter dnevno pomlajuje. Kožo napravlja joč jo elastično. Nenadoknadiva za vako damo, ker sprejema prerano starost in odstranjuje perfektno vse nečistoče lica. Din 50 — Centifolia kosmet savod Zagreb, Ulica 87. Zabejavajte brezplačne ilustracije prospekti.

LOKOMOBILE MOTORJI DIESELOVI IN NA SESANI PLIN JAREMNIKI PINI & KAY ZAGREB, Gundulićeva ul. 36

Braća Fischer d. ZAGREB, Gundulićeva ul. 36

Revmatizem!

ZAHVALNA IZJAVA.

Radiobalsamika, Beograd, Kosevska 43.
Vaša reklama potom časopisov ni samo reklama, temveč Vaše zdravilo. Radiobalsamika v istini tudi izobno učinkuje. Evo primera: Moj sluga ni mogel stati na nogah in vrh tega tudi ničesar delati. Porabivši 2 steklenici Vašega zdravila, je, lahko rečem, popolnoma ozdravel ter sedaj lahko dela, ne da bi čutil kake bolečine. Prosim, da mi pošljete še eno steklenico za nekega mojega seljaka.

Margare-Prille 1. XII. 1927.

Radoslav R. Radulović
učitelj.

Zdravilo Radio-Balsamika izdeluje, prodaja in razpošilja proti predplačilu oz. povzetju Laboratorij „RADIO BALSAMIKA“ dr. J. Rahle-jeva, Beograd, Kosevska 43. Dobiva se v vseh boljših lekarnah in drogerijah.

Tvornica strojev, metalnega blaga in sifonskih glav.

F. R. ROTTER

OSIJEK I. Pejačevićeva ulica 7.

prilporeča svoje lastne izdelke, kakor stroje za soda-vodo, sifonske glavice, pivske sesalke itd. V zalogi imam vedno samo prave češke steklenice za sifon in pokalice.

Popravila strojev po zakoniti osnovi po najnižjih cenah.

Ni zastopstvo, temveč v tej stroki največja in najstarejša tovarna v Jugoslaviji.

Kulantne cene! Izvanredna točna izdelava!

6398 Zahtevajte cenike!

ZELO ZNIZANE CENE!

Dvokolesa, novi modeli 1928, motorji, otroški in igračni vozički, najnovejši šivalni stroji in uvermatke Michella. Poseben oddelek za popolno popravilo, emajliranje in ponikanje dvokoles in otroških vozičkov, šivalnih strojev itd. Prodaja na obroke, v ilustrovani senki tranko. 11

„TRIBUNA“ P. B. L.

tovarna dvokoles in otroških vozičkov.
Ljubljana, Karlovska cesta šte 4.

Tudi Vaša obleka

postane zopet kakor nova
ako pustite isto kemično čistiti, barvati,
plisirati in likati v tovarni

Jos. REICH, Ljubljana, Poljanski nasip 4-6

SPREJEMALISCE SELENBURGOVA ULICA 3

Izvršitev v 24 urah. Postrežba točna.

Cene zmerno.

Plisiranje najnovejših vzorcev

2

Generalno zastopstvo: 5176

BARZEL d. d., Subotica

Zahtevajte cenik! Dobite ga povsod!

Originalni francoski ECLAIR VERMOREL in originalni francoski TORPILLE-VERMOREL

je najboljši razprševalec na svetu stroji za razprševanje žvepla

Generalno zastopstvo: 5176

BARZEL d. d., Subotica

Zahtevajte cenik! Dobite ga povsod!

KUPIM STALNO VSAKO MNOŽINO

kostanjevega taninskega lesa

smrekove skorje, cele in zdrobljene, smrekove hmeljeve droge, rabljene sode od strojnega in jedilnega olja, v dobrem stanju, po najvišjih cenah. Akreditivno plačilo.

FRANC OSET, Sv. Peter v Savinjski dolini.

Polnojarmenika

1 KIRCHNER (LEIPZIG) 75 cm

1 TÖNNIES (LJUBLJANA) 95 cm

že rabljena sta radi preureditve obrata poceni naprodaj. Jarmenika sta na ogled v obratu do konca maja. Naslov pove ogl. odd. lista. 6308

Naznanjam potujočemu občinstvu, da sem s 5. t. m. prevzel

kavarno in restavracijo „Srbski kralj“ v Subotici.

Obenem dajem na znanje vsem trg. potnikom, da imajo v moji restavraciji 10% popust.

Restavracija in kavarna je novo opremljena ter garantiram za dobro in solidno postrežbo.

Z odličnim spoštovanjem 6323

MAURO FRIEDMAN

Kavarna in restavracija „Srbski kralj“ Subotica

Prometni zavod za premog d. d.

LJUBLJANA

prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo samo na debelo

Premog, domači in inozemski, za domače kurjavo in industrijske svrhe

Kovaški premog vseh vrst

Koks, livarniški, plavžarski in plinski

Brikete.

Prometni zavod za premog d. d., Ljubljana, M. Kiošičeva cesta št 15/L